

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

Vývoj místní samosprávy v obci Měník

Bc. Dita Šimánková

© 2015 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Dita Šimánková

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Vývoj místní samosprávy v obci Měník

Název anglicky

The Development of Local Government in the Municipality of Měník

Cíle práce

Cíl práce spočívá ve zjištění faktorů ovlivňujících charakter politického rozhodování orgánů místní samosprávy v obci Měník (okres Hradec Králové). Dílčími cíli práce bude v rámci zvoleného tématu: 1. Charakterizovat hlavní socioekonomické ukazatele obce a vyhodnotit jejich vliv na vývoj a fungování místní samosprávy. 2. Identifikovat aktéry politického procesu v obci (lokální politické subjekty, zájmové skupiny, podnikatelské subjekty apod.) a analyzovat jejich vzájemné vztahy. 3. Definovat charakter rozhodovacího procesu místní samosprávy na základě analýzy vývoje lokálního stranického systému a komparace výsledků komunálních voleb od roku 1994 do roku 2014.

Metodika

Při vypracovávání práce bude využit výzkumný přístup, jenž zohledňuje odlišnosti v obsahu a způsobu rozhodování orgánů místní samosprávy v obcích různých kategorií. Práce bude mít charakter případové studie. Ke sběru dat budou využity zejména dvě základní techniky – studium dokumentů a dotazování. Dále budou použity další standardní metodologické postupy, především komparace.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 str.

Klíčová slova

Měník, místní samospráva, komunální volby, volební strany, lokální stranický systém, komunální koalice.

Doporučené zdroje informací

- Balík, S. Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009, ISBN 978-80-247-2908-4.
- Čmejrek, J. a kol. Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR. Praha: Kernberg Publishing, 2009, ISBN 978-80-87168-10-3.
- Čmejrek, J.; Bubeníček, V.; Čopík, J. Demokracie v lokálním politickém prostoru. Praha: Grada Publishing, 2010, ISBN 978-80-247-3061-5.
- Čmejrek, J. Lokální a regionální politické stranictví v ČR. In: II. Kongres českých politologů. Praha, 5. 6. září 2003. Eds.: Dvořáková, V.; Heroutová, A. Praha: Česká společnost pro politické vědy, 2003, ISBN 80-902176-3-X.
- Čmejrek, J. Obce a regiony jako politický prostor. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008, ISBN 978-80-87197-00-4.
- Jüptner, P. Komunální koalice a politické modely. Politologická revue č. 2, 2004, s. 80 101.
- Jüptner, P. Konfrontace teorie koalic s lokální politikou. In Koalice a koaliční vztahy. Ed.: Cabada, L. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, ISBN 80-7380-004-7.
-

Předběžný termín obhajoby

2015/16 ZS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Václav Bubeníček, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 12. 11. 2014

doc. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 13. 11. 2014

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 23. 11. 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Vývoj místní samosprávy v obci Měník" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30.11.2015

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Václavu Bubeníčkoví, PhD. za odborné vedení, připomínky, trpělivost a cenné rady poskytnuté při zpracovávání této práce. Dále bych chtěla poděkovat především současné starostce obce Měník paní Janě Dymešové, bývalému starostovi a současnému místostarostovi panu Zdeňku Košťálovi a Ing. Hynku Hladíkovi za ochotu, spolupráci a vstřícnost, se kterou se mi věnovali při zpracovávání této práce.

Vývoj místní samosprávy v obci Měník

Souhrn

Tato práce se zabývá vývojem místní samosprávy v obci Měník v okrese Hradec Králové. Zaměřuje se na určení faktorů, které ovlivňují charakter politického rozhodování orgánů místní samosprávy. Práce je rozdělena do dvou částí – v rámci první části je řešeno teoretické vymezení místní samosprávy, volebního systému na komunální úrovni a dále je popsán charakter lokální politiky a lokálního stranictví a komunální koalice. Dále jsou charakterizovány některé modely komunální politiky. Na tuto teoretickou část navazuje praktická část, která má podobu případové studie provedené v obci Měník. Nejprve je uvedena charakteristika obce včetně popisu socioekonomických ukazatelů. Tato část práce je soustředěna především na provedení analýzy výsledků komunálních voleb konaných v letech 1994 až 2014. Rovněž je věnována pozornost místním politickým aktérům, kteří se účastní politického života v obci. Součástí je zařazení obce Měník do modelů komunální politiky. Analýzu doplňují informace získané od místních zastupitelů, které dokreslují a více přibližují rozhodování a činnost místní samosprávy.

Klíčová slova: obec Měník, místní samospráva, komunální volby, volební strany, lokální stranický systém, komunální koalice

The Development of Local Government in the Municipality of Měník

Summary

The thesis deals with the development of local government in the Municipality of Měník in the district of Hradec Králové. The thesis focuses on identifying the factors with influence on the local government political decision-making. The thesis is divided into two parts. The first part describes local government, municipal elections, local party system and municipal coalition including models of local democracy. The second part of the thesis is a case of study in the municipality of Měník. This part includes introduction of the municipality including a description of socioeconomic indicators. The important part is an analysis of the results of the municipal elections from 1994 to 2014. Moreover, important political actors of the political process are described there and the research is based on the consultation with the representatives of local government as well.

Keywords: Měník, local government, municipal elections, electoral party, local party system, municipal coalition

Obsah

1 Úvod	12
2 Cíl práce a metodika	13
2.1 Cíl práce	13
2.2 Metodika	13
3 Teoretická východiska	14
3.1 Orgány místní samosprávy	14
3.1.1 Zastupitelstvo obce	14
3.1.2 Rada obce	17
3.1.3 Starosta	18
3.1.4 Obecní úřad	18
3.1.5 Zvláštní orgány zastupitelstva obce a rady obce	19
3.2 Volby a volební systém	20
3.2.1 Volební systém	21
3.2.2 Volby do obecních zastupitelstev	22
3.3 Lokální stranicí	29
3.3.1 Měření plurality lokálních politických spekter	30
3.3.2 Fenomén nezávislosti	31
3.3.3 Sestavování kandidátních listin	32
3.3.4 Politická participace občanů	33
3.3.5 Konfliktní linie	35
3.4 Komunální koalice	36
3.4.1 Typologie komunálních koalic	37
3.5 Charakter lokální politiky	41
3.5.1 Modely komunálních politických systémů podle P. Jüptnera	41
3.5.2 Lokální modely demokracie podle V. Bubeníčka	43
4 Praktická část	48
4.1 Socioekonomické charakteristiky obce Měník	48
4.2 Komunální volby v jednotlivých volebních obdobích	56
4.2.1 Volební období 1994–1998	56
4.2.2 Volební období 1998–2002	57
4.2.3 Volební období 2002–2006	59
4.2.4 Volební období 2006–2010	61
4.2.5 Volební období 2010–2014	63
4.2.6 Volby 2014	66
4.3 Výsledky voleb podle jednotlivých okrsků	70

4.4	Hlavní aktéři místního veřejného života.....	75
4.5	Občanská participace.....	76
4.5.1	Volební účast.....	76
4.5.2	Podněty k občanské participaci.....	82
4.6	Charakter lokální politiky.....	84
4.6.1	Vývoj lokálního stranického systému v obci Měník.....	84
4.6.2	Komunální koalice v Měniku.....	87
4.6.3	Konfliktní linie v Měniku.....	88
4.6.4	Zařazení obce Měník do modelů lokální politiky.....	89
5	Výsledky a diskuse.....	93
5.1	Charakteristika místní samosprávy.....	93
6	Závěr.....	99
7	Seznam použitých zdrojů.....	103
8	Přílohy.....	107
8.1	Příloha 1 – Administrativní členění okresu Hradec Králové s vyznačením obce Měník 107	
8.2	Příloha 2 – Mapa mikroregionu Cidlina.....	108
8.3	Příloha 3 – Mapa regionu Společná Cidlina.....	109
8.4	Příloha 4 – volební výsledky dle okrsku v roce 2002.....	110
8.5	Příloha 5 – volební výsledky dle okrsku v roce 2006.....	111
8.6	Příloha 6 – volební výsledky dle okrsku v roce 2010.....	112
8.7	Příloha 7 – Kostel sv. Stanislava a Václava v Měniku.....	113
8.8	Příloha 8 – Dřevěná zvonice a odpočívadlo pro cyklisty v Měniku.....	114
8.9	Příloha 9 – Sušárna čekanky v Bydžovské Lhotce.....	115
8.10	Příloha 10 – Kaple Panny Marie v Bydžovské Lhotce.....	116
8.11	Příloha 11 – Základní škola v Měniku.....	117
8.12	Příloha 12 – Kulturní zařízení a dětské hřiště v Bydžovské Lhotce.....	118
8.13	Příloha 13 – Obecní úřad a místní restaurační zařízení v Měniku.....	119
8.14	Příloha 14 – Nová výstavba v obci (část Měník).....	120

Seznam obrázků

Obrázek 1: Rozloha obce.....	48
------------------------------	----

Seznam schémat

Schéma 1: Vývoj lokálního stranického systému v obci Měník.....	85
---	----

Seznam grafů

Graf 1: Průměrná volební účast v různých typech voleb	34
Graf 2: Vývoj počtu obyvatelstva obce Měník v letech 2004 až 2015	51
Graf 3: Porovnání volební účasti v komunálních volbách v Měníku s celorepublikovým průměrem	77
Graf 4: Věkové složení obyvatelstva, kandidátů a zastupitelů zvolených do obecního zastupitelstva v obci Měník v roce 2014.....	80
Graf 5: Kandidáti v obci Měník v jednotlivých volebních letech dle věkových skupin.....	84
Graf 6: Vývoj indexu plurality	86

Seznam tabulek

Tabulka 1: Počet členů zastupitelstva	14
Tabulka 2: Česká republika – velikostní skupiny obcí	29
Tabulka 3: Přehled velikostních kategorií obcí.....	41
Tabulka 4: Kritéria charakterizující model A	44
Tabulka 5: Kritéria charakterizující model B.....	45
Tabulka 6: Kritéria charakterizující model C.....	45
Tabulka 7: Kritéria charakterizující model D	46
Tabulka 8: Části obce seřazeny podle výměry v ha	49
Tabulka 9: Vývoj počtu obyvatelstva obce Měník a jejích jednotlivých částí v letech 1869 až 2001	49
Tabulka 10: Počet domů v obci Měník v jednotlivých částech	50
Tabulka 11: Vývoj počtu obyvatelstva obce Měník v letech 2004 až 2015	50
Tabulka 12: Obyvatelstvo podle věkové struktury	51
Tabulka 13: Obyvatelstvo podle nejvyššího ukončeného vzdělání	52
Tabulka 14: Obyvatelstvo podle ekonomické aktivity.....	52
Tabulka 15: Vybavenost obce.....	53
Tabulka 16: Technická a dopravní vybavenost obce	54
Tabulka 17: Územní příslušnost obce.....	54
Tabulka 18: Přehled kandidátních listin ve volbách v roce 1994	56
Tabulka 19: Výsledky komunálních voleb v obci Měník ve volbách v roce 1994.....	57
Tabulka 20: Přehled kandidátních listin ve volbách v roce 1998	58

Tabulka 21: Výsledky komunálních voleb v obci Měník ve volbách v roce 1998.....	58
Tabulka 22: Přehled kandidátních listin ve volbách v roce 2002	59
Tabulka 23: Výsledky komunálních voleb v obci Měník ve volbách v roce 2002.....	60
Tabulka 24: Přehled kandidátních listin ve volbách v roce 2006	61
Tabulka 25: Výsledky komunálních voleb v obci Měník ve volbách v roce 2006.....	62
Tabulka 26: Přehled kandidátních listin ve volbách v roce 2010	64
Tabulka 27: Výsledky komunálních voleb v obci Měník ve volbách v roce 2010.....	65
Tabulka 28: Přehled kandidátních listin ve volbách v roce 2014	66
Tabulka 29: Složení kandidátů v jednotlivých kandidátních listinách podle věku v roce 2014.....	67
Tabulka 30: Výsledky komunálních voleb v obci Měník ve volbách v roce 2014.....	68
Tabulka 31: Volební výsledky podle jednotlivých okrsků v roce 2014.....	71
Tabulka 32: Volební výsledky podle jednotlivých okrsků v roce 2014 – vyjádření v %	72
Tabulka 33: Volební účast při různých volbách v Měníku v porovnání s celorepublikovým průměrem (v %)	77
Tabulka 34: Volební účast v jednotlivých okrscích v komunálních volbách (v %)	79
Tabulka 35: Kontinuita kandidatury zastupitelů zvolených v roce 2014.....	81
Tabulka 36: Přehled starostů a místostarostů v Měníku	88
Tabulka 37: Zvolení zastupitelé a jejich kandidatura za období 1994–2014.....	96

Seznam použitých zkratk

ČR – Česká republika

ČSÚ – Český statistický úřad

NK – Nezávislý kandidát

SNK – Sdružení nezávislých kandidátů

SPR-RSČ, SDČR – Sdružení pro republiku – Republikánská strana Československa
a Sdružení důchodců ČR

1 Úvod

Lokální politika bývá zastíněna politikou na národní úrovni, a to platí jak z hlediska zájmů médií, tak i z hlediska zájmu veřejnosti. Tento jev je ale naprosto pochopitelný, neboť občané se v první řadě identifikují se svým státem, a proto národní úroveň politiky stojí v očích občanů v samém centru dění. Lokální úroveň politiky by však neměla být nijak zanedbávaná, neboť vytváří prostor, ve kterém občané žijí své běžné každodenní životy a jsou s ním proto velmi úzce spjati.

V lokální politice se uplatňuje řada specifíků, která vyplývají mimo jiné z odlišných socioekonomických podmínek charakteristických pro danou obec. Pokud se tedy chceme blíže zaměřit na stav, formování a vývoj lokální politiky v konkrétní obci, je nutné se nejprve podrobně seznámit s místními podmínkami a zdejším společenským životem. Znamená to, že pro takový výzkum musíme v první řadě dobře znát podmínky v dané obci, neboť ty mohou významnou měrou ovlivňovat formování místní politické scény. Potřeby občanů totiž mohou být v jednotlivých obcích značně rozdílné a lze tedy očekávat, že v souvislosti s tím budou na místní samosprávu kladeny zcela rozdílné požadavky. Je zřejmé, že potřeby občanů jsou značně odlišné ve městech a velkých obcích oproti obcím malým, a že tudíž i otázka komunální politiky zde bude odlišná. Smyslem této práce bylo zaměřit se právě na malou obec. K tomu účelu jsem vybrala obec Měník, která se nachází v okrese Hradec Králové a kde v současné době trvale žije okolo 600 obyvatel. V rámci své práce se tedy budu podrobněji zabývat otázkou vývoje lokální politiky v obci Měník.

V první části práce, tj. teoretické části, se zaměřím na teoretické podklady vztahující se k tématu místní samosprávy, charakteru lokální politiky a volebnímu systému na komunální úrovni. Popsány zde budou rovněž některé modely lokální politiky.

V následující praktické části práce se pak budu nejprve zabývat popisem charakteristických rysů obce a socioekonomických ukazatelů, dále pak analýzou výsledků komunálních voleb, které se konaly v letech 1994, 1998, 2002, 2006, 2010 a 2014. V souvislosti s tím je věnována také pozornost místním politickým aktérům, kteří se v různé míře podílejí na politickém dění v obci. Poznatky vyplývající z provedené analýzy jsou doplněny informacemi poskytnutými přímo od místních zastupitelů, které vývoj místní samosprávy dokreslují a více přibližují její činnost.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem této práce je identifikovat faktory, které ovlivňují charakter politického rozhodování orgánů místní samosprávy v obci Měník (okres Hradec Králové). V rámci daného cíle bude práce zaměřena na tři dílčí oblasti. Prvním dílčím cílem je charakteristika hlavních socioekonomických ukazatelů v obci Měník, jejíž součástí je posouzení, jakým způsobem tyto charakteristiky ovlivňují vývoj a fungování místní samosprávy. Dalším dílčím cílem je určení hlavních aktérů politického procesu v obci včetně provedení analýzy jejich vzájemných vztahů. Poslední dílčí cíl spočívá v definování charakteru rozhodovacího procesu místní samosprávy prostřednictvím analýzy vývoje lokálního stranického systému a komparace výsledků komunálních voleb od roku 1994 do roku 2014.

2.2 Metodika

V rámci teoretické části bude především využita technika studia dokumentů a odborné literatury vztahující se k tématu práce, která rovněž bude zahrnovat i příslušnou právní úpravu. Poznatky z jednotlivých pramenů budou zpracovány tak, aby utvořily výchozí podklad pro praktickou část práce. V teoretické části bude věnována pozornost popisu orgánů obce, lokálnímu stranictví a specifikům lokální politiky a dále bude popsán volební systém na komunální úrovni. Z hlediska charakteru lokální politiky budou popsány některé možné typologie modelů lokální politiky.

Praktická část bude mít podobu případové studie. Nejprve bude proveden rozbor socioekonomických ukazatelů vztahujících se ke zkoumané obci. Potřebná data budou čerpána převážně z údajů Českého statistického úřadu. Dále bude provedena analýza volebních výsledků komunálních voleb v letech 1994 až 2014 – zdrojem dat bude převážně volby.cz. Zjištěné výsledky budou doplněny o rozhovory se členy zastupitelstva, kdy bude nejvíce uplatněna metoda dotazování a pozorování. Dále budou v práci použity další standardní metodologické postupy, zejména metoda komparace. Součástí práce bude rovněž zařazení zkoumané obce na základě výsledků případové studie do typologií modelů lokální politiky popsanych v teoretické části.

3 Teoretická východiska

Obec je podle § 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích základním územním samosprávným společenstvím občanů. Tento územní celek je vymezen hranicí území obce. Územní samosprávě je věnována pozornost i v Ústavě ČR v rámci Hlavy sedmé, kde je mimo jiné uvedeno, že Česká republika se člení na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky.¹

3.1 Orgány místní samosprávy

Základním orgánem obecní samosprávy je zastupitelstvo obce. Zastupitelstvo jako orgán obce je zakotveno v Ústavě ČR, podle které je obec samostatně spravována zastupitelstvem.² Jiné orgány místní samosprávy Ústava přímo nestanovuje. Další orgány místní samosprávy pak upravuje zákon o obcích – vedle zastupitelstva jsou dalšími orgány obce rada, starosta, obecní úřad a zvláštní orgány obce.³

3.1.1 Zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo obce je základním orgánem místní samosprávy. Zastupitelstvo obce je tvořeno členy zastupitelstva, o jejichž složení rozhodují občané v komunálních volbách. Počet členů pro každé volební období stanoví zastupitelstvo obce s ohledem na počet obyvatel a velikost územního obvodu⁴, jak ukazuje následující tabulka⁵:

Tabulka 1: Počet členů zastupitelstva

Počet obyvatel obce	Počet členů zastupitelstva
do 500	5 až 15
nad 500 do 3 000	7 až 15
nad 3 000 do 10 000	11 až 25
nad 10 000 do 50 000	15 až 35
nad 50 000 do 150 000	25 až 45
nad 150 000	35 až 55

Zdroj: vlastní zpracování podle § 68 zákona č. 128/2000 Sb.

¹ Ústava ČR čl. 99

² Tamtéž, čl. 101 odst. 1

³ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích § 5

⁴ Počet zastupitelů na každé volební období stanoví zastupitelstvo obce nejpozději do 85 dnů přede dnem voleb do zastupitelstev v obcích.

⁵ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích § 67-68

Mandát člena zastupitelstva obce vzniká zvolením, tedy okamžikem ukončení hlasování. Člen zastupitelstva musí složit slib před zastupitelstvem obce a slib potvrdí svým podpisem⁶. Zastupitel svůj mandát vykonává osobně a v souladu se svým slibem a není přitom vázán žádnými příkazy. Funkce člena zastupitelstva obce je veřejnou funkcí.⁷ Člen zastupitelstva obce může být pro výkon funkce dlouhodobě uvolněn. Za výkon této funkce uvolněného člena zastupitelstva obce je těmto členům zastupitelstva poskytována od obce peněžitá odměna, která se vyplácí z rozpočtových prostředků obce.⁸

Neuvolněným členům zastupitelstva obce, kteří jsou v pracovním poměru, poskytne zaměstnavatel pro výkon funkce pracovní volno s náhradou mzdy.⁹ Neuvolněným členům zastupitelstva obce, kteří nejsou v pracovním nebo jiném obdobném poměru, poskytuje obec ze svých rozpočtových prostředků náhradu výdělku ušlého v souvislosti s výkonem jejich funkce paušální¹⁰ částkou.¹¹

Práva a povinnosti zastupitele

Zastupitel má tři základní práva¹²:

- **Právo iniciativy** představuje právo zastupitele předkládat zastupitelstvu obce, radě obce, výborům a komisím návrhy na projednání.¹³
- **Právo interpelace** znamená právo vznášet dotazy, připomínky a podněty na radu obce a její jednotlivé členy, dále na předsedy výborů, na statutární orgány právnických osob, jejichž zakladatelem je obec, a na vedoucí příspěvkových organizací a organizačních složek, které obec založila nebo zřídila.¹⁴
- **Právo informace** označuje právo požadovat od zaměstnanců obce zařazených do obecního úřadu, informace ve věcech, které souvisejí s výkonem jejich funkce, rovněž má právo požadovat informace od zaměstnanců právnických osob, které obec založila nebo zřídila.¹⁵

⁶ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích § 69 odst. 3

⁷ Tamtéž, § 69

⁸ Tamtéž, § 71 odst. 1

⁹ Náhradu mzdy, včetně pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistného na veřejné zdravotní pojištění, uhradí obec jejich zaměstnavateli podle zvláštního předpisu

¹⁰ Výši paušální částky stanoví zastupitelstvo obce vždy na příslušný kalendářní rok.

¹¹ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích § 71 odst. 4

¹² BALÍK, S., Komunální politika – obce, aktéři a cíle místní politiky, s. 68

¹³ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích § 82

¹⁴ Tamtéž, § 82

¹⁵ Tamtéž, § 82

Zastupitel má dvě základní povinnosti¹⁶:

- **Aktivní účast** označuje povinnost člena zastupitelstva zúčastňovat se zasedání zastupitelstva obce nebo jiných orgánů obce, pokud je jejich členem.¹⁷
- **Vyvarovat se střetu zájmů** znamená, pokud by se člen zastupitelstva měl účastnit projednávání a rozhodování určité záležitosti v orgánech obce v případě, že by to mohlo znamenat výhodu nebo škodu pro něj samotného nebo osobu blízkou, je povinen sdělit tuto skutečnost před zahájením jednání orgánu obce, který má danou záležitost projednávat.¹⁸

Zasedání zastupitelstva

Zastupitelstvo se schází podle potřeby, nejméně však jedenkrát za tři měsíce. Zasedání vždy probíhá v územním obvodu obce. Zasedání zastupitelstva obce svolává starosta obce, který jej také zpravidla i řídí. V případě, že o to požádá alespoň jedna třetina zastupitelů nebo hejtman kraje, je starosta povinen zasedání zastupitelstva obce svolat.¹⁹ Podrobnosti o jednání zastupitelstva obce jsou stanoveny v jednacím řádu, který vydá zastupitelstvo.²⁰ Zastupitelstvo obce je usnášeníschopné pouze tehdy, pokud je přítomna nadpoloviční většina všech jeho členů. V případě, že tomu tak při zahájení nebo v průběhu zasedání není, předsedající člen zastupitelstva zasedání ukončí. Do 15 dnů se pak koná náhradní zasedání.²¹

Zasedání zastupitelstva je veřejné.²² Obecní úřad musí vždy dopředu zveřejnit oznámení o konání zasedání zastupitelstva. Informuje občany o místě a době konání zasedání a také o jeho navrženém programu.²³

O průběhu zasedání se pořizuje zápis, a to nejpozději do 10 dnů po jeho skončení. Zápis musí být uložen na obecním úřadu k nahlédnutí. V zápise se vždy uvede počet přítomných členů zastupitelstva obce, schválený pořad jednání zastupitelstva obce, průběh

¹⁶ BALÍK, S., Komunální politika – obce, aktéři a cíle místní politiky, s. 68

¹⁷ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích § 83

¹⁸ Tamtéž, § 83

¹⁹ Tamtéž, § 92

²⁰ Tamtéž, § 96

²¹ Tamtéž, § 92 odst. 3

²² Tamtéž, § 93 odst. 3

²³ Tamtéž, § 93 odst. 1

a výsledek hlasování a přijatá usnesení.²⁴ Aby usnesení bylo přijato jako platné, je nutný souhlas nadpoloviční většiny všech členů zastupitelstva.²⁵

Pravomoc zastupitelstva obce

Zastupitelstvo obce rozhoduje ve věcech patřících do samostatné působnosti obce. Jemu vyhrazeno schvalovat program rozvoje obce, schvalovat územní plán obce a regulační plán, schvalovat rozpočet obce, zřizovat a rušit příspěvkové organizace a organizační složky obce a další, jak uvádí § 84 a § 85 zákona č.128/2000 Sb.

Nově zvolené zastupitelstvo zasedá na ustavujícím zasedání, které svolává dosavadní starosta a také mu i obvykle předsedá. Na tomto ustavujícím zasedání se volí starosta, místostarosta a další členové rady obce.²⁶

3.1.2 Rada obce

Rada obce představuje výkonný orgán obce v oblasti samostatné působnosti. Za výkon svých činností je odpovědná zastupitelstvu obce. Rada může rozhodovat i v přenesené působnosti, takový případ je stanoven zákonem.²⁷

Mezi členy rady obce patří starosta a místostarosta (popř. místostarostové) a další radní, kteří jsou voleni z řad členů zastupitelstva obce, přičemž počet členů rady je vždy lichý. Členů rady může být nejméně 5 a zároveň je jejich počet omezen na nejvíce 11 členů. Výsledný počet členů rady však nikdy nesmí přesáhnout jednu třetinu z celkového počtu všech členů zastupitelstva obce.²⁸ Vzhledem k těmto omezením se rada nevolí v obcích, které mají v zastupitelstvu méně než 15 členů. V takovém případě téměř všechny pravomoci rady vykonává starosta obce.²⁹ Novelizací zákona o obecním zřízení bylo umožněno malým obcím do 500 obyvatel volit až 15 zastupitelů. Tato úprava jim tedy umožňuje zřízení rady.³⁰

Rada se schází podle potřeby. Na rozdíl od zasedání zastupitelstva jsou schůze rady neveřejné, ale rada může k jednotlivým bodům svého jednání přizvat dalšího člena zastupitelstva obce a jiné osoby. Rada obce je usnášeníschopná, pokud je přítomna

²⁴ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích § 95

²⁵ Tamtéž, § 87

²⁶ Tamtéž, § 91

²⁷ Tamtéž, § 99

²⁸ Tamtéž, § 99

²⁹ Tamtéž, § 99 odst. 2

³⁰ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., Demokracie v lokálním politickém prostoru, s. 39

nadpoloviční většina všech jejích členů. Aby bylo usnesení rady platné, je nutný souhlas nadpoloviční většiny všech jejích členů.³¹ Do 7 dnů od konání schůze se pořizuje zápis, který uvádí průběh schůze a přijatá usnesení. Tento zápis je uložen u obecního úřadu k nahlédnutí všem zastupitelům.³²

Rada obce připravuje návrhy pro jednání zastupitelstva obce a zabezpečuje plnění usnesení, které zastupitelstvo přijalo.³³ Rada dále zabezpečuje hospodaření obce podle schváleného rozpočtu, vydává nařízení obce a projednává a řeší návrhy a připomínky předložené zastupiteli nebo komisemi obce. Rada může podle potřeby zřizovat a rušit komise rady obce, jmenovat a odvolávat z funkce jejich předsedy a členy, další pravomoci rady dále uvádí § 102 odst. 2 zákona č.128/2000 Sb.

3.1.3 Starosta

Starosta je orgánem obce, který obec zastupuje navenek. Starostu volí zastupitelstvo ze svých řad. Spolu s ním zvolí i jeho zástupce (místostarosta), který starostu zastupuje v době jeho nepřítomnosti nebo v době, kdy starosta funkci nevykonává. Zastupitelstvo obce může zvolit více místostarostů a svěřit jim některé úkoly.³⁴ Na rozdíl od řadových členů zastupitelstva musí být starosta i místostarosta občanem České republiky. Za výkon své funkce odpovídají zastupitelstvu obce.³⁵

Starosta rozhoduje o záležitostech samostatné působnosti obce svěřených mu radou obce³⁶, svolává a zpravidla také řídí zasedání zastupitelstva obce a rady obce.³⁷ Rozsah jeho pravomocí a činností dále uvádí § 103 zákona č.128/2000 Sb.

3.1.4 Obecní úřad

Obecní úřad tvoří starosta, místostarosta (popř. místostarostové) a tajemník obecního úřadu (pokud je tato funkce zřízena), dále pak zaměstnanci obce, kteří jsou do obecního úřadu zařazeni. Obecní úřad může být členěn na odbory a oddělení podle jednotlivých

³¹ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích § 101 odst. 2

³² Tamtéž, § 101 odst. 3

³³ Tamtéž, § 102 odst. 1

³⁴ Tamtéž, § 104

³⁵ Tamtéž, § 103 odst. 2

³⁶ Tamtéž, § 103 odst. 4

³⁷ Tamtéž, § 103 odst. 5

úseků činnosti – tyto odbory zřizuje rada.³⁸ Pokud obec nemá žádné zaměstnance, může být obecní úřad tvořen pouze starostou a místostarostou. V čele obecního úřadu je starosta.

Funkce tajemníka obecního úřadu se vždy zřizuje v obcích s pověřeným obecním úřadem a v obcích s rozšířenou působností. Tuto funkci však mohou zřídit i ostatní obce.³⁹ Pokud v obci není zřízena funkce tajemníka obecního úřadu, plní jeho úkoly starosta.⁴⁰ Tajemník obecního úřadu je odpovědný starostovi za plnění úkolů obecního úřadu v samostatné i přenesené působnosti.⁴¹

Obecní úřad v oblasti samostatné působnosti plní úkoly, které mu uložilo zastupitelstvo obce nebo rada obce, a pomáhá výborům a komisím v jejich činnosti. Dále vykonává přenesenou působnost v základním rozsahu svěřeném obci s výjimkou věcí, které patří do působnosti jiného orgánu obce.⁴²

3.1.5 Zvláštní orgány zastupitelstva obce a rady obce

3.1.5.1 Výbory

Výbory jsou iniciativními a kontrolními orgány zastupitelstva obce, kterému jsou také ze své činnosti odpovědné.⁴³ Zřizování výborů záleží na zastupitelstvu, avšak dva výbory musí ustavit vždy, a to výbory finanční a kontrolní. Pokud však v územním obvodu obce žije alespoň 10 % občanů hlásících se k národnosti jiné než české, musí být dále zřízen také výbor pro národnostní menšiny. Počet členů výboru je vždy lichý a jeho předsedou je člen zastupitelstva.⁴⁴

Schůze výboru se konají podle potřeby. Usnesení výboru se vyhotovuje písemně a podepisuje je předseda výboru.⁴⁵ Usnesení výboru je platné, jestliže s ním vyslovila souhlas nadpoloviční většina všech členů výboru.⁴⁶ Činnost výborů spočívá v přípravě stanovisek a návrhů, které předkládají zastupitelstvu obce, a dále v plnění úkolů, které jim zastupitelstvo uloží.

Finanční a kontrolní výbory jsou nejméně tříčlenné, ale jejich členy nemohou být starosta, místostarosta, tajemník obecního úřadu nebo osoby zabezpečující rozpočtové

³⁸ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích § 109 odst. 2

³⁹ Tamtéž, § 110 odst. 1

⁴⁰ Tamtéž, § 110 odst. 3

⁴¹ Tamtéž, § 110 odst. 2

⁴² Tamtéž, § 109 odst. 3

⁴³ Tamtéž, § 118 odst. 1

⁴⁴ Tamtéž, § 117 odst. 1

⁴⁵ Tamtéž, § 118 odst. 2

⁴⁶ Tamtéž, § 118 odst. 3

a účetní práce na obecním úřadu.⁴⁷ **Finanční výbor** provádí kontrolu hospodaření s majetkem a finančními prostředky obce.⁴⁸ **Kontrolní výbor** kontroluje plnění usnesení zastupitelstva obce a rady obce a také kontroluje dodržování právních předpisů ostatními výbory a obecním úřadem.⁴⁹

3.1.5.2 *Komise*

Rada obce také jako zastupitelstvo může zřídit své iniciativní a poradní orgány. Těmi jsou v takovém případě komise. Komise předkládají radě obce svá stanoviska a náměty.⁵⁰ Ze své činnosti je komise odpovědná radě obce, avšak ve věcech výkonu přenesené působnosti na svěřeném úseku odpovídá starostovi.⁵¹ Komise se usnáší většinou hlasů všech svých členů.⁵²

3.2 Volby a volební systém

Volby představují proces, v jehož rámci lze zjistit aktuální požadavky a priority společnosti.⁵³ Hlavní funkcí voleb je zjistit aktuální rozložení politických sil v daném politickém prostoru a zajistit jim odpovídající reprezentaci rozdělením mandátů.⁵⁴ Volby plní i několik dalších funkcí. Mezi ně patří integrační funkce. Ta spočívá v tom, že politické síly, které se střetávají ve volbách, reprezentují sice různé zájmy a cíle, ale v rámci procesu voleb dochází k jejich integraci. Volby dále plní kontrolní funkci, která vyplývá z faktu, že pravidelné volby umožňují občanům ovlivnit situaci – pokud jsou občané nespokojeni s politickou reprezentací, mohou ji prostřednictvím voleb vyměnit. Další funkcí voleb představuje legitimizační funkce. To znamená, že aktem voleb politická moc získává legitimitu.⁵⁵

Pro úspěšné plnění svých funkcí musejí být volby založené na principu všeobecného, rovného a přímého volebního práva. To znamená, že aktivní volební právo (právo volit) a pasivní volební právo (být volen, kandidovat) by měli mít všichni občané po dosažení

⁴⁷ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích § 119 odst. 1

⁴⁸ Tamtéž, § 119 odst. 2

⁴⁹ Tamtéž, § 119 odst. 3

⁵⁰ Tamtéž, § 122 odst. 1

⁵¹ Tamtéž, § 122 odst. 5

⁵² Tamtéž, § 122 odst. 4

⁵³ ČMEJREK, J., *Obce a regiony jako politický prostor*, s. 48

⁵⁴ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., *Demokracie v lokálním politickém prostoru*, s. 51

⁵⁵ ČMEJREK, J., *Obce a regiony jako politický prostor*, s. 48

určitého věku. V tomto smyslu jsou volby všeobecné.⁵⁶ Rovnost volebního práva znamená, že všichni voliči jsou si rovni z hlediska váhy i počtu hlasů, jimiž disponují. Přímé volby znamenají, že voliči přímo volí jednotlivé kandidáty či kandidátní listiny.⁵⁷

Významnou podmínkou pro to, aby volby plnily své funkce, je rovněž politická pluralita. To představuje možnost svobodného výběru mezi více stranami a kandidáty. Volič musí mít možnost získat informace o kandidátech, aby si mohl utvořit o nich vlastní úsudek. Dále je nutná svoboda volby, kdy volič nesmí být vystaven nátlaku, aby odevzdal hlasy pro určitou stranu či kandidáta. Rovněž na základě volby nesmějí voliči vzniknout nějaké výhody či nevýhody. Proto je nutné tajné hlasování, kdy je zaručeno, že nelze zjistit, jak jednotliví voliči hlasovali.⁵⁸

3.2.1 Volební systém

Volební systém v širším smyslu představuje komplexní podobu volebního mechanismu. V užším smyslu jde o princip, na němž je založeno převádění získaných hlasů na mandáty.⁵⁹ Používají se dva základní volební systémy, a to **většinový** a **proporcionální** (poměrný). Hlavní rozdíl spočívá ve vymezení volebních obvodů.⁶⁰

Většinový volební systém

Ve většinovém systému se používají jednomandátové volební obvody, kdy počet volebních obvodů odpovídá počtu volených mandátů. Voliči si pak vybírají mezi jednotlivými kandidáty a ten kandidát, který dostane určenou většinu hlasů, získá mandát v daném obvodu. Tento systém se tak vyznačuje jednoduchostí a jeho výhodou je i vysoká personalizace volby, která označuje těsnější svázanost zvoleného zastupitele s jeho volebním obvodem, a tedy i jeho voliči. Nevýhodou však je disproporcionalita volebních výsledků. To znamená, že rozložení politických sil podle výsledků voleb nemusí zcela přesně odpovídat skutečnosti v dané společnosti.

Proporcionální volební systém

V proporcionálních systémech se setkáme s obvody, kde se volí více mandátů. Zde si voliči vybírají mezi kandidátními listinami. Tento systém se vyznačuje spravedlivostí

⁵⁶ ČMEJREK, J., *Obce a regiony jako politický prostor*, s. 48

⁵⁷ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., *Demokracie v lokálním politickém prostoru*, s. 51

⁵⁸ Tamtéž, s. 52

⁵⁹ Tamtéž, s. 52

⁶⁰ ČMEJREK, J., *Obce a regiony jako politický prostor*, s. 49

v odhalení aktuálního rozložení politických preferencí voličů, podle kterého jsou pak rozděleny mandáty. Tato spravedlivost ale může vést k určité těžkopádnosti, poněvadž umožňuje, aby se do zastupitelského orgánu dostalo příliš mnoho politických subjektů, a to by mohlo zapříčinit nepružnost při politických jednáních v rámci daného zastupitelského orgánu. Proto je nutné použít mechanismy pro utlumení této vlastnosti. Tento systém je oproti většinovému také složitější v tom, že získané hlasy se musejí na mandáty přepočítávat. Další nevýhodou proporcionalního systému je také větší závislost kandidátů na stranických strukturách než na voličích, a tedy nižší sepětí kandidáta s jeho voliči.⁶¹

Oba výše popsané typy volebních systémů se používají v jednotlivých zemích při různých typech voleb v různých obměnách, které se přizpůsobují specifickým podmínkám. Český volební systém je na komunální úrovni proporcionalní.⁶²

3.2.2 Volby do obecních zastupitelstev

Volby do zastupitelstev obcí v České republice upravuje zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí. Komunální volby se konají tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva, podle zásad poměrného zastoupení na čtyřleté funkční období.⁶³

Aktivní volební právo, tedy právo volit do zastupitelstva obce, má občan obce, který dosáhl věku 18 let. Občanem obce je fyzická osoba, která je státním občanem České republiky, a je v obci hlášena k trvalému pobytu.⁶⁴ Právo volit do zastupitelstva obce má také státní občan jiného státu, který dosáhl věku 18 let, a je v dané obci přihlášen k trvalému pobytu a toto právo mu náleží na základě mezinárodní úmluvy, kterou je Česká republika vázána.⁶⁵ Pasivní volební právo, tedy právo být volen do zastupitelstva obce, má každý volič, u kterého není překážka⁶⁶ ve výkonu volebního práva.⁶⁷

⁶¹ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., Demokracie v lokálním politickém prostoru, s. 53

⁶² ČMEJREK, J., Obce a regiony jako politický prostor, s. 49

⁶³ BALÍK, S., Komunální politika – obce, aktéři a cíle místní politiky, s. 85

⁶⁴ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích § 16 odst. 1

⁶⁵ Zákon č. 491/2001 Sb. o volbách do zastupitelstev obcí § 4

⁶⁶ Překážkami výkonu volebního práva jsou zákonem stanovené omezení osobní svobody, omezení svéprávnosti k výkonu volebního práva, zákonem stanovené omezení osobní svobody z důvodu ochrany zdraví lidu, nebo výkon vojenské základní nebo náhradní služby vyžaduje-li to plnění povinností z této služby vyplývajících, nebo služba vojáka z povolání v zahraničí.

⁶⁷ Zákon č. 491/2001 Sb. o volbách do zastupitelstev obcí § 5

Volební systém lze popsat pomocí **5 základních komponentů**:

- volební obvod,
- forma kandidatury,
- struktura hlasu,
- volební formule,
- volební (uzavírací) klauzule.⁶⁸

3.2.2.1 *Volební obvod*

Velikost volebního obvodu je měřena počtem přidělovaných mandátů v daném obvodu. S rostoucí velikostí volebního obvodu se přiděluje více mandátů a tím roste i proporcionalita voleb. Za hranici, pod kterou se projevuje vysoká disproporcionalita, se považuje hranice 5 mandátů.⁶⁹

Ve většině obcí se zastupitelstvo volí v jednom volebním obvodě, zastupitelstvo má však pravomoc vytvořit v obci více volebních obvodů. Při rozdělení obce na více obvodů musí být zohledněny podmínky v příslušné právní normě, které se týkají velikosti jednotlivých obvodů, přičemž velikost nejmenšího volebního obvodu závisí na velikosti obce.⁷⁰ V obcích do 10 000 obyvatel musí být obvody vytvořeny tak, aby se v každém volebním obvodu obce volilo nejméně pět zastupitelů. To znamená, že zastupitelstvo dané obce musí mít dohromady nejméně 10 členů, aby bylo možné volit v této obci ve více, tj. dvou obvodech (každý po 5 mandátech). V případě větších obcí je hranice velikosti jednotlivých obvodů vyšší – v obcích do 50 000 obyvatel musí být v jednom obvodu voleno nejméně 7 členů zastupitelstva a v obcích nad 50 000 obyvatel nejméně 9 zastupitelů.⁷¹

Rozdělení obce na obvody může být vedeno snahou posílit vazbu mezi voliči a volenými zastupiteli. Také může jít o projev využívání **volební geometrie** tzv. gerrymanderingu.⁷² Tento pojem označuje manipulaci s hranicemi volebního obvodu tak, aby politická reprezentace dosáhla příznivějších výsledků.⁷³ Volební geometrie je tedy založena na soustředění voličů konkurenční strany v co nejmenším počtu obvodů. V těchto

⁶⁸ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., *Demokracie v lokálním politickém prostoru*, s. 54

⁶⁹ Tamtéž, s. 54

⁷⁰ Zákon č. 491/2001 Sb. o volbách do zastupitelstev obcí § 27

⁷¹ Tamtéž, § 27

⁷² BALÍK, S., *Komunální politika – obce, aktéři a cíle místní politiky*, s. 94

⁷³ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., *Demokracie v lokálním politickém prostoru*, s. 55

obvodech sice zvítězí politický protivník, v ostatních obvodech, které jsou vytyčeny tak, aby v nich měla daná strana většinu, vítězí právě tato strana.⁷⁴

3.2.2.2 *Forma kandidatury*

Forma kandidatury je spojena s typem volebního obvodu. V jednomandátovém se používá **kandidatura personální**, kdy se volič rozhoduje mezi jednotlivými kandidáty. V tomto případě se volba vyznačuje vysokou personalizací. Oproti tomu ve vícemandátových obvodech se používá **kandidatura na kandidátní listině** (listinná forma), kdy volič vybírá mezi celými kandidátními listinami. Personalizace volby tak zde ustupuje do pozadí. Na kandidátní listině se uvádí více kandidátů, než kolik mandátů může listina v daném obvodu reálně získat, a proto je důležité pořadí, v jakém jsou kandidáti na kandidátní listině uvedeni. Celkem se rozlišují tři typy kandidátních listin.⁷⁵

Přísně vázaná kandidátní listina

Kandidátní listiny lze rozdělit do několika kategorií. Prvním typem je přísně vázaná kandidátní listina, ve které je pevně stanovené pořadí, v jakém jsou kandidáti uvedeni. Volič toto pořadí nemůže nijak ovlivnit. Volič si vybírá pouze mezi jednotlivými kandidátkami a nemá tedy možnost dát hlas kandidátům z různých kandidátních listin. Mandáty jsou pak kandidátům přiřazovány podle pořadí stanoveného danou volební stranou. V komunálním prostředí se tento typ používá spíše výjimečně.⁷⁶

Vázaná kandidátní listina

Další typ představuje vázaná kandidátní listina, v rámci které je pořadí kandidátů opět určeno nominující volební stranou. V tomto případě má však volič možnost udělit preferenční hlasy, díky kterým se může ovlivnit pořadí kandidátů na listině (a tedy následně i získání mandátu). Pokud příslušný kandidát získá určitý počet hlasů v rámci dané kandidátní listiny, posune se výše v pořadí na kandidátní listině.⁷⁷

Otevřená (volná) kandidátní listina

Posledním typem je otevřená kandidátní listina. I v tomto případě je pořadí kandidátů stanoveno nominující volební stranou, volič však může vybírat kandidáty, kterým chce dát preferenční hlas, z různých stran. Typ této kandidátní listiny posiluje personalizaci voleb.⁷⁸

⁷⁴ BALÍK, S., Komunální politika – obce, aktéři a cíle místní politiky, s. 111

⁷⁵ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., Demokracie v lokálním politickém prostoru, s. 55

⁷⁶ BALÍK, S., Komunální politika – obce, aktéři a cíle místní politiky, s. 95

⁷⁷ Tamtéž, s. 95

⁷⁸ Tamtéž, s. 96

Pokud některý kandidát získá o 10 % hlasů více než je stanovený počet hlasů dané kandidátní listiny na kandidáta (celkový počet hlasů odevzdaných pro volební stranu vydělen počtem kandidátů této volební strany), postupuje tento kandidát v kandidátní listině na první místo.⁷⁹

V České republice se na komunální úrovni používá otevřená kandidátní listina. Při volbách do zastupitelstva může podat každá volební strana pouze jednu kandidátní listinu.⁸⁰ přičemž každý kandidát může kandidovat pouze na jedné kandidátní listině.⁸¹ Těmito volebními stranami, jež podávají kandidátní listiny, mohou být registrované politické strany a politická hnutí, jejich koalice, nezávislí kandidáti, sdružení nezávislých kandidátů nebo sdružení politických stran nebo politických hnutí či nezávislých kandidátů.⁸²

K zaregistrování jako volební strana musejí nezávislí kandidáti a sdružení nezávislých kandidátů ke kandidátní listině připojit také petici podepsanou voliči podporujícími jejich kandidaturu. V případě sdružení nezávislých kandidátů musí počet podpisů voličů odpovídat 7 % celkového počtu obyvatel dané obce, u samostatně kandidujících nezávislých kandidátů se tato hranice pohybuje mezi 5-0,5 % počtu občanů obce (konkrétní počet závisí na velikosti obce).⁸³ Potřebný počet podpisů voličů uveřejňuje příslušný registrační úřad na úřední desce nejpozději 85 dnů přede dnem voleb.⁸⁴

Politických stran a politických hnutí se předkládání petice netýká vzhledem k tomu, že jde o registrované politické subjekty.⁸⁵ K založení politické strany je nutné předložit 1 000 podpisů voličů. To znamená, že při přepočtu příslušných procent již začíná v obcích nad 14 300 obyvatel být snazší zaregistrovat politickou stranu než zvolit kandidaturu v podobě sdružení nezávislých kandidátů.⁸⁶

Na kandidátní listině může být uvedeno pouze tolik kandidátů, kolik se volí členů zastupitelstva dané obce. V nejmenších obcích, kde se volí 7 a méně členů zastupitelstva

⁷⁹ Zákon č. 491/2001 Sb. o volbách do zastupitelstev obcí § 45 odst. 4

⁸⁰ Tamtéž, § 21 odst. 1

⁸¹ Tamtéž, § 20 odst. 3

⁸² Tamtéž, § 20 odst. 1

⁸³ Tamtéž, příloha

⁸⁴ Tamtéž, § 21 odst. 4

⁸⁵ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., Demokracie v lokálním politickém prostoru, s. 61

⁸⁶ BALÍK, S., Komunální politika – obce, aktéři a cíle místní politiky, s. 90

obce, může volební strana na kandidátní listině uvést vyšší počet kandidátů. Počet kandidátů může být zvýšen až o jednu třetinu počtu členů příslušného zastupitelstva.⁸⁷

3.2.2.3 *Struktura hlasu*

Struktura hlasu představuje při volbách jednotný způsob hlasování. Určuje, jakým způsobem voliči převedou své politické preference, jde tedy o podobu (způsob) hlasování. Struktura hlasu úzce souvisí s formou kandidatury.

V jednomandátových volebních obvodech u personální kandidatury je používán **jediný hlas**. Ve vícemandátových volebních obvodech se ho využívá také, a to u přísně vázané kandidátní listiny.

U vázané kandidátní listiny se setkáme s **preferenčními hlasy**, které umožňují voličům ovlivnit pořadí kandidátů na zvolené kandidátní listině.

Pro otevřené kandidátní listiny je charakteristický **vícenásobný hlas**. V takovém případě může volič dávat hlasy kandidátům z různých kandidátních listin a může si mezi nimi volně vybírat (tzv. panašování). K dispozici má ale pouze takový počet hlasů, který odpovídá počtu přidělovaných mandátů.

V komunálních volbách do zastupitelstev obcí se v České republice používá vícenásobný hlas. V každé obci obdrží volič jeden volební lístek, na kterém jsou uvedeny všechny volební strany, které v obci kandidují.⁸⁸

3.2.2.4 *Volební (uzavírací) klauzule*

Volební klauzule je uměle stanovený práh, kterého musí volební strana ziskem hlasů dosáhnout, aby se mohla účastnit procesu rozdělování mandátů.⁸⁹

Volební klauzule se používá převážně v proporcionálním volebním systému. Jejím účelem je předejít přílišné fragmentaci v rámci voleného zastupitelského orgánu. Úkol volební klauzule spočívá v omezení počtu subjektů, které se do zastupitelského orgánu dostanou. Odlišuje se od přirozeného prahu, který představuje počet hlasů, jež potřebuje kandidát na zisk mandátu. Uměle stanovený práh by měl být vyšší než práh přirozený, jinak by bylo použití umělého prahu, tj. stanovené klauzule, zbytečné.⁹⁰

⁸⁷ Zákon č. 491/2001 Sb. o volbách do zastupitelstev obcí § 22 odst. 2

⁸⁸ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., *Demokracie v lokálním politickém prostoru*, s. 56-57

⁸⁹ BALÍK, S., *Komunální politika – obce, aktéři a cíle místní politiky*, s. 98

⁹⁰ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., *Demokracie v lokálním politickém prostoru*, s. 57

Český komunální volební systém neobsahoval žádnou uzavírací klauzuli až do přijetí stávajícího zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí.⁹¹ V rámci tohoto volebního systému se uzavírací klauzule přepočítává podle počtu kandidátů na dané kandidátní listině⁹². Pro plně obsazenou kandidátní listinu platí 5% volební klauzule. Tato hranice se však nezohledňuje, pokud byla pro dané volby do zastupitelstva obce podána pouze jedna kandidátní listina.⁹³

Tato 5% hranice však může být v obecních volbách snížena z důvodu zachování politické soutěže. K tomu dojde v případě, že by 5% klauzuli nepřekonaly aspoň dvě kandidátky. V takové situaci se hranice postupně snižuje vždy o 1 % až do okamžiku, kdy je tato podmínka splněna.⁹⁴

Uplatnění uzavírací klauzule má ale ve skutečnosti význam pouze v případech, kdy stanovená klauzule převyšuje hodnotu přirozeného prahu. Vzhledem k různorodosti velikostí obcí v ČR, a tedy i velikostí volebních obvodů, se u malých obcí stává, že přirozený práh je vyšší, než uzavírací klauzule.⁹⁵ V takovém případě je klauzule v podstatě zbytečná. Stanovení uzavírací klauzule ve výši 5 % má tedy význam především u větších zastupitelstev, kde zabraňuje některým subjektům přistoupit k rozdělování mandátů. Při volbách do menších zastupitelstev se neprojevuje, poněvadž bývá nižší než přirozený práh.⁹⁶

3.2.2.5 Volební formule

Volební formule je matematická operace, jejíž pomocí lze převést odevzdané hlasy na mandáty. Volební formule je možné dělit na většinové, které se používají v jednomandátových obvodech, a proporcionální volební formule, které se používají ve vícemandátových volebních obvodech – ty jsou založeny na volebních kvótách nebo volebních dělitelech.⁹⁷

⁹¹ OUTLÝ, J., Volby do zastupitelstev – vývoj a souvislosti, s. 36

⁹² Český statistický úřad podle § 45 zákona č. 491/2001 Sb. zjišťuje, která z kandidátních listin získala méně než 5 % z celkového počtu hlasů ve volbách poděleného voleným počtem členů zastupitelstva a vynásobeného počtem kandidátů strany (nejvýše však počtem členů zastupitelstva). Ke kandidátním listinám, které této hranice nedosáhly, se dále při přidělování mandátů nepřihlíží.

⁹³ Zákon č. 491/2001 Sb. o volbách do zastupitelstev obcí § 45 odst. 1

⁹⁴ Tamtéž, § 45 odst. 1

⁹⁵ OUTLÝ, J., Volby do zastupitelstev – vývoj a souvislosti, s. 38

⁹⁶ BALÍK, S., Komunální politika – obce, aktéři a cíle místní politiky, s. 99

⁹⁷ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPIK, J., Demokracie v lokálním politickém prostoru, s. 58

Volební kvóty představují minimální počet hlasů, který je potřeba k zisku jednoho mandátu (přirozený práh) – kandidátní listina dostane tolik hlasů, kolikrát lze počet jejích získaných hlasů vydělit volební kvótou.⁹⁸

Volební dělitel přiděluje mandát tomu subjektu, který vykazuje nejvyšší průměr hlasů na mandát. Volební dělitel představuje řadu čísel, kterými se postupně dělí počet získaných hlasů dané strany. Jednotlivé dělitelé se od sebe liší tím, jaké řady dělitelů používají, tj. mezi jednotlivými děliteli jsou různě velké vzdálenosti.⁹⁹ Větší intervaly mezi děliteli posilují proporcionalitu voleb, a tím posilují šance menších stran.¹⁰⁰

Účinek samotných volebních formulí se projeví v součinnosti s dalšími faktory, zejména s velikostí volebního obvodu. Vliv velikosti volebního obvodu lze obecně shrnout tak, že čím menší jsou volební obvody (čím méně se rozděluje mandátů), tím více se projeví vlastnosti volebních formulí.¹⁰¹

V České republice se po roce 1990 v komunálních volbách používal volební dělitel Sainte-Laguë (s děliteli 1,3,5,7,...) v souvislosti se zákonem v roce 2001 byla zavedena formule d'Hondtova (s děliteli 1,2,3,...). Zavedení d'Hondtovy formule mělo výrazný vliv spíše pro menší zastupitelstva do 15 členů, kdy zapříčiní, že v zastupitelstvech s malým počtem členů může být přirozený práh pro zisk mandátu vyšší než uzavírací klauzule, kterou stanoví zákon. Pro větší zastupitelstva však bylo výraznější změnou spíše zavedení uzavírací klauzule.¹⁰²

⁹⁸ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., Demokracie v lokálním politickém prostoru, s. 58

⁹⁹ BALÍK, S., Komunální politika – obce, aktéři a cíle místní politiky, s. 101

¹⁰⁰ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., Demokracie v lokálním politickém prostoru, s. 59

¹⁰¹ Tamtéž, s. 59

¹⁰² BALÍK, S., Komunální politika – obce, aktéři a cíle místní politiky, s. 102

3.3 Lokální stranictví

Česká republika má charakteristickou sídelní strukturu s velkým množstvím malých obcí s vlastní samosprávou. Celkem 77,2 % obcí má méně než 1 000 obyvatel (viz tabulka č. 2), a to je ve srovnání s ostatními evropskými zeměmi specifické. Obce s méně než 1 000 obyvateli se totiž téměř v polovině evropských států vůbec nevyskytují.¹⁰³

Tabulka 2: Česká republika – velikostní skupiny obcí

Velikostní skupiny obcí	Celkem	Obce – velikostní kategorie podle počtu obyvatel									
		do 199	od 200 do 499	od 500 do 999	od 1 000 do 1 999	od 2 000 do 4 999	od 5 000 do 9 999	od 10 000 do 19 999	od 20 000 do 49 999	od 50 000 do 99 999	nad 100 000
počet obcí	6 253	1 455	2 001	1 369	745	412	140	68	43	15	5
počet obcí v %	100,0%	23,3%	32,0%	21,9%	11,9%	6,6%	2,2%	1,1%	0,7%	0,2%	0,1%
počet obyvatel	10 512 419	180 685	651 677	962 432	1 038 124	1 250 829	960 028	950 621	1 252 935	1 078 391	2 186 697
počet obyvatel v %	100,0	1,7	6,2	9,2	9,9	11,9	9,1	9,0	11,9	10,3	20,8

Zdroj: ČSÚ – Malý lexikon obcí 2014, vlastní zpracování

Velikost obcí má vliv na postavení jednotlivých typů politických subjektů, a tedy i na podobu lokálních stranických systémů. V případě velkých měst je podoba lokálního stranického systému (včetně úlohy politických stran) obdobná té na národní úrovni, neboť většinu zastupitelských křesel získávají strany zastoupené v poslanecké sněmovně. V menších městech je však postavení parlamentních stran slabší a více se zde prosazují sdružení nezávislých kandidátů a také lokální politické subjekty. Naproti tomu v nejmenších obcích se výrazně prosazují nezávislí kandidáti a jejich sdružení.¹⁰⁴

Lokální stranický systém

Při charakteristice stranického systému je nutno zohlednit nejen počet stran ale také vzájemné vztahy a schémata chování mezi stranami, které vyplývají především z mezistranické rivality. G. Sartori při definování stranického systému rozlišil formát stranického systému a mechanismus stranického systému.¹⁰⁵

¹⁰³ ČMEJREK, J. a kol., Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR, s. 11

¹⁰⁴ Tamtéž, s. 14

¹⁰⁵ Kubát, M., Stranické systémy, s. 246

Formát stranického systému představuje počet relevantních¹⁰⁶ stran (statická složka), které působí na dané politické scéně, a mechanismus stranického systému představuje systém vztahů mezi těmito stranami (dynamická složka). Ten určuje, jak daný systém funguje, tedy jakou má podobu a vlastnosti.¹⁰⁷

Na lokální úrovni v malých obcích je však vzhledem k nestabilitě formátů politických stran či neexistenci volebních programů zkoumání relevance politických stran problematické, rovněž není snadné i určení vzájemné ideologické vzdálenosti mezi politickými subjekty, např. rozlišení na ose pravice-levice jako odhad pro tvorbu případných koalic.¹⁰⁸ V mnoha malých obcích se totiž politické aktivity překrývají s činnostmi v rámci běžného života v obci.¹⁰⁹ Politický systém v těchto obcích má spíše neideologický charakter vzhledem k tomu, že politické vztahy jsou zakládány spíše na osobních vztazích či různých zájmech. Politici na komunální úrovni také často neprosazují žádnou ucelenou doktrínu či ideologii.¹¹⁰ V rámci stranických systémů na komunální úrovni malých venkovských obcí se často nevyskytují místní organizace parlamentních stran a významné postavení zde zastávají nezávislí kandidáti. V malých obcích není výjimkou kandidatura pouze jediné strany (obvykle SNK) či několika nezávislých kandidátů.¹¹¹

3.3.1 Měření plurality lokálních politických spekter

Pluralita politického spektra úzce souvisí s formátem stranického systému, tj. počtem stran v rámci daného systému. Na úrovni států se tak pluralita obecně pojí s existencí opozičních stran. Metody pro měření plurality používané na národní úrovni politiky však nelze zcela přímo aplikovat na lokální úroveň. V komunálním prostředí se totiž uplatňují určitá specifika, která mohou výsledky při měření plurality místního politického prostředí zkreslit. V první řadě se jedná o nízkou úroveň ideologizace komunální politiky a dále jde o významné postavení nezávislých kandidátů v malých obcích a specifické pojetí politických stran na lokální úrovni.¹¹²

¹⁰⁶ Relevantní jsou strany, které mají nějaký význam pro stranický systém, naproti tomu strany, které nemají na stranický systém žádný vliv, jsou irelevantní. (Kubát, M., *Stranické systémy*, s. 246)

¹⁰⁷ Kubát, M., *Stranické systémy*, s. 246-249

¹⁰⁸ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., *Demokracie v lokálním politickém prostoru*, s. 113

¹⁰⁹ Tamtéž, s. 106

¹¹⁰ JÚPTNER, P. *Komunální koalice a politické modely*, s. 81-82

¹¹¹ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., *Demokracie v lokálním politickém prostoru*, s. 114

¹¹² Tamtéž, s. 108

Pro určení plurality politického prostředí je možné využít metodu měření roztržitosti (fragmentace) stranického systému, např. pomocí Laakso-Taageperaova indexu efektivního počtu stran¹¹³. Tento index zachycuje velikost stranického systému podle relativní velikosti volebních stran (určenou pomocí volebních výsledků či počtu získaných mandátů). Pro lokální úroveň však není zcela vhodný. Index totiž měří míru plurality jen z hlediska množství a velikosti politických subjektů a nikoli počtu kandidátů uvedených na kandidátní listině. Může tak vést k chybnému označení pluralitního prostředí jako nepluralitní, poněvadž nezohledňuje kandidaturu jedné volební strany, jejíž počet kandidátů přesahuje počet volených zastupitelů. Nebo naopak může nesprávně označit nepluralitní systém za pluralitní vzhledem k tomu, že jednočlenné kandidátní listiny míru fragmentace výrazně nadhodnocují.¹¹⁴

Vhodnější je proto na lokální úrovni použití **indexu plurality**, jehož pomocí je vyjádřena pluralita lokálního politického spektra s ohledem na celkový počet kandidátů. Za určující faktor plurality systému považuje index plurality celkový počet kandidátů na kandidátních listinách všech volebních stran. Jde o podíl počtu kandidátů na počtu volených zastupitelů. Jestliže tento index překročí hodnotu 1, pak je možné takové politické prostředí považovat za pluralitní, tedy počet kandidátů převyšuje počet volených zastupitelů.¹¹⁵

3.3.2 Fenomén nezávislosti

Samostatně kandidující kandidáti či **sdružení nezávislých kandidátů** představují charakteristický rys české lokální politiky. Na základě analýz kandidátních listin lze konstatovat, že v komunálních volbách představují nezávislí kandidáti a jejich sdružení zvláště v nejmenších obcích hlavní způsob formování politických subjektů. V obcích do 2 000 obyvatel jsou spektra politických stran ve srovnání se situací na parlamentní úrovni neúplná, zatímco v obcích do 1 000 obyvatel se již parlamentní strany objevují spíše výjimečně, jestliže však přece sestaví kandidátní listinu, je zpravidla většina jejich kandidátů i zvolených zastupitelů bez stranické příslušnosti. Úloha nezávislých kandidátů

¹¹³ Index efektivního počtu stran vyjadřuje obrácenou hodnotu pravděpodobnosti, že dva náhodně vybraní zastupitelé patří do stejného politického subjektu nebo že dva náhodní voliči hlasují pro stejné politické uskupení. (ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., *Demokracie v lokálním politickém prostoru*, s. 108)

¹¹⁴ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., *Demokracie v lokálním politickém prostoru*, s. 108-112

¹¹⁵ Tamtéž, s. 112

se snižuje s rostoucí velikostí obcí, avšak lze se s nimi setkat i ve městech nad 3 000 obyvatel. Ve větších obcích pak tyto politické subjekty stranické spektrum doplňují.¹¹⁶

Sdružení nezávislých kandidátů zpravidla po volbách nepokračují v politickém působení, avšak vyskytují se i stabilně fungující sdružení – jedná se spíše o sdružení, která nesledují politické působení jako svůj primární účel.¹¹⁷ V malých venkovských obcích se totiž politické aktivity často překrývají s činnostmi v rámci běžného života v obci.¹¹⁸

Z analýzy stranické příslušnosti kandidátů a zvolených zastupitelů vyplývá, že v lokální politice nezávislí kandidáti vedle samostatné kandidatury či v rámci sdružení nezávislých kandidátů vystupují také na kandidátkách politických stran.¹¹⁹ Tento jev souvisí s podmínkami kandidatury v těchto volbách. Nezávislý kandidát tak totiž dále nemusí pro svou kandidaturu přikládat petici s příslušným počtem podpisů, jako by tomu bylo v případě samostatné kandidatury nebo kandidatury v rámci sdružení nezávislých kandidátů (SNK).¹²⁰

Pro politické strany je v komunálních volbách výhodnější, aby jejich kandidátka byla co nejvíce zaplněná. K zařazení nezávislého kandidáta na kandidátní listinu může politické strany vést řada důvodů – slabost členské základny či snaha vylepšit si image (na lokální úrovni jsou více preferovány osobnosti před politickými programy), může také jít o taktický kalkul pro povolební koaliční jednání. Čím větší však obec je, tím méně kandidátů bez politické příslušnosti na kandidátkách parlamentních stran nalezneme.¹²¹

3.3.3 Sestavování kandidátních listin

Při sestavování kandidátních listin a určení pořadí kandidátů se obecně zohledňuje důležitost kandidátů pro volební stranu a také jejich volební výsledky v předchozích volbách. Pořadí kandidátů se zpravidla odvíjí od obsazení prvního místa, které obvykle zaujímá „lídr“ strany (potenciální kandidát na post starosty), na následujících místech jsou pak zařazováni aktivnější členové strany (čím výše jsou, tím je více pravděpodobné, že se dostanou do zastupitelstva) a poslední místa zaujímají kandidáti, kteří doplňují kandidátku

¹¹⁶ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., Demokracie v lokálním politickém prostoru, s. 72-75

¹¹⁷ Tamtéž, s. 75

¹¹⁸ Tamtéž, s. 106

¹¹⁹ ČMEJREK, J., Lokální a regionální politické stranictví v ČR, s. 277

¹²⁰ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., Demokracie v lokálním politickém prostoru, s. 71

¹²¹ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., Demokracie v lokálním politickém prostoru, s. 70

pro zajištění hlasů pro stranu.¹²² V úvahu se berou i parametry volebního systému, který zvýhodňuje zcela zaplněné kandidátky.¹²³

Ve venkovských obcích se dále lze setkat i s dalšími způsoby sestavování kandidátních listin. Zpravidla vedení obce vytipuje vhodné kandidáty (většinou bez politické příslušnosti), kteří by mohli voliče zaujmout. V rámci komunálních voleb dávají voliči přednost spíše jednotlivým osobnostem kandidátů před politickými stranami. Zároveň se při sestavování kandidátek berou ohledy na rovnoměrné zastoupení všech jednotlivých částí obce. V malých obcích také dochází často k problému vůbec kandidátku naplnit z důvodu nezájmu o kandidaturu ze strany občanů. Tento problém může souviset s malým zájmem občanů o participaci na správě obce.¹²⁴

3.3.4 Politická participace občanů

Politická participace občanů, tj. zapojení občanů do politického procesu, vypovídá o politické kultuře daného systému, o charakteru politické obce a její soudržnosti či soutěživosti. Politická participace souvisí se zájmem občanů o převzetí odpovědnosti v rámci politického procesu. Svou účastí na politickém procesu poskytují legitimitu ustanovené politické reprezentaci.^{125 126}

V rámci lokálního politického procesu lze participaci občanů zkoumat v několika rovinách. Z hlediska první roviny jde o **volební účast**, druhá rovina sleduje **další formy politické participace** (např. členství v politických stranách, účast na politických diskusních fórech apod.) a třetí rovina představuje **zapojení občanů do veřejného života v obci**.¹²⁷

Volební účast

Volební účast představuje základní ukazatel politické participace občanů. Na míru volební účasti má vliv typ voleb a důležitost, kterou voliči jednotlivým typům voleb přisuzují.¹²⁸ Volební účast bývá nižší ve volbách, kterým voliči nepřikládají velkou důležitost – tyto volby bývají označovány jako volby druhého řádu (bývají sem řazeny

¹²² ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., Demokracie v lokálním politickém prostoru, s. 98

¹²³ ČMEJREK, J. a kol., Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR, s. 29

¹²⁴ Tamtéž, s. 28-29

¹²⁵ BALÍK, S., Komunální politika – obce, aktéři a cíle místní politiky, s. 165

¹²⁶ ČMEJREK, J., Obce a regiony jako politické prostor, s. 69

¹²⁷ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., Demokracie v lokálním politickém prostoru, s. 77

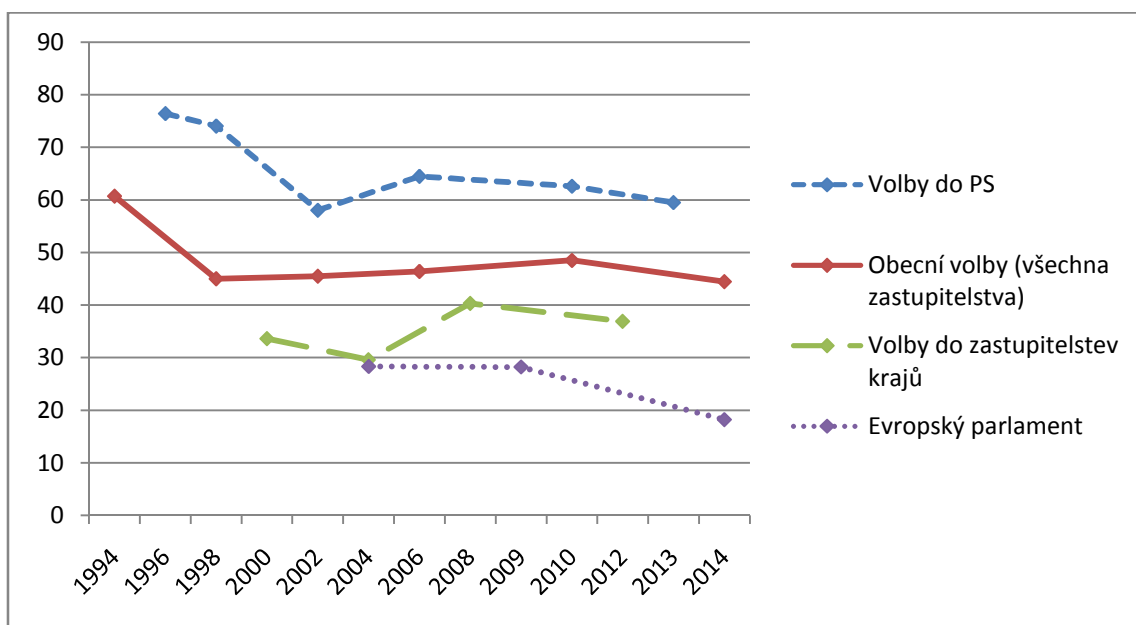
¹²⁸ ČMEJREK, J., Obce a regiony jako politické prostor, s. 70

volby do horní komory parlamentu, do zastupitelstev krajů a do Evropského parlamentu).¹²⁹

Prvořadě volby pak představují volby do poslanecké sněmovny. V rámci voleb do poslanecké sněmovny bývá volební účast značně vyšší. Ve srovnání s druhořadými volbami dosahuje volební účast u těchto voleb až dvojnásobných hodnot – viz graf 1. Poslanecká sněmovna reprezentuje zákonodárnou moc státu a právě se svým státem se občané se identifikují.¹³⁰

Volební účast v rámci voleb do zastupitelstev obcí bývá také vysoká. Nedosahuje sice takových hodnot jako u voleb do poslanecké sněmovny, je však výrazně vyšší v porovnání s ostatními typy voleb, jak je patrné z grafu 1. Občan se totiž rovněž identifikuje i se svou obcí, která představuje přirozený sociální a politický prostor.¹³¹

Graf 1: Průměrná volební účast v různých typech voleb

Zdroj: volby.cz, vlastní zpracování

Další roviny občanské participace

Dalším ukazatelem občanské participace na veřejném životě obce je míra zapojení občanů do činnosti politických stran a zájmových skupin, občanské iniciativy či podílení se na aktivitách územních samospráv. V malých obcích však často nepůsobí žádné organizace politických stran a v takových obcích se na lokální politické reprezentaci obvykle podílejí

¹²⁹ BALÍK, S., Komunální politika – obce, aktéři a cíle místní politiky, s. 166

¹³⁰ Tamtéž, s. 166

¹³¹ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., Demokracie v lokálním politickém prostoru, s. 79

občanská sdružení. Do projevu občanské participace lze zahrnout i to, že občané projevují zájem o zasedání zastupitelstva a také se ho účastní. Účast na spolkovém životě či v rámci zájmových činností pak představuje nepolitickou formu občanské participace. Spolky a zájmová sdružení plní sociální funkce a poskytují občanům možnosti podílet se na veřejném životě v obci.¹³²

Podílet se na veřejném životě v obci mohou občané i protestní formou, například sepsáním petice či uspořádáním akce občanského odporu. Takové aktivity mohou vést k aktivní účasti ve volbách, např. vytvořením sdružení nezávislých kandidátů. Zdrojem svárů mohou být různé spory, které mohou rozdělovat místní společnost, což může vést ke štěpení uvnitř komunit, tedy ke vzniku tzv. konfliktních linií.¹³³

3.3.5 Konfliktní linie

Pojem konfliktní linie či štěpící linie (angl. cleavage) označuje rozpor mezi zájmy různých skupin ve společnosti. O konfliktní linii se jedná tehdy, jestliže spor¹³⁴ mezi skupinami nabude podoby konfliktu trvalého charakteru, který pak představuje politický problém. Kolem jednotlivých skupin se mohou vytvářet politické subjekty, které pak dané zájmy reprezentují na politické úrovni. Vzájemné vztahy těchto subjektů přispívají k formování místního stranického systému.¹³⁵ Na podobu místního stranického systému tak má vliv i charakter štěpících linií v dané společnosti.¹³⁶

Pro českou společnost převažuje socioekonomická konfliktní linie v podobě rozporu mezi pravíci a levíci.¹³⁷ Zatímco ve větších obcích lze předpokládat projev konfliktní linie v podobě střetnutí dvou či více politických stran, v malých obcích mnohdy politické strany nepůsobí¹³⁸ a vedle sporů na základě různých ideologických názorů, jde často spíše o neshody související s rozdílnými představami občanů o prioritách dané společnosti a o rozvojových vizích obce (mnohdy v souvislosti s konkrétními projekty).¹³⁹ Tyto spory

¹³² ČMEJREK, J. a kol., Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR, s. 28-31

¹³³ Tamtéž, s. 28

¹³⁴ Rozpor může být např. v rovině ideologické, etnické, sociální, národnostní, geografické aj.

¹³⁵ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., Demokracie v lokálním politickém prostoru, s. 125

¹³⁶ ČMEJREK, J. a kol., Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR, s. 33

¹³⁷ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., Demokracie v lokálním politickém prostoru, s. 125

¹³⁸ Lokální politický systém v malých obcích není vzhledem k malé vzdálenosti mezi občany a místní vládou příliš závislý na zprostředkující funkci politických stran. (ČMEJREK, J. a kol., Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR, s. 33)

¹³⁹ ČMEJREK, J. a kol., Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR, s. 33

se také mohou pojit s politickými osobnostmi či lokálními stranami v obci, a tedy se mohou podílet jako jeden z faktorů na formování stranických systémů.¹⁴⁰

S konkrétními projekty se mohou pojit jednorázové konflikty či konfliktní situace, které vedou ke štěpení. V takových případech však lze předpokládat, že spor skončí, když diskutovaná otázka dospěje ke konečnému rozhodnutí (a tedy podmínky pro střet zájmů zaniknou). V takovém případě se nejedná o konfliktní linii v pravém slova smyslu (není naplněna podmínka definice rozporu trvalého charakteru).¹⁴¹

Rozpory uvnitř komunit vznikají v různých dimenzích – ideologické, etnické, sociální, národnostní, geografické aj. Obvyklým štěpením bývají neshody mezi místními starousedlíky a přistěhovalci – to bývá zvláště příznačné pro suburbánní oblasti a lokality v zázemí velkých měst. Vznik konfliktních linií může souviset s lokální identitou a snahami o odtržení části obce od celku a může vést i k jejímu osamostatnění.¹⁴² Štěpení může být podníceno i geografickými podmínkami obce, kdy mohou vznikat rozpory mezi periferní oblastí a centrem. K tomu může dojít například v obcích, které se skládají z více částí, osad či vzdálenějších sídelních jednotek. Štěpení uvnitř komunit se také může odehrávat v etnické rovině – to se může týkat demografických přesunů současné povahy jako je přistěhovalectví cizinců nebo může sahát i do vzdálenější minulosti související např. s odsunem Němců. Rozpory v obci také mohou mít základ v různých historických událostech a v obcích, kde nebyla kontinuita příliš narušena, mohou přetrvávat i tradiční rozpory.^{143 144}

3.4 Komunální koalice

Problematikou vzniku a utváření koalic se zabývá teorie koalic, která vychází z teorie her. Teorie koalic se zabývá důvody spolupráce mezi politickými subjekty („hráči“). Pojem koalice představuje spojení politických subjektů pro dosažení určitých cílů.¹⁴⁵ Tato spojení jsou podle teorie koalic vedena racionálním chováním politických subjektů. Pro dosažení cílů lze rozlišit dvě hlediska pro účast v koalici, kdy prvním je zisk

¹⁴⁰ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., *Demokracie v lokálním politickém prostoru*, s. 127

¹⁴¹ Tamtéž, s. 126

¹⁴² Na počátku 90. let takto došlo k nárůstu počtu obcí, dalšímu rozdělování obcí se však zamezilo zpřísněním legislativních podmínek pro vyhlášení místního referenda pro oddělení obce. (ČMEJREK, J. a kol., *Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR*, s. 34)

¹⁴³ ČMEJREK, J. a kol., *Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR*, s. 33-36

¹⁴⁴ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., *Demokracie v lokálním politickém prostoru*, s. 125-145

¹⁴⁵ Tamtéž, s. 146

podílu na vládě a druhým je snaha uskutečnit politický program. Na lokální úrovni však politické subjekty usilují často současně o více rovnocenných cílů.¹⁴⁶

S utvářením koalic na komunální úrovni se lze setkat i v malých obcích. Teorii koalic však nelze snadno aplikovat na lokální úroveň. Při analýze koaličního jednání v rámci komunálního prostředí je totiž nutné zohlednit také vlivy místní politické kultury a tradic.¹⁴⁷ Délka trvání samotných koalic v malých obcích se může vztahovat jen na volbu postů starosty a místostarosty (popř. členů rady), ale někdy může mít i trvalejší charakter.¹⁴⁸

Jedním z předpokladů teorie koalic, jež nelze snadno přenést do komunálního prostředí, je pojetí politických stran jako unitárních aktérů, kdy strany vystupují navenek jednotně (tj. vnitřní struktura strany neovlivňuje koaliční jednání). Na komunální úrovni tento předpoklad často neplatí, protože i v rámci jedné strany se lze setkat s prosazováním více názorů i různých zájmů. Pro malé a menší střední obce tak často platí, že na politické strany lze nahlížet jako na volné koalice či jako na sumu jednotlivců.¹⁴⁹

Problematické je však také stanovení ideové blízkosti politických stran, neboť v komunální politice často političtí aktéři nedisponují žádnou ideologií a politické vztahy zakládají na osobních vztazích nebo na dalších různých zájmech. V komunální politice mohou hrát významnou roli osobní vztahy.¹⁵⁰

3.4.1 Typologie komunálních koalic

Charakteristikou komunálních koalic se zabývá např. Petr Jüptner nebo Stanislav Balík.

3.4.1.1 Typologie koalic podle Petra Jüptnera

Jüptner^{151 152} rozlišuje charakter tvorby komunálních koalic na základě rozdělení velikostního vymezení obcí, v rámci kterých lze nalézt shodné rysy komunálních politických systémů.

¹⁴⁶ JÜPTNER, P. Konfrontace teorie koalic s lokální politikou, s. 111

¹⁴⁷ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., Demokracie v lokálním politickém prostoru, s. 146

¹⁴⁸ BALÍK, S., Komunální politika – obce, aktéři a cíle místní politiky, s. 187

¹⁴⁹ JÜPTNER, P. Komunální koalice a politické modely, s. 81

¹⁵⁰ Tamtéž, s. 81-82

¹⁵¹ Tamtéž, s. 80-101

¹⁵² JÜPTNER, P. Konfrontace teorie koalic s lokální politikou, s. 109-116

Koalice v nejmenších obcích do 1 700 obyvatel

Koalice v nejmenších obcích vznikají nejčastěji na principu „každý s každým“, v těchto koalicích jsou zastoupeny všechny strany. Političtí aktéři jednájí ve spolupráci a politické příslušnosti k jednotlivým stranám se nepřikládá větší význam. Na venkově se každý s každým zná a všichni spolu chtějí dobře vycházet. Funguje spíše na principu „velké rodiny“, než na principu „vlády a opozice“. V obcích této kategorie se obvykle jedná o malá zastupitelstva, kde se nevolí rada a funkce starosty je často neuvolněná, a tedy není o co hrát, a tak není nutné pro získání některých z těchto pozic se spojovat.¹⁵³

Koalice v obcích menší střední velikosti v rozmezí 1 701 – 9 000 obyvatel

Pro tvorbu koalic v obcích menší střední velikosti jsou typická tzv. jádra, která bývají hlavními koaličními aktéry. Tato jádra nemusejí nutně kopírovat politické strany. Bývají tvořena jednotlivými aktivisty, kteří kandidují za různé strany, hnutí a sdružení, přičemž bývá významnější ztotožnění se s jádrem před ztotožněním se s politickými stranami. Při tvorbě koalic tak zde nehraje tak důležitou roli ideologické zaměření, ale spíše osobní vztahy, proto je pro utváření koalic v této velikostní kategorii také typické pravidlo „každý s každým“. Vzniklá koalice má často podobu uzavřené a neformální velké koalice, přičemž vymezení oblastí vlivu se řídí nepsanými pravidly. Rovněž nebývá časté vyvolávání sporů mezi jednotlivými aktéry, aby tak nedošlo k jejich vyřazení z této „velké rodiny“.¹⁵⁴

Koalice v obcích větší střední velikosti 9 001 – 45 000

V obcích větší střední velikosti dochází ke koaličnímu vyjednávání především až po volbách. Na základě těchto koalic je volen starosta, jeho zástupci a zbylí členové městské rady. Výsledná koalice má podobu velké koalice, kde sice není zahrnuto celé politické spektrum, avšak zajišťuje v zastupitelstvu exekutivní koalici výraznou většinu. Koaliční aktéry představují zejména politické strany, přesto však ideologický faktor nemá výrazný vliv na konstrukci koalic, a proto se lze v této kategorii obcí setkat s různými podobami koalic.¹⁵⁵

Koalice v největších obcích – nad 45 000 obyvatel

Z hlediska tvorby koalic se teprve tato velikostní kategorie funkčně blíží koalicím na parlamentní úrovni nejvíce. I v této kategorii však mohou vznikat programově

¹⁵³ JÚPTNER, P. Komunální koalice a politické modely, s. 86-87

¹⁵⁴ Tamtéž, s. 91

¹⁵⁵ Tamtéž, s. 93-95

různorodé koalice nezávislé na ideologických rozdílech. Koaliční vyjednávání zasahují i do předvolebního období (vliv 5 % uzavírací klauzule), kdy se začínají utvářet základy jednotlivých politických táborů, jejichž cílem je získat nadpoloviční většinu v zastupitelstvu a získat posty v radě, tj. obsadit funkci primátora či starosty a jeho náměstků (místostarostů).¹⁵⁶

3.4.1.2 Typologie koalic podle Stanislava Balíka

Další možnost, jak přistupovat k charakteristice tvorby komunálních koalic, je typologie koalic Stanislava Balíka^{157 158}. Ta vychází z klasické typologie koalic, která pracuje se dvěma základními typy, a to s pojmy minimální vítězná a koalice nadměrná (velká). Oba typy představují spojení dvou a více stran, které disponují nadpoloviční většinou v legislativním orgánu. Toto dělení je založeno na prostém počtu členů a nezohledňuje specifika fungování koalice, tedy logiku jejich vzniku.¹⁵⁹ Proto je nutné při zkoumání typu koalic přihlídnout i ke kontextu, ve kterém vznikly a ve kterém fungují. S. Balík proto zavádí dvě úrovně – první úroveň představuje třída koalice, která je založena na počtu členů aktérů (resp. jejich mandátů). Druhou úrovní je typ koalice, jež je založen na ideové vzdálenosti prvků uvnitř systému, následně také na počtu aktérů (resp. mandátů). Obě třídy koalic se pak pojí s různými typy koalic.¹⁶⁰

Třída koalice minimální vítězná koalice

Tato třída koalice má právě tolik členů (případně mandátů), kolik je zapotřebí k získání většiny. Pouze k této třídě lze přiřadit tyto typy koalic:

- **Minimální vítězná koalice ideově propojená** – členové koalice mají k sobě ideově blízko. Z hlediska optimální ideologické propojenosti je tento typ nejlogičtějším řešením.
- **Minimální vítězná koalice ideově nepropojená** – členové koalice nejsou ideově propojeni, tuto koalici tak mohou tvořit subjekty ideově nepřibuzné (i protikladné) a v opozici přitom zůstává více politických subjektů. (Avšak nezahrnují současně dva hlavní reprezentanty ideového spektra, tím se liší od koalic velkých.)

¹⁵⁶ JÜPTNER, P. Komunální koalice a politické modely, s. 98-99

¹⁵⁷ BALÍK, S., Komunální politika – obce, aktéři a cíle místní politiky, s. 187-196

¹⁵⁸ BALÍK, S., Typologie exekutivních koalic v českém prostředí, s. 53-67

¹⁵⁹ Tamtéž, s. 54

¹⁶⁰ BALÍK, S., Komunální politika – obce, aktéři a cíle místní politiky, s. 188

Třída koalice nadměrná koalice

Pro tuto třídu koalice je charakteristické, že je v ní přítomen alespoň jeden nadbytečný člen, bez něhož by koalice stále disponovala většinou hlasů. Pouze do této třídy je možné zařadit tyto typy koalic:

- **Nadměrná ideově propojená** – mezi jejími krajními subjekty na politicko-ideové škále není výrazná vzdálenost (nejsou v ní zastoupeny ideové protipóly).
- **Nadměrná ideově nepropojená** – členové, kteří ji tvoří, jsou ideově vzdálení, přičemž v opozici působí více politických subjektů a alespoň jeden z nich se z ideologického hlediska nachází mezi dvěma členy koalice.
- **Široké** – tato koalice zahrnuje téměř všechny relevantní politické síly, jde tedy o subjekty ideově nesourodé. Do koalice nebývá zahrnut (obvykle z ideologických důvodů) jeden relevantní politický subjekt či politický proud.
- **Všestranické** – tuto kategorii lze na úrovni obcí označovat jako všeobecní. Na této koalici se podílejí všechny relevantní politické síly a žádný politický subjekt není v opozici.

Výjimku tvoří jeden typ koalice, který lze jako jediný přiřadit k oběma třídám koalice. Jde o koalici velkou:

- **Velká koalice** – tato koalice zahrnuje dva hlavní ideově protikladné aktéry. Ti dále mohou spolupracovat i s dalšími menšími politickými subjekty, zároveň však v opozici zůstávají nejméně dva relevantní protivníci, kteří jsou ideově nesourodí.¹⁶¹

V malých obcích se lze nejčastěji setkat s koalicemi všeobecními, širokými a velkými.¹⁶² Neformální a všezahrnující koalice mají převahu vzhledem k velikosti obce, politické kultuře v obci a malému významu postavení lokálních vlád. V malých obcích bývá menší prostor pro vznik koaliční debaty, neboť zde politickými aktéry často bývají jednotlivci.¹⁶³

¹⁶¹ BALÍK, S., Komunální politika – obce, aktéři a cíle místní politiky, s. 187-196

¹⁶² ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., Demokracie v lokálním politickém prostoru, s. 149

¹⁶³ JÚPTNER, P. Konfrontace teorie koalic s lokální politikou, s. 114

3.5 Charakter lokální politiky

3.5.1 Modely komunálních politických systémů podle P. Jüptnera

Komunální politiku nelze zkoumat jednotně jako jeden celek, neboť je velmi specifická a nevykazuje jednotné rysy. V rámci komunálních politických systémů však lze najít shodné atributy vztahující se k obcím určité velikosti. Je tak možné rozdělit tyto politické systémy do několika typů, které se odlišují především svojí velikostí.

Jüptner^{164 165} stanovil na základě případových studií celkem čtyři velikostní kategorie obcí podle počtu obyvatel. Jsou jimi:

Tabulka 3: Přehled velikostních kategorií obcí

Velikostní kategorie	Počet obyvatel
Nejmenší obce	do 1 700
Obce menší střední velikosti	1 701–9 000
Obce větší střední velikosti	9 001–4 5000
Největší obce	nad 45 000

Zdroj: JÜPTNER, P. Konfrontace teorie koalic s lokální politikou, vlastní zpracování

Nejmenší obce (do 1700 obyvatel)

V obcích nejmenší velikostní kategorie se lze setkat z hlediska kandidatury nejčastěji s nezávislými kandidáty a jejich sdruženími, popř. s nezávislými kandidáty kandidujícími na kandidátce politické strany. V této velikostní kategorii nebývá příliš důležité, na jaké kandidátce daný kandidát kandiduje. Politické strany zde také působí, ale pouze v minimálním počtu. Mívají malý počet členů a při sestavování kandidátní listiny tvoří často většinu kandidátů těchto stran nezávislí kandidáti. Na politické strany je v malých obcích nahlíženo jako na zdroj nesvárů, naproti tomu nezávislí kandidáti jsou spojování s pracovitostí a schopností spolupracovat. Obdobně je nahlíženo i na prosazování určité ideologie, neboť v tom je spatřováno „politikaření“, dává se totiž přednost prostému „selskému rozumu“. Politické strany ani zastupitelské frakce obvykle schůze nepořádají, a když ano, jde spíše o společenské setkání.¹⁶⁶

¹⁶⁴ JÜPTNER, P. Konfrontace teorie koalic s lokální politikou, s. 109-116

¹⁶⁵ JÜPTNER, P. Komunální koalice a politické modely, s. 80-101

¹⁶⁶ Tamtéž, s. 83-87

Obce menší střední velikosti (1 701–9 000 obyvatel)

V obcích této kategorie roste význam politických stran, jejichž kandidáti získávají převahu nad nezávislými kandidáty spolu s růstem velikosti obce v rámci této kategorie. Vedle stran zavedených na parlamentní úrovni zde působí také strany regionální. Kandidáti zvolení za politické strany však bývají většinou bez politické příslušnosti. Činnost tradičních politických stran lze mnohdy popsat spíše jako působení společenských organizací či spolků. Významnou roli v komunální politice zde hrají tzv. „jádra“. Tato jádra reprezentují několik místních aktivních členů, přičemž jejich počet bývá v rozmezí 1 až 30 členů. Jádra mohou být formálně zakotvena jako nezávislé sdružení či politické strany. Z důvodu malého počtu členů pro naplnění kandidátky uvádějí tito místní aktivisté na svých kandidátních listinách často i kandidáty, kteří ale ve skutečnosti o post zastupitele neusilují – díky nim dojde ke zvýšení volebního zisku. Schůze zastupitelských frakcí nebývají časté či jsou organizovány za účasti všech zastupitelů.

Politické systémy v rámci této velikostní kategorie lze charakterizovat jako soutěživé i nesoutěživé, případně jako systém s principy soutěživými (rozdělování postů) i nesoutěživými (během volebního období).¹⁶⁷

Obce větší střední velikosti (9 001–4 5000 obyvatel)

Z hlediska složení zastupitelstva v této velikostní kategorii převažují politické strany. Kandidáty politických stran tvoří zejména registrovaní členové. Nezávislá sdružení sestavují kandidátní listiny jen zřídka, neboť podmínky pro kandidaturu jsou pro ně v této velikostní kategorii obcí náročné.¹⁶⁸ Nezávislí kandidáti tak často volí kandidaturu v rámci některé regionální politické strany. Pravidelnost pořádání schůzí zastupitelských frakcí roste s velikostí obcí – od schůze v případě závažných rozhodnutí po pravidelné setkání každý měsíc. Politický systém charakteristický pro tuto velikostní kategorii lze popsat jako „polosoutěživý systém“, kdy výsledky voleb určují zisk exekutivních postů, ale během volebního období míra soutěživosti klesá.¹⁶⁹

¹⁶⁷ JÚPTNER, P. Komunální koalice a politické modely, s. 87-91

¹⁶⁸ Pro zaregistrování kandidatury SNK nebo NK je nutné předložit petici podepsanou určitým počtem voličů daného volebního obvodu. Tento počet je stanoven v procentech – absolutní počet potřebných podpisů tak závisí na velikosti dané obce. K založení politické strany je nutné předložit nejméně 1 000 podpisů. Dochází tak k situaci, že v obcích od určitého počtu obyvatel, tj. asi 14 300, už je z hlediska absolutního počtu podpisů snadnější založit politickou stranu. (BALÍK, S., Komunální politika – obce, aktéři a cíle místní politiky, s. 90)

¹⁶⁹ JÚPTNER, P. Komunální koalice a politické modely, s. 92-95

Největší obce (nad 45 000 obyvatel)

V politických systémech obcí této kategorie převažují politické strany. Nezávislí kandidáti se již volebního klání neúčastní. Kandidáti bez politické příslušnosti ve většině případů kandidují za regionální strany, které se úspěšně uplatňují i v rámci této kategorie obcí. Politické systémy těchto obcí lze charakterizovat jako soutěživé systémy (princip „vlády a opozice“). V této kategorii obcí má obsazení zastupitelských křesel určitý význam, neboť nejvyšší exekutivní posty představují jistou politickou prestiž (uvolněné posty členů zastupitelstva, rozhodování o významném podílu finančních prostředků). Tomu odpovídá i vedení předvolební kampaně ve velkém. Politické strany se scházejí pravidelně a stejně tak tomu je i případě zastupitelských frakcí. Fungování politických systémů v největších obcích nelze zcela připodobnit k parlamentní úrovni, neboť rozhodování komunálních politiků je vedle ideologie stále ovlivňováno nepolitickým myšlením „klasických“ komunálních politiků („zdravý rozum“ – hlasování pro dobro občanů obce).¹⁷⁰

3.5.2 Lokální modely demokracie podle V. Bubeníčka

Pro utvoření typologizace lokálních modelů demokracie v malých obcích je jako základní kritérium použito sestavování kandidátních listin. Způsob sestavování kandidátních listin je v malých obcích oproti větším obcím specifický. Současně sestavování kandidátních listin představuje zejména v malých obcích hlavní předvolební aktivity. Modely předvolebního sestavování kandidátních listin závisejí na formátu lokálního stranického systému a na úrovni rivality (soutěživosti systému).

Z hlediska formátu stranického systému lze rozlišit lokální systém na pluralitní a nepluralitní. Pro určení plurality systému je důležitý celkový počet kandidátů na kandidátních listinách (ne pouze počet kandidujících stran). Systém lze považovat za pluralitní vždy, když počet kandidátů převyší počet volených zastupitelů.

Úroveň rivality charakterizuje způsob vedení předvolebního boje o hlasy voličů, který lze v malých obcích zúžit na problematiku sestavování kandidátních listin. Z hlediska úrovně rivality lze rozlišit kooperativní (centrálně koordinovaný) a nekooperativní model sestavování kandidátních listin.¹⁷¹

¹⁷⁰ JÜPTNER, P. Komunální koalice a politické modely, s. 95-99

¹⁷¹ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., Demokracie v lokálním politickém prostoru, s. 155-166

Při kombinaci uvedených kritérií lze sestavit typologii lokálních modelů demokracie. To rozděluje obce do 4 následujících modelů:

model A (neparticipativní):	nepluralitní systém + nekooperativní model
model B (apoliticko-demarchistický):	nepluralitní systém + kooperativní model
model C (konsenzuální):	pluralitní systém + kooperativní model
model D (kompetitivní):	pluralitní systém + nekooperativní model

Model A: neparticipativní model

Tabulka 4: Kritéria charakterizující model A

Model A	<i>Stranický systém</i>	Nepluralitní systém
	<i>Úroveň rivality</i>	Nekooperativní model sestavování kandidátních listin

Zdroj: ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., Demokracie v lokálním politickém prostoru, vlastní zpracování

Tento model bývá častý v obcích, ve kterých je ohrožena samostatnost obce vzhledem k nezájmu občanů o místní politický život. V těchto obcích často dochází ke konání opakovaných či dodatečných voleb, poněvadž v řádném termínu voleb nekandiduje dostatek kandidátů, tj. minimálně 5. K tomu může dojít např. v obcích, ve kterých předchozí zastupitelstvo obec zadlužilo, a občané tak o kandidaturu nejeví přílišný zájem, neboť noví zastupitelé budou čelit obtížné situaci včetně možné kritiky ostatních spoluobčanů. Sestavení kandidátní listiny podněcuje obvykle pouze hrstka občanů, kteří se snaží samostatnost obce zachovat. Pokud nedojde ke změně situace, pravděpodobně obec zanikne sloučením se sousední obcí. K obratu může dojít se např. zapojením občanů mladší generace či nově přistěhovalých obyvatel, kteří mohou o zachování samostatnosti obce projevit větší zájem než starousedlíci. Zlepšení situace mohou dosáhnout například kvalitnější informovaností občanů o činnosti zastupitelstva (vydáváním místních novin apod.).¹⁷²

¹⁷² ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., Demokracie v lokálním politickém prostoru, s. 155-166

Model B: apoliticko-demarchistický model

Tabulka 5: Kritéria charakterizující model B

Model B	<i>Stranický systém</i>	Nepluralitní systém
	<i>Úroveň rivality</i>	Kooperativní model sestavování kandidátních listin

Zdroj: ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPIK, J., *Demokracie v lokálním politickém prostoru, vlastní zpracování*

V obcích této kategorie kandiduje pouze jeden politický subjekt (je sestavena pouze jedna kandidátní listina). Počet kandidátů se shoduje s počtem volených zastupitelů, z čehož plyne, že složení voleného zastupitelstva je od počátku zřejmé. Sestavování kandidátních listiny je podníceno zájmem o udržení samostatnosti obce. Zachování samostatnosti obce totiž není občanům lhostejné, a to je právě zásadní rozdíl, který odlišuje tento model od modelu A. Nízký zájem o kandidaturu do zastupitelstva lze ve většině případů vysvětlit tím, že občané jsou s vedením obce spokojeni. Zastupitelská funkce, včetně funkce starosty, bývá neuvolněná. Rozhodování o místních záležitostech se často koná mimo politický prostor a probíhá během veřejného setkání zastupitelstva s občany či v rámci různých společenských aktivit v obci. Pokud v obci existuje rozmanitý spolkový život (tj. občané se více zapojují do veřejného života v obci), je možné, že se obec postupně přiblíží k větší pluralitě, tedy k modelu C.¹⁷³

Model C: konsenzuální model

Tabulka 6: Kritéria charakterizující model C

Model C	<i>Stranický systém</i>	Pluralitní systém
	<i>Úroveň rivality</i>	Kooperativní model sestavování kandidátních listin

Zdroj: ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPIK, J., *Demokracie v lokálním politickém prostoru, vlastní zpracování*

Obce v rámci tohoto modelu se vyznačují pluralitním prostředím, počet kandidátů je tedy vyšší než počet volených zastupitelů. Přesto však jako u předešlého modelu B i v tomto případě jde v rámci voleb především o obsazení zastupitelských křesel, aby byla udržena samostatnost obce. Kandidatura v těchto obcích bývá centrálně koordinována a zpravidla zde kandidují samostatně kandidující nezávislí kandidáti, popř. jejich sdružení. Samotný volební boj tak nelze jednoznačně popsat jako kompetitivní, ale spíše jako kvazikonkurenční. Vzhledem k tomu, že počet kandidátů převyšuje počet rozdělovaných

¹⁷³ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPIK, J., *Demokracie v lokálním politickém prostoru*, s. 155-166

mandátů, není předem jasné, který z kandidátů nakonec bude do zastupitelstva zvolen. Přesto ale na samotných výsledcích voleb příliš nezáleží, neboť úroveň rivality je nízká a v obci je uplatňována kooperativní strategie při dosahování konsenzu.

Tento model je v malých venkovských obcích poměrně častý. V těchto obcích bývá rozvinutý spolkový život. Občané se zapojují do veřejného života v obci a tato účast se může často překrývat i s politickými aktivitami. Zastupitelstvo se tak může podílet na společenském životě v obci, např. pořádáním kulturních či sportovních akcí. V těchto obcích také zpravidla bývá vyšší volební účast.¹⁷⁴

Model D: kompetitivní model

Tabulka 7: Kritéria charakterizující model D

Model D	<i>Stranický systém</i>	Pluralitní systém
	<i>Úroveň rivality</i>	Nekooperativní model sestavování kandidátních listin

Zdroj: ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., Demokracie v lokálním politickém prostoru, vlastní zpracování

V obcích modelu D se mísí různé mechanismy stranických systémů a lze se setkat s různými způsoby sestavování kandidátních listin i vedení volebních kampaní. Tento model se od ostatních modelů liší tím, že se zde projevuje vyšší míra rivality. Ta je patrná především během volební kampaně, neboť cílem voleb je získání a udržení kontroly nad vedením obce. Ve volbách tak samozřejmě kandiduje větší počet politických subjektů. Sestavování kandidátních listin není centrálně koordinováno, ale může docházet k uzavírání předvolebních koalic. V rámci stranických systémů se lze setkat se samostatně kandidujícími nezávislými kandidáty, ale i s vyvinutými pluralitními systémy. V obcích modelu D nebývá výjimkou výskyt místních organizací politických stran působících na národní úrovni. Vedení volební kampaně se také různí – od spoléhání se na známé lokální osobnosti (méně rozvinuté systémy) až po rozdílné volební programy kandidujících politických subjektů (rozvinutější systémy). Místní funkční mechanismy politických systémů se přibližují politickým systémům větších obcí.

Tento model lze nalézt v obcích, kde se střetává více skupin s rozdílnými představami o rozvoji obce. V takových obcích často dochází k opakovaným volbám. Vzhledem k nevelkému počtu členů zastupitelstva v malých obcích (7 až 9 zastupitelů) může opoziční skupina totiž v případě vyrovnaného zastoupení obou soupeřících stran vyhrožovat, že

¹⁷⁴ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., Demokracie v lokálním politickém prostoru, s. 155-166

položí mandáty, a tím vyvolat konání nových voleb. Rivalita mezi těmito soupeřícími skupinami se může projevat častými změnami v územním plánu nebo změnami a rušením probíhajících projektů.¹⁷⁵

¹⁷⁵ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., Demokracie v lokálním politickém prostoru, s. 155-166

4 Praktická část

4.1 Socioekonomické charakteristiky obce Měník

Vymezení území

Obec Měník se nachází v Královéhradeckém kraji v okrese Hradec Králové, od tohoto krajského města je vzdálena asi 20 km. Mapa zobrazující administrativní členění okresu Hradec Králové – viz příloha 1. Obcí s rozšířenou působností, do jejíhož správního obvodu Měník spadá, je město Nový Bydžov. Měník je od tohoto správního centra vzdálen 6 km.

Obrázek 1: Rozloha obce

Zdroj: Mapy.cz

Obec je tvořena celkem čtyřmi částmi, kterými jsou Barchůvek, Bydžovská Lhotka, Libeň a Měník. Nejstarší a současně největší částí obce je posledně zmiňovaný Měník, o kterém pocházejí první zmínky z roku 1323¹⁷⁶. Druhou největší část tvoří Bydžovská Lhotka, o níž první záznamy spadají do roku 1362. Bydžovská Lhotka byla samostatnou obcí až do 14. 6. 1964, kdy se stala součástí obce Měník.¹⁷⁷ O třetí části obce, Barchůvku,

¹⁷⁶ Oficiální stránky Státního okresního archivu Hradec Králové

¹⁷⁷ Tamtéž

pocházejí první zmínky z poloviny 15. století (1454) a k Měníku se přidružil 1. 1. 1976¹⁷⁸. Čtvrtá část Libeň je nejmenší a první zmínka o ní pochází z roku 1404. Jde o osadu, jež byla později přidružena k Měníku.¹⁷⁹

Tabulka 8: Části obce seřazeny podle výměry v ha

Část obce	Měník	Bydžovská Lhotka	Barchůvek	Libeň
Výměra v ha	450	236	188	87

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Obyvatelstvo

V současnosti má obec Měník celkem 613 obyvatel (k 1. 1. 2015). Z historického hlediska počet obyvatel od roku 1880, kdy měla obec 1 112 obyvatel, výrazně poklesl, jak je patrné z tabulky 9 zachycující vývoj počtu obyvatelstva v Měníku. Na přelomu 19. a 20. století byl počet obyvatel ve všech částech obce výrazně vyšší, než je tomu tak v současnosti. Počet obyvatel žijících v Měníku se tehdy pohyboval kolem tisíce. Výraznější úbytek obyvatelstva pak lze pozorovat mezi rokem 1930 a 1950, tedy v období kolem druhé světové války, kdy se počet obyvatel snížil na 634. Od 60. let dále docházelo k postupnému úbytku obyvatelstva až se počet lidí trvale žijících v Měníku snížil téměř na 500 obyvatel. Ke změně situace došlo až v 90. letech, kdy začal počet obyvatel pomalu narůstat.

Tabulka 9: Vývoj počtu obyvatelstva obce Měník a jejích jednotlivých částí v letech 1869 až 2001

Část obce/Rok	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001
Celkem	1 109	1 112	1 109	1 077	1 026	977	909	634	618	600	562	510	530
Z toho:													
Barchůvek	382	373	326	281	291	276	250	168	162	163	135	88	84
Bydžovská Lhotka	271	253	264	278	268	242	255	151	156	148	169	151	158
Libeň	56	57	68	61	53	59	66	54	50	40	20	20	18
Měník	400	429	451	457	414	400	338	261	250	279	238	251	270

Zdroj: ČSÚ – Historický lexikon obcí, vlastní zpracování

¹⁷⁸ Oficiální stránky Státního okresního archivu Hradec Králové

¹⁷⁹ Tamtéž

Nejmenší částí z hlediska počtu obyvatel je osada Libeň, která byla oproti ostatním částem obce velmi malá i historicky. Druhou nejmenší část představuje Barchůvek, který byl z historického vývoje velikostně podobný části Bydžovská Lhotka. Od 80. let 20. století je však patrný rozdíl, kdy se z hlediska počtu obyvatel začala více rozvíjet Bydžovská Lhotka. Velikostní rozdíl mezi oběma částmi trvá dodnes. Největší část obce tvoří Měník, který byl v porovnání s ostatními částmi obce největší i z historického hlediska.

Tabulka 10 zachycuje vývoj počtu domů v jednotlivých částech obce. Údaje o počtu domů do jisté míry odpovídají vývoji počtu obyvatel – od druhé poloviny 20. století počet domů klesal ve všech částech obce. Od 90. let je však patrný obrat situace.

Tabulka 10: Počet domů v obci Měník v jednotlivých částech

Část obce/Rok	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001	2011 ¹⁸⁰
Celkem	182	190	193	188	195	190	199	204	180	170	170	208	210	238
Barchůvek	61	61	61	51	54	49	49	50	43	44	42	44	44	
Bydžovská Lhotka	43	44	46	47	49	51	57	58	49	39	47	54	54	
Libeň	10	10	10	10	10	9	12	13		12	9	12	11	
Měník	68	75	76	80	82	81	81	83	88	75	72	98	101	

Zdroj: ČSÚ, Historický lexikon obcí, vlastní zpracování

Vývoj počtu obyvatelstva v celé obci za posledních 12 let je zachycen po ročních údajích v tabulce 11. Dostupná data však nezahrnují podrobnější členění na jednotlivé části.

Tabulka 11: Vývoj počtu obyvatelstva obce Měník v letech 2004 až 2015

Rok ¹⁸¹	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Počet obyvatel	571	576	576	585	604	616	609	607	604	610	618	613

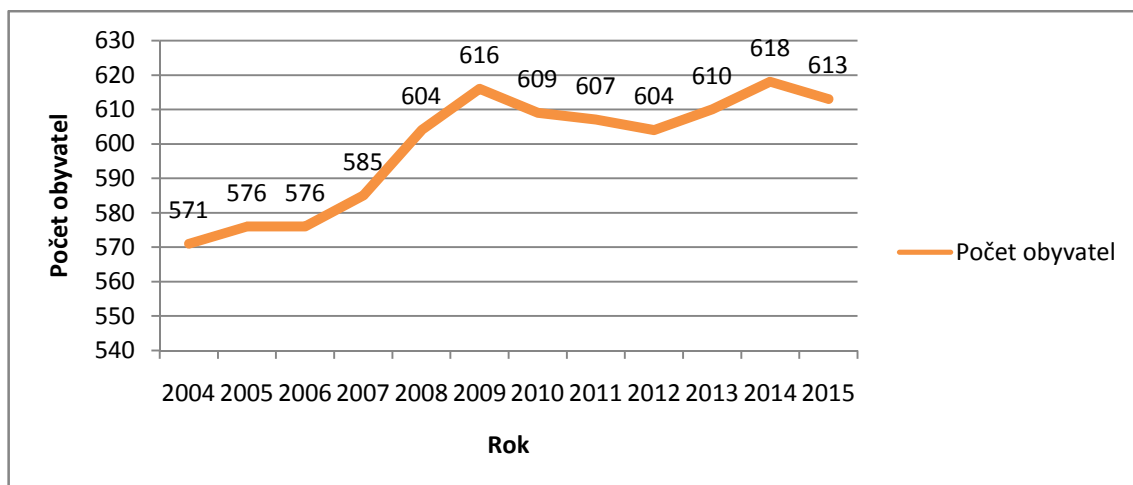
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Za sledované období od roku 2004 po rok 2015 se v Měniku počet obyvatel navýšil a počet občanů žijících v Měniku přesáhl 600 obyvatel. Na zvýšení počtu obyvatel se podílí nová výstavba v obci, zvláště v části Měník (nové oblasti Na Vrších a Jižní svah). Vývoj počtu obyvatel v letech 2004 až 2015 zachycuje následující graf 2.

¹⁸⁰ Za rok 2011 nejsou dostupná data za jednotlivé části obce, ale pouze za obec jako celek.

¹⁸¹ Údaje jsou platné v letech 2004-2005 k datu 13. 12. daného roku, v letech 2006-2015 k datu 1. 1. daného roku.

Graf 2: Vývoj počtu obyvatelstva obce Měník v letech 2004 až 2015

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Věková struktura obyvatelstva (údaje k 31. 12. 2014)

Z celkového počtu 582 obyvatel zaujímá největší podíl věková skupina 30-39 let, tj. 106 obyvatel. Obyvatelstvo mladší 15 let zahrnuje 102 obyvatel a ve věkové skupině nad 65 let představuje 84 obyvatel.

Tabulka 12: Obyvatelstvo podle věkové struktury

		Celkem	Muži	Ženy
Počet obyvatel		613	312	301
v tom ve věku (let)	0-14	110	62	48
	15-64	406	209	197
	65 a více	97	41	56
Průměrný věk (let)		40,8		

Zdroj: ČSÚ (veřejná databáze, vše o území), vlastní zpracování

Vzdělanostní struktura obyvatelstva (údaje k 26. 3. 2011)

Skupinu ve věku 15 a více let tvoří celkem 480 obyvatel. Z toho je dle nejvyššího dosaženého vzdělání nejpočetnější skupina s ukončeným středním vzděláním (bez maturity), tj. 206 osob, a dále skupina obyvatel s úplným středním (s maturitou) vzděláním, tj. 122. Celkem 92 obyvatel Měníka má základní vzdělání. Vysokoškolsky vzdělaných je 34 obyvatel Měníka.

Tabulka 13: Obyvatelstvo podle nejvyššího ukončeného vzdělání

		Celkem	muži	ženy
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let		480	239	241
z toho podle stupně vzdělání	bez vzdělání	1	-	1
	základní včetně neukončeného	92	32	60
	střední vč. vyučení (bez maturity)	206	124	82
	úplné střední (s maturitou)	122	56	66
	nástavbové studium	8	-	8
	vyšší odborné vzdělání	8	4	4
	vysokoškolské	34	18	16

Zdroj: Sčítání lidu, domů bytů 2011

Obyvatelstvo podle ekonomické aktivity (údaje k 26. 3. 2011)

Skupina ekonomicky aktivních osob v Měníku zahrnuje 289 obyvatel, z toho je 256 zaměstnaných a 33 nezaměstnaných. Z celkového počtu ekonomicky aktivních osob je 55 pracujících na vlastní účet a 6 osob působí jako zaměstnavatelé. Celkem z 281 ekonomicky neaktivních občanů Měníka představují nepracující důchodci skupinu čítající 124 osob. Žáci, studenti a učni pak představují celkem 91 obyvatel Měníka.

Tabulka 14: Obyvatelstvo podle ekonomické aktivity

			Celkem	muži	ženy
Ekonomicky aktivní celkem			289	164	125
v tom	zaměstnaní		256	146	110
	z toho podle postavení v zaměstnání	zaměstnanci	183	93	90
		zaměstnavatelé	7	5	2
		pracující na vlastní účet	55	42	13
	ze zaměstnaných	pracující důchodci	4	1	3
		ženy na mateřské dovolené	5	-	5
	nezaměstnaní		33	18	15
Ekonomicky neaktivní celkem			281	121	160
z toho	nepracující důchodci		124	48	76
	žáci, studenti, učni		91	46	45
Osoby s nezjištěnou ekonomickou aktivitou			12	8	4

Zdroj: Sčítání lidu, domů bytů 2011

Vybavenost obce

Následující tabulka 15 uvádí přehled vybavenosti obce. V celém Měníku se nacházejí dvě kulturní zařízení, a to jedno v Bydžovské Lhotce a druhé v Měníku. Kulturní zařízení v Bydžovské Lhotce slouží k setkání místního kulturního i politického života – pořádají se zde veřejné schůze (např. kvůli sestavení kandidátní listiny při příležitosti voleb).

V obci se nachází základní škola (1. – 5. třída) a mateřská škola – oboje v části Měník (viz příloha 11). Základní škola a Mateřská škola, Měník, okres Hradec Králové je příspěvkovou organizací podřízenou obci Měník (obec je jejím zřizovatelem).

Občané mají možnost využít obecní knihovny ve dvou pobočkách – v Měníku se knihovna nachází v prostorách obecního úřadu a druhá pobočka v Barchůvku je umístěna v budově kulturního klubu. Na obou místech mohou občané využít stanici veřejného internetu¹⁸².

Tabulka 15: Vybavenost obce

Druh vybavenosti	Počet
Prodejny smíšeného zboží	3
Prodejny potravinářského zboží	0
Restaurace, hostince	1
Mateřské školy	1
Základní školy	1
Stálá kina	0
Knihovny vč. poboček	2
Kulturní zařízení ostatní	2
Tělocvičny	0
Hřiště a stadiony	2
Koupaliště a bazény	0
Peněžní ústav	1
Benzínové čerpadlo	0

Zdroj: Oficiální stránky obce Měník

V každé z větších částí (tedy ve všech kromě Libně) je provozována prodejna se smíšeným zbožím. V obci pak dále funguje jedno restaurační zařízení *Obecní hospoda Měník*, které se nachází v části Měník.

¹⁸² web Knihovny města Hradce Králové, adresář knihoven

Tabulka 16 dále zachycuje technickou vybavenost obce. Z hlediska dopravní obslužnosti je obec vybavena autobusovou zastávkou linky místního významu. V každé části obce se nachází autobusová zastávka – po jedné v Bydžovské Lhotce a Libni a po dvou v Barchůvku a Měníku. Dálková autobusová linka přes obec nevede. Rovněž se v obci nenachází železniční stanice (zastávka).

Obec má vlastní poštu – pobočka je umístěna v budově, kde sídlí obecní úřad, tj. v části Měník. Obec je dále vybavena veřejným vodovodem a kanalizací a je zde vystavěna obecní čistička odpadních vod (ČOV). V Měníku je rovněž zavedena plynofikace. V obci zasahuje místní sbor dobrovolných hasičů.

Tabulka 16: Technická a dopravní vybavenost obce

Druh technické vybavenosti	
Zastávka dálkové linky	
Zastávka linky místního významu	ano
Stanice (zastávka) vlaku	
Pošta	ano
Veřejný vodovod	ano
Kanalizace	ano
ČOV	ano
Plynofikace obce	ano
Skládka komunálních odpadů	
Hasičský záchranný sbor	
Sbor dobrovolných hasičů obce	ano
Požární nádrž	
Obvodní oddělení policie ČR	
Detašované pracoviště policie	
Městská, obecní policie	

Zdroj: Regionální informační servis

Územní příslušnost obce

Obec Měník spadá do správního obvodu obce s rozšířenou působností Nový Bydžov.

Tabulka 17: Územní příslušnost obce

Pověřený obecní úřad	Městský úřad Nový Bydžov
Matrika	Městský úřad Nový Bydžov, matrika
Stavební úřad	Městský úřad Nový Bydžov, odbor výstavby
Pracovní úřad	Úřad práce, pobočka Nový Bydžov
Policie ČR	Obvodní oddělení, Nový Bydžov
Finanční úřad	Finanční úřad, Nový Bydžov
Školský úřad	Školský úřad, Hradec Králové
Okresní soud	Okresní soud, Hradec Králové
Státní zastupitelství	Okresní státní zastupitelství, Hradec Králové

Zdroj: Oficiální stránky obce Měník

Zajímavá místa obce

Obec Měník leží v rovinaté oblasti a díky zajímavým památkám je obec turisticky atraktivní. Díky značené cyklotrase, která obcí prochází, je obec turisticky přitažlivá i pro cyklisty. V Měníku se nachází řada zajímavých památek. V části Měník je možné si prohlédnout kostel sv. Stanislava a Václava (viz příloha 7) a také dřevěnou zvonici (viz příloha 8) a v Libni lze spatřit zříceninu vodní tvrze (na ostrůvku uprostřed rybníka jsou patrné terénní náznaky vodní tvrze). Osada Libeň je ale také zajímavá tím, že jde o vesnickou památkovou zónu díky zachovalým roubenkám. Památkovou zónou byla vyhlášena v roce 2003. V další části obce, tj. v Bydžovské Lhotce, se nachází technická památka, a to sušárna čekanky (viz příloha 9) Ta zde byla vystavěna roku 1912. Stavba je pozoruhodná tím, že jde o jednu z posledních dochovaných sušáren v původní podobě na území ČR. Čekanka, která se v okolí hojně pěstovala, se po usušení rozemlela a sloužila jako kávová náhražka (cikorka). V Bydžovské Lhotce se dále nachází dobře zachovalá kaple Panny Marie, o jejíž údržbu se stará obec (viz příloha 10).¹⁸³

Členství ve svazku obcí

Měník je členem mikroregionu Svazek obcí Cidlina. Tento svazek obcí vznikl 31. 1. 2000 a tvoří jej celkem 15 obcí. Mapa svazku obcí – viz příloha 2. Mikroregion se nachází v jihozápadní části Královéhradeckého kraje. Přirozeným centrem mikroregionu je město Chlumeck nad Cidlinou.¹⁸⁴

Obec Měník je jako člen mikroregionu Cidlina také součástí regionu Společná Cidlina. Ten je tvořen zmiňovaným svazkem obcí spolu se sousedním mikroregionem Novobydžovsko a obcemi Klamoš a Olešnice. Území Společné Cidliny tak tvoří celkem 36 obcí, jehož přirozenými spádovými centry jsou města Chlumeck nad Cidlinou a Nový Bydžov (mapa území – viz příloha 3). Mikroregiony Cidlina a Novobydžovsko spojuje řeka Cidlina, která jimi protéká a která dala regionu Společná Cidlina název. V rámci tohoto regionu pak působí místní akční skupina Společná CIDLINA,z.s.¹⁸⁵

¹⁸³ Web Společná Cidlina, obec Měník,

¹⁸⁴ Oficiální stránky svazku obcí Cidlina

¹⁸⁵ Web Společná Cidlina, o regionu Společná Cidlina

4.2 Komunální volby v jednotlivých volebních obdobích

Obec tvoří jeden volební obvod a volí se ve třech okrscích – po jednom okrsku bylo zřízeno v každé části obce kromě osady Libeň, která je pro svou malou velikost přiřazena k okrsku v Měníku.

4.2.1 Volební období 1994–1998

Komunální volby do zastupitelstva obce Měník se pro toto volební období konaly 18. 11. – 19. 11. 1994, tj. v řádném termínu. Celkem se volilo 9 členů zastupitelstva. Počet zapsaných voličů činil v tomto volebním období 394 voličů. Volební účast byla vysoká a představovala 83,5 %. Voliči odevzdali celkem 2 672 platných hlasů.

Kandidátní listiny a kandidáti

V tomto volebním období kandidovaly celkem čtyři volební strany. Ve třech případech se jednalo o sdružení nezávislých kandidátů a čtvrtou kandidátní listinu tvořila Koalice SPR-RSČ, SDČR.¹⁸⁶ Za všechny kandidátní listiny kandidovalo celkem 18 kandidátů, žádná z kandidátních listin však nebyla plně obsazena. Pouze jeden kandidát kandidoval za politickou stranu, a to za Sdružení pro republiku – Republikánská strana Československa, ostatních 17 kandidátů bylo bez politické příslušnosti.

Tabulka 18: Přehled kandidátních listin ve volbách v roce 1994

Kandidátní listina	Hlasy		Počet kandidátů	Počet mandátů
	abs.	v %		
1 Koalice SPR-RSČ, SDČR	45	1,68	1	0
2 Sdružení nezávislých kandidátů	1 382	51,72	8	5
3 Sdružení nezávislých kandidátů	792	29,64	7	3
4 Sdružení nezávislých kandidátů	453	16,95	2	1

Zdroj: volby.cz

Výsledky voleb

Tabulka zobrazující výsledky voleb za toto období – viz tabulka 19. Nejvíce hlasů obdržela druhá kandidátní listina sdružení nezávislých kandidátů, která získala celkem 51,72 % hlasů. Za tuto stranu kandidovalo 8 kandidátů, mandát pak získalo 5 kandidátů. Za koalici SPR-RSČ, SDČR kandidoval jediný kandidát, který však mandát nezískal. Třetí

¹⁸⁶ složení koalice: Sdružení pro republiku – Republikánská strana Československa a Sdružení důchodců ČR

kandidátní listina představovala sdružení nezávislých kandidátů, která nominovala 6 kandidátů. Celkem získala 3 zastupitelská křesla. Poslední kandidátní listina, rovněž sdružení nezávislých kandidátů, se sestávala pouze ze dvou kandidátů a mandát získal první kandidát.

Tabulka 19: Výsledky komunálních voleb v obci Měník ve volbách v roce 1994

Kandidátní listina	Poř. číslo	Kandidát		Navrhující strana	Politická příslušnost	Hlasy		Pořadí zvolení	
		Příjmení, jméno, tituly	Věk			abs.	v %		
2	Sdružení nezávislých kandidátů	4	Kavková Eva	45	NK	BEZPP	260	18,81	1
2	Sdružení nezávislých kandidátů	5	Košťál Zdeněk	58	NK	BEZPP	217	15,70	2
2	Sdružení nezávislých kandidátů	8	Dymešová Jana	34	NK	BEZPP	201	14,54	3
2	Sdružení nezávislých kandidátů	1	Grusman st. Jaroslav	41	NK	BEZPP	132	9,55	4
2	Sdružení nezávislých kandidátů	2	Hanuš st. Pavel	44	NK	BEZPP	169	12,22	5
3	Sdružení nezávislých kandidátů	1	Hron Jaroslav	42	NK	BEZPP	213	26,89	1
3	Sdružení nezávislých kandidátů	6	Hynková Lidmila	46	NK	BEZPP	165	20,83	2
3	Sdružení nezávislých kandidátů	2	Khorel František	45	NK	BEZPP	149	18,81	3
4	Sdružení nezávislých kandidátů	1	Synek Josef	53	NK	BEZPP	257	56,73	1

Zdroj: volby.cz, vlastní zpracování

Starostou byl zvolen pan Zdeněk Košťál, který kandidoval za neúspěšnější volební stranu. Post místostarosty byl také obsazen kandidátem této strany – zastávala jej paní Jana Dymešová. Ani v jednom případě se však nejednalo o kandidáta s nejvyšším ziskem hlasů.

Významné události v obci

Za toto volební období v obci došlo k plynofikaci celé obce.

4.2.2 Volební období 1998–2002

Řádné volby proběhly v termínu 13. 11. – 14. 11. 1998. Voliči opět volili 9 členů zastupitelstva. Zapsaných voličů bylo 417 a k volbám jich přišlo 309. Volební účast tak činila 74,1 %. Voliči odevzdali celkem 2 601 platných hlasů.

Kandidátní listiny a kandidáti

Voliči mohli v tomto volebním období vybírat mezi kandidáty ze tří kandidátních listin. Všechny kandidátní listiny byly sestaveny jako sdružení nezávislých kandidátů

a ve všech případech se jednalo o bezpartijní kandidáty. Celkový počet všech kandidátů byl 20, přičemž plně obsazená byla pouze první kandidátní listina.

Tabulka 20: Přehled kandidátních listin ve volbách v roce 1998

Kandidátní listina		Hlasy		Počet kandidátů	Počet mandátů
		abs.	v %		
1	Sdružení nezávislých kandidátů – místní sdružení celkem	1 067	41,02	9	4
2	Sdružení nezávislých kandidátů – místní sdružení celkem	627	24,11	5	2
3	Sdružení nezávislých kandidátů – místní sdružení celkem	907	34,87	6	3

Zdroj: volby.cz

Výsledky voleb

Tabulka zobrazující výsledky voleb za toto období – viz tabulka 21. Nejúspěšnější byla první kandidátní listina, která obdržela celkem 41,02 % hlasů. Získala také nejvíce mandátů, a to 4 mandáty. Druhá kandidátní listina měla pouze 5 kandidátů a obdržela nejméně hlasů, tj. 24,11 %. Tento volební výsledek jí vynesl 2 mandáty. Poslední, třetí, kandidátní listina se sestávala z 6 kandidátů, přičemž 3 z nich získali mandát. Jako celek obdržela tato kandidátní listina 34,87 % hlasů.

Starostou se jako v předchozím období stal pan Zdeněk Košťál a post místostarosty opět obsadila paní Jana Dymešová.

Tabulka 21: Výsledky komunálních voleb v obci Měnik ve volbách v roce 1998

Kandidátní listina	Poř. číslo	Kandidát		Navrhující strana	Politická příslušnost	Hlasy		Pořadí zvolení	
		Příjmení, jméno, tituly	Věk			abs.	v %		
1	SNK – místní sdružení celkem	7	Dymešová Jana	38	NK	BEZPP	240	22,49	1
1	SNK – místní sdružení celkem	2	Košťál Zdeněk	62	NK	BEZPP	196	18,36	2
1	SNK – místní sdružení celkem	4	Hanuš Pavel	48	NK	BEZPP	146	13,68	3
1	SNK – místní sdružení celkem	3	Pavlíček Petr	48	NK	BEZPP	134	12,55	4
2	SNK – místní sdružení celkem	4	Hron Jaroslav	46	NK	BEZPP	203	32,37	1
2	SNK - místní sdružení celkem	3	Hynková Lidmila	50	NK	BEZPP	186	29,66	2
3	SNK – místní sdružení celkem	6	Synek Josef	57	NK	BEZPP	225	24,80	1
3	SNK – místní sdružení celkem	1	Hladík Hynek, Ing.	41	NK	BEZPP	150	16,53	2
3	SNK – místní sdružení celkem	2	Žďárský Jaroslav st.	47	NK	BEZPP	148	16,31	3

Zdroj: volby.cz vlastní zpracování

Významné události v obci

V tomto volebním období byl zhotoven první územní plán obce (byl zadán v roce 1999). Dále byl v Měníku vystavěn vodovod a v Bydžovské Lhotce nové osvětlení.

4.2.3 Volební období 2002–2006

Volby v řádném termínu se do zastupitelstva obce Měník pro toto volební období konaly ve dnech 1. 11. – 2. 11. 2002. V Měníku bylo voleno opět 9 členů zastupitelstva obce. K volebním urnám přišlo volit dohromady 344 občanů z celkového počtu 444 voličů. Volební účast tak představovala 77,48 %. Voliči odevzdali celkem 2 923 platných hlasů.

Kandidátní listiny a kandidáti

V těchto volbách sestavovaly kandidátní listinu celkem 3 volební strany – jednalo se opět jako v předešlých volbách pouze o sdružení nezávislých kandidátů. V označení těchto SNK se objevují názvy jednotlivých částí obce, z čehož je patrný odkaz každé jednotlivě sestavované kandidátky k některé z částí obce. Celkem kandidovalo 25 kandidátů – pouze jedna kandidátní listina, SNK – Za lepší budoucnost obce Měník, nenavrhla všech 9 možných kandidátů a nominovala pouze 7 kandidátů. Zbylé dvě kandidátky již byly plně obsazené. Všichni kandidáti byli bez politické příslušnosti.

Tabulka 22: Přehled kandidátních listin ve volbách v roce 2002

Kandidátní listina	Hlasy		Počet kandidátů	Překročení 5 % volební klauzule		Počet mandátů
	abs.	v %		Přepočtený základ dle počtu kandidátů	Přepočtené % platných hlasů	
1 SNK - Pro lepší budoucnost Barchůvka	729	24,94	9	2 923,00	24,94	2
2 SNK - Za lepší budoucnost obce Měník	1 085	37,12	7	2 273,44	47,72	3
3 SNK - Za Bydžovskou Lhotku krásnější	1 109	37,94	9	2 923,00	37,94	4

Zdroj: volby.cz

Výsledky voleb

Tabulka zobrazující výsledky voleb za toto období – viz tabulka 23. Z hlediska zisku nejvyššího počtu hlasů byla nejuspěšnější třetí kandidátní listina, tj. SNK – Za Bydžovskou Lhotku krásnější, která získala 1 109 hlasů, což představuje volební zisk 37,94 %. Z 9 možných zastupitelských křesel obsadila celkem 4.

Tabulka 23: Výsledky komunálních voleb v obci Měník ve volbách v roce 2002

Kandidátní listina	Poř. číslo	Kandidát		Navrhují cí strana	Politická příslušnost	Hlasy		Pořadí zvolení
		Příjmení, jméno, tituly	Věk			abs.	v %	
1 SNK - Pro lepší budoucnost Barchůvka	4	Hynková Lidmila	54	NK	BEZPP	190	26,06	1
1 SNK - Pro lepší budoucnost Barchůvka	5	Hron Jaroslav	50	NK	BEZPP	161	22,08	2
2 SNK - Za lepší budoucnost obce Měník	2	Dymešová Jana	42	NK	BEZPP	244	22,48	1
2 SNK - Za lepší budoucnost obce Měník	1	Košťál Zdeněk	66	NK	BEZPP	194	17,88	2
2 SNK - Za lepší budoucnost obce Měník	3	Pavlíček Petr	52	NK	BEZPP	143	13,17	3
3 SNK - Za Bydžovskou Lhotku krásnější	6	Synek Josef	61	NK	BEZPP	164	14,78	1
3 SNK - Za Bydžovskou Lhotku krásnější	2	Široký Radek	28	NK	BEZPP	162	14,60	2
3 SNK - Za Bydžovskou Lhotku krásnější	4	Vanc Petr, Ing.	35	NK	BEZPP	141	12,71	3
3 SNK - Za Bydžovskou Lhotku krásnější	7	Hátle Vladimír	37	NK	BEZPP	137	12,35	4

Zdroj: volby.cz vlastní zpracování

Druhá kandidátní listina SNK Za lepší budoucnost obce Měník získala jen o 24 hlasů méně než předchozí kandidátka a její volební zisk představoval 1 085 hlasů, to znamená 37,12 %. Kandidátní listina SNK Pro lepší budoucnost Barchůvka obdržela nejméně hlasů, tj. 729 hlasů (24,94 %), přesto však tento volební zisk byl dostatečný pro získání dvou mandátů. Rozdíl mezi volebními stranami byl co do počtu hlasů poměrně vyrovnaný a každá volební strana dosáhla zastoupení v zastupitelstvu.

Starostou byl opět zvolen pan Zdeněk Košťál, který kandidoval za SNK – Za lepší budoucnost obce Měník. Za tuto stranu kandidovala i paní Jana Dymešová, která byla zvolena místostarostkou. Tito zvolení zastupitelé získali nejvíce hlasů nejen v rámci této kandidátní listiny, ale i v rámci celých voleb byli v tomto volebním období nejúspěšnějšími kandidáty, kdy pan Košťál získal 194 hlasů a paní Dymešová pak 244 hlasů. Vzhledem k tomu, že oba dva zastupitelé kandidovali již potřetí během sledovaného období od roku 1994 a potřetí byli zvoleni, projevila se zde zřejmě spokojenost s výkonem jejich funkce. Třetím nejúspěšnějším kandidátem se ziskem 190 hlasů byla paní Lidmila Hynková, která se rovněž účastnila voleb potřetí a také byla ve všech případech v kandidatuře úspěšná.

Za kandidátní listinu SNK – Za Bydžovskou Lhotku krásnější byl zvolen zastupitelem pan Vladimír Hátle, který však kvůli pracovnímu vyčerpání rezignoval na svůj mandát brzy po uveřejnění výsledků voleb. Dle dalšího zjištění ve skutečnosti ani nepočítal s tím, že by mohl být zvolen – do voleb nevstupoval s reálným očekáváním zisku mandátu a kandidoval spíše „do počtu“. Na kandidátní listině byl uveden na 7. místě a jeho volební zisk představoval druhý nejvyšší počet hlasů pro kandidátku SNK Bydžovské Lhotky, za kterou kandidoval. Jako první náhradník pak mandát získal pan Ing. Hynek Hladík.

Významné události v obci

Za toto volební období v obci byl dále budován vodovod v Měníku, postupně také v Bydžovské Lhotce a v Barchůvku a výstavba splaškové kanalizace v Měníku.

V Bydžovské Lhotce bylo zřízeno nové veřejné osvětlení.

4.2.4 Volební období 2006–2010

Volby do zastupitelstev obcí proběhly v období 20. 10. – 21. 10. 2006. V seznamu bylo zapsáno 465 voličů. Volební účast se při těchto volbách rovnala 68,60 %, kdy k volbám přišlo 319 voličů. Voliči odevzdali do volebních urn 2 705 platných hlasů.

Kandidátní listiny a kandidáti

V těchto volbách byly v Měníku sestaveny tři kandidátní listiny a ve všech případech se jednalo o sdružení nezávislých kandidátů. V názvech všech kandidátek se jako v předchozích volbách projevuje spojitost dané kandidátní listiny s konkrétní částí obce. Souhrn kandidátů za všechny kandidátní listiny činil 23 kandidátů, přičemž všichni byli bez politické příslušnosti. Za první kandidátní listinu, SNK – Za Bydžovskou Lhotku, kandidovalo 8 kandidátů, druhé SNK – Pro lepší budoucnost obce Barchůvek nominovalo pouze 6 kandidátů a třetí kandidátka SNK – Za zdravý rozvoj obce Měník byla jako jediná zcela zaplněná, tj. navrhla 9 kandidátů.

Tabulka 24: Přehled kandidátních listin ve volbách v roce 2006

Kandidátní listina		Hlasy		Počet kandidátů	Překročení 5 % volební klauzule		Počet mandátů
číslo	název	abs.	v %		Přepočtený základ dle počtu kandidátů	Přepočtené % platných hlasů	
1	SNK - Za Bydžovskou Lhotku	803	29,69	8	2 404,44	33,39	3
2	SNK - Pro lepší budoucnost obce Barchůvek	485	17,93	6	1 803,33	26,89	1
3	SNK - Za zdravý rozvoj obce Měník	1 417	52,38	9	2 705,00	52,38	5

Zdroj: volby.cz, vlastní zpracování

Výsledky voleb

Tabulka zobrazující výsledky voleb za toto období – viz tabulka 25. Volební zisk jednotlivých kandidátních listin byl v těchto volbách poměrně nevyrovnaný s výraznou převahou jedné volební strany. Kandidátka, která získala nejvíce hlasů, byla SNK – Za zdravý rozvoj obce Měník. Její volební zisk představoval 1 417 hlasů, a to odpovídá 52,38 %. Ve výsledku tak obsadila 5 z celkem 9 zastupitelských křesel. Volební strana SNK – Za Bydžovskou Lhotku získala 803 hlasů, tj. 29,69 %, a to jí přineslo zisk 3 mandátů v zastupitelstvu. Poslední kandidátka SNK – Pro lepší budoucnost obce Barchůvek obdržela od voličů nejméně hlasů. Její celkový volební zisk činil 485 hlasů (17,93 %), který stačil na obsazení jednoho křesla v zastupitelstvu.

Tabulka 25: Výsledky komunálních voleb v obci Měník ve volbách v roce 2006

Kandidátní listina	Poř. číslo	Kandidát		Navrhující strana	Politická příslušnost	Hlasy		Pořadí zvolení
		Příjmení, jméno, tituly	Věk			abs.	v %	
1 SNK - Za Bydžovskou Lhotku	4	Široký Radek	32	NK	BEZPP	151	18,80	1
1 SNK - Za Bydžovskou Lhotku	2	Synek Josef	65	NK	BEZPP	150	18,67	2
1 SNK - Za Bydžovskou Lhotku	3	Hladík Hynek Ing.	49	NK	BEZPP	125	15,56	3
2 Pro lepší budoucnost obce Barchůvek	2	Hynková Lidmila	58	NK	BEZPP	136	28,04	1
3 Za zdravý rozvoj obce Měník	1	Košťál Zdeněk	70	NK	BEZPP	233	16,44	1
3 Za zdravý rozvoj obce Měník	2	Dymešová Jana	46	NK	BEZPP	217	15,31	2
3 Za zdravý rozvoj obce Měník	3	Pavlíček Petr	56	NK	BEZPP	108	7,62	3
3 Za zdravý rozvoj obce Měník	4	Semerád Petr Ing.	52	NK	BEZPP	162	11,43	4
3 Za zdravý rozvoj obce Měník	5	Maturová Květa	27	NK	BEZPP	144	10,16	5

Zdroj: volby.cz, vlastní zpracování

Za starostu byl zvolen jako v předchozích volebních obdobích pan Zdeněk Košťál, post místostarosty rovněž nebyl obměněn a opět byla zvolena paní Jana Dymešová. Oba představují nejúspěšnější kandidáty daných voleb. Nejvyšší počet 233 hlasů obdržel pan Košťál a paní Dymešová získala 217 hlasů.

Významné události v obci

V tomto volebním období byla v části Barchůvek provedena oprava povrchu komunikace (446 362 Kč), jež byla dokončena v roce 2007. Dále byla vzhledem ke změně pozemků kvůli hřišti v roce 2009 provedena změna územního plánu. Plán na rok 2010 zahrnoval dle finančních možností i případnou opravu chodníků, jež se nakonec neuskutečnila.

V Bydžovské Lhotce byla provedena výstavba splaškové kanalizace na ČOV Kosice, včetně přípojek (v hodnotě 28,8 mil Kč) – akce byla dokončena v roce 2008. Dále byla v roce 2009 provedena oprava vrat a studny na hřbitově, bylo realizováno čištění rybníčku a oprava zábradlí. V roce 2010 byly opraveny sloupky hřbitovní zdi.

V části Libeň byla v roce 2008 opravena část hlavní komunikace. V rámci roku 2009 byl občanům poskytnut příspěvek 50 000 Kč na domovní čističky odpadních vod. V roce 2010 bylo provedeno prodloužení kanalizace a osvětlení na konci osady směrem k Měníku.

V části Měník byla během tohoto volebního období dokončena splašková a dešťová kanalizace (2 400 000 Kč). Během roku 2009 byla vybudována technická infrastruktura včetně komunikace pro stavbu 7 rodinných domů (II. etapa, sídliště Jih). Přínosem pro obec bylo také udělení souhlasu Krajského úřadu Královéhradeckého kraje k rekultivaci bývalého písničku Měník. V roce 2010 pak bylo vystavěno víceúčelové hřiště za školou, na které byla obci poskytnuta dotace z operačního programu NUTS II Severovýchod. Ve stejném roce byla také provedena oprava části komunikace pod obecním úřadem a vybudována technická infrastruktura k novým stavebním parcelám v části Měník – Spodní část, Na Vrších II.

4.2.5 Volební období 2010–2014

Volby do zastupitelstva obce se v Měníku konaly v řádném termínu v období 15. 10. – 16. 10. 2010. Voličů zapsaných v seznamu bylo celkem 491 a k volebním urnám se dostavilo celkem 338 občanů. Volební účast tedy činila 68,84 %. Voliči odevzdali celkem 2 718 platných hlasů.

Kandidátní listiny a kandidáti

Pro tyto volby byly sestaveny 3 kandidátní listiny a ve všech případech se jednalo o sdružení nezávislých kandidátů. Stejně jako v předchozích volbách i v tomto případě se

v pojmenování kandidátek objevují názvy částí obce. Dvě kandidátní listiny byly plně obsazeny – měly tedy 9 kandidátů. Třetí kandidátní listina nominovala pouze 7 kandidátů.

Tabulka 26: Přehled kandidátních listin ve volbách v roce 2010

Kandidátní listina		Hlasy		Počet kandidátů	Překročení 5 % volební klauzule		Počet mandátů
číslo	název	abs.	v %		Přepočtený základ dle počtu kandidátů	Přepočtené % platných hlasů	
1	Sdružení hasičů a nezávislých kandidátů – Barchůvek	692	25,46	9	2 718,00	25,45	2
2	SNK Za zdravý rozvoj obce Měník	1 419	52,21	9	2 718,00	52,20	5
3	SNK Za Bydžovskou Lhotku	607	22,33	7	2 114,00	28,71	2

Zdroj: volby.cz

Výsledky voleb

Tabulka zobrazující výsledky voleb za toto období – viz tabulka 27. Voliči v těchto volbách preferovali kandidáty zvláště jedné kandidátní listiny, o čemž svědčí její volební zisk těsně nad polovinu celkového počtu odevzdaných hlasů. Volební zisk zbylých dvou volebních stran byl však vyrovnaný a zastoupení v zastupitelstvu se dočkaly všechny kandidující volební strany. Nejúspěšnější kandidátní listinou byla SNK Za zdravý rozvoj obce Měník, která obdržela 1 419 hlasů – to představuje 52,21 %. Tato volební strana získala nadpoloviční většinu mandátů a obsadila 5 křesel v zastupitelstvu. Další 2 mandáty získala kandidátka sestavená jako SNK Sdružení hasičů a nezávislých kandidátů – Barchůvek. Této volební straně dalo hlas 25,46 % voličů a její volební zisk činil celkem 692 hlasů. Zbývající 2 mandáty pak obsadili kandidáti, kteří kandidovali za SNK Za Bydžovskou Lhotku. Celkem tato volební strana získala 607 hlasů a její volební zisk představoval 22,33 %.

Za starostu byl zvolen pan Zdeněk Košťál a místostarostkou se stala paní Jana Dymešová. Oba zvolení zastupitelé byli nejúspěšnějšími kandidáty voleb – paní Dymešová získala 222 hlasů a pan Košťál 195 hlasů.

Tabulka 27: Výsledky komunálních voleb v obci Měník ve volbách v roce 2010

Kandidátní listina	Poř. číslo	Kandidát		Navrhující strana	Politická příslušnost	Hlasy		Pořadí zvolení
		Příjmení, jméno, tituly	Věk			abs.	v %	
1 Sdružení hasičů a nezávislých kandidátů – Barchůvek	4	Hynková Lidmila	62	NK	BEZPP	135	19,50	1
1 Sdružení hasičů a nezávislých kandidátů – Barchůvek	1	Dvořáková Alena	36	NK	BEZPP	109	15,75	2
2 SNK Za zdravý rozvoj obce Měník	2	Dymešová Jana	50	NK	BEZPP	222	15,64	1
2 SNK Za zdravý rozvoj obce Měník	1	Košťál Zdeněk	74	NK	BEZPP	195	13,74	2
2 SNK Za zdravý rozvoj obce Měník	3	Semerád Petr Ing.	56	NK	BEZPP	176	12,40	3
2 SNK Za zdravý rozvoj obce Měník	4	Maturová Květa	31	NK	BEZPP	150	10,57	4
2 SNK Za zdravý rozvoj obce Měník	5	Obešlo Libor	34	NK	BEZPP	165	11,62	5
3 SNK Za Bydžovskou Lhotku	6	Česák Miloslav	66	NK	BEZPP	139	22,89	1
3 SNK Za Bydžovskou Lhotku	5	Hladík Hynek Ing.	53	NK	BEZPP	98	16,14	2

Zdroj: volby.cz, vlastní zpracování

Významné události v obci

V tomto volebním období byla v září 2014 v Barchůvku opravena místní komunikace za bývalým pohostinstvím a provedena výměna oken u kulturního klubu. Celkový finanční objem pro Barchůvek činil 720 000 Kč

V Bydžovské Lhotce bylo vybudováno dětské hřiště v bezprostřední blízkosti stávajícího objektu kulturního zařízení, ve kterém byla rovněž provedena výměna oken a nová výmalba vnitřních prostor objektu (viz příloha 12). V blízkosti kulturního zařízení byla pak ještě opravena místní komunikace navazující na hlavní komunikaci procházející obcí. Rovněž zde byla provedena rekonstrukce fasády kapličky (viz příloha 10). Celkový finanční náklad pro Bydžovskou Lhotku představoval 1 050 000 Kč.

V Měniku byla vybudována technická infrastruktura k novým rodinným domům v lokalitě Jižní svah a částečně byla také dobudována v lokalitě Na Vrších II (viz příloha 14). V půdním prostoru budovy místní základní školy byla pro potřeby školy vybudována herna, v budově obecního úřadu byla vyměněna nevyhovující okna za plastová a byla zde opravena fasáda. Za budovou obecního úřadu byla pak ještě opravena místní komunikace. Finanční objem pro Měník činil 2 500 000 Kč.

V části obce Libeň bylo prodlouženo veřejné osvětlení a byla zde provedena rekultivace zeleně, která zahrnovala úpravu prostranství u rybníčku s výstavbou odpočinkového posezení včetně stojanu na kola a zřízení zpevněné plochy pro kontejnery. Pro plánovanou investiční akci „Vodovod Libeň“ byla vypracována projektová dokumentace (včetně získání stavebního povolení). Celkový finanční objem pro Libeň představuje částku 250 000 Kč.

4.2.6 Volby 2014

Komunální volby v řádném termínu se pro volební období 2014–2018 v Měníku konaly ve dnech 10. 10. – 11. 10. 2014. Z celkového počtu 488 voličů se k volbám dostavilo 323 občanů a volební účast činila 66,19 %. Celkem voliči odevzdali do volebních urn 2 620 platných hlasů.

Kandidátní listiny a kandidáti

V těchto volbách mohli voliči vybírat mezi kandidáty ze 4 kandidátních listin. Stejně jako v předcházejících volbách měly opět všechny kandidátní listiny formu sdružení nezávislých kandidátů a dohromady za ně kandidovalo 35 kandidátů. Všichni tito kandidáti byli bez politické příslušnosti. Pouze jedna kandidátka nebyla zcela obsazená (k tomu jí chyběl jen jeden kandidát), a to SNK Za Bydžovskou Lhotku.

Názvy všech čtyř kandidátních listin odkazují k jednotlivým částem obce. Jedna se vztahuje k Bydžovské Lhotce, jedna k Barchůvku a zbylé dvě kandidátky se pojí k části Měník.

Tabulka 28: Přehled kandidátních listin ve volbách v roce 2014

Kandidátní listina		Hlasy		Počet kandidátů	Překročení 5 % volební klauzule		Počet mandátů
číslo	název	abs.	v %		Přepočtený základ dle počtu kandidátů	Přepočtené % platných hlasů	
1	Sbor dobrovolných hasičů Měník	400	15,27	9	2 620,00	15,26	1
2	Sdružení hasičů a nezávislých kandidátů - Barchůvek	531	20,27	9	2 620,00	20,26	2
3	Za zdravý rozvoj obce Měník	1 139	43,47	9	2 620,00	43,47	4
4	Za Bydžovskou Lhotku	550	20,99	8	2 328,88	23,61	2

Zdroj: volby.cz, vlastní zpracování

Místní sbor dobrovolných hasičů v části Měník se pravidelně podílí na procesu sestavování kandidátky za tuto část obce, pro tyto volby však hasiči v Měníku podali

samostatnou kandidátní listinu. Pravděpodobně hlavním důvodem byla snaha obměnit složení zastupitelstva, neboť řada zastupitelů kandiduje opakovaně a ve vedení obce nedochází k výrazným obměnám (viz kapitola 5.1 tabulka 37 zobrazující kandidaturu všech zvolených zastupitelů). V zastupitelstvu někteří občané zastávají post zastupitele kontinuálně po dobu více volebních období a postupně tak dochází k přirozenému „stárnutí“ zastupitelského orgánu. Odtud zřejmě pramení i snaha „omladit“ zastupitelstvo. Požadavek na personální změnu zastupitelstva byl ale také ovlivněn osobními vztahy a rozdílným smýšlením některých iniciátorů nové kandidátky oproti smýšlení členů zastupitelstva. Vznik kandidátky však nebyl podnícen žádným rozporem v souvislosti s nějakým konkrétním projektem či rozhodnutím.

Z hlediska vyššího věku netvoří výjimku ani funkce starosty, kterou za všechna volební období od roku 1994 do roku 2014 vykonával pan Zdeněk Košťál, kterému v době kandidatury v roce 2014 bylo 78 let (je také nejstarším kandidátem těchto voleb). Toto dokládá i fakt, že věkový průměr kandidátů z kandidátky Sbor dobrovolných hasičů Měník, který činí 31,44 let, je skutečně nejnižší a naproti tomu „nejstarší“ kandidátní listinou je Za zdravý rozvoj obce Měník s věkovým průměrem 49,89 let, za kterou kandidoval pan Košťál – viz tabulka 29.

Tabulka 29: Složení kandidátů v jednotlivých kandidátních listinách podle věku v roce 2014

	Sbor dobrovolných hasičů Měník		Sdružení hasičů a nezávislých kandidátů - Barchůvek		Za Bydžovskou Lhotku		Za zdravý rozvoj obce Měník	
	Celkem		Celkem		Celkem		Celkem	
	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %
Celkový počet kandidátů	9	100	9	100	8	100	9	100
do 19 let	0	0	0	0	0	0	0	0
20–24 let	4	44,44	0	0	0	0	0	0
25–29 let	1	11,11	0	0	2	25	0	0
30–34 let	2	22,22	0	0	2	25	0	0
35–39 let	1	11,11	2	22,22	1	12,5	3	33,33
40–44 let	0	0	4	44,44	1	12,5	1	11,11
45–49 let	0	0	1	11,11	0	0	1	11,11
50–54 let	0	0	1	11,11	0	0	1	11,11
55–59 let	0	0	0	0	1	12,5	1	11,11
60 a více let	1	11,11	1	11,11	1	12,5	2	22,22
Průměrný věk	31,44		44,44		40,38		49,89	

Zdroj: volby.cz, vlastní zpracování

Výsledky voleb

Tabulka zobrazující výsledky voleb za toto období – viz tabulka 30. Z hlediska volebního zisku slavila největší úspěch kandidátní listina Za zdravý rozvoj obce Měník, která získala celkem 1 139 hlasů, což představuje 43,47 %. V předchozích volbách v roce 2010 a 2006 činil zisk této volební strany přes 50 % a je tedy patrný úbytek ve prospěch nové kandidátní listiny, která se poprvé objevila v těchto volbách. Kandidátka Za zdravý rozvoj obce Měník ve výsledku získala 4 mandáty. Volební zisk kandidátních listin Sdružení hasičů a nezávislých kandidátů – Barchůvek a Za Bydžovskou Lhotku byl poměrně vyrovnaný s rozdílem 19 hlasů, kdy první jmenovaná kandidátka obdržela 531 hlasů, tj. 20,27 %, a to jí vyneslo 2 mandáty. Stejný počet zastupitelských křesel získala i kandidátka Za Bydžovskou Lhotku, která od voličů získala 550 hlasů, tj. 20,99 %. Poslední mandát obsadil kandidát ze čtvrté kandidátní listiny Sbor dobrovolných hasičů Měník, jejíž volební zisk byl nejnižší a představoval 15,27 %, tj. celkem 400 hlasů.

Tabulka 30: Výsledky komunálních voleb v obci Měník ve volbách v roce 2014

Kandidátní listina	Poř. číslo	Kandidát		Navrhující strana	Politická příslušnost	Hlasy		Pořadí zvolení
		Příjmení, jméno, tituly	Věk			abs.	v %	
1 Sbor dobrovolných hasičů Měník	1	Vaniček Vít	39	NK	BEZPP	120	30,00	1
2 Sdružení hasičů a nezávislých kandidátů - Barchůvek	1	Dvořáková Alena	40	NK	BEZPP	131	24,67	1
2 Sdružení hasičů a nezávislých kandidátů - Barchůvek	2	Hynková Jana	44	NK	BEZPP	96	18,07	2
3 Za zdravý rozvoj obce Měník	1	Dymešová Jana	54	NK	BEZPP	197	17,29	1
3 Za zdravý rozvoj obce Měník	4	Obešlo Libor	38	NK	BEZPP	187	16,41	2
3 Za zdravý rozvoj obce Měník	5	Semerád Petr Ing.	60	NK	BEZPP	143	12,55	3
3 Za zdravý rozvoj obce Měník	2	Košťál Zdeněk	78	NK	BEZPP	117	10,27	4
4 Za Bydžovskou Lhotku	6	Česák Miloslav	70	NK	BEZPP	111	20,18	1
4 Za Bydžovskou Lhotku	2	Hladík Hynek Ing.	57	NK	BEZPP	105	19,09	2

Zdroj: volby.cz, vlastní zpracování

Funkci starosty v minulých volebních obdobích vykonával pan Zdeněk Košťál, na ustavujícím zasedání v listopadu 2014 však byla zvolena starostkou paní Jana Dymešová, která v předchozích volebních obdobích zastávala funkci místostarosty. Pan

Košťál si totiž kvůli svému vysokému věku¹⁸⁷ už nepřál tuto funkci dál vykonávat. Vzhledem k jeho dlouholetým zkušenostem s vedením obce ale stále zůstává ve středu dění a je nyní místostarostou. Zvolená starostka i místostarosta patřili v několika předcházejících volbách k nejúspěšnějším kandidátům. V posledních volbách se však očividně projevila u některých voličů názorová tendence „omladit“ či „obměnit“ zastupitelstvo. Paní Dymešová v předcházejících volbách pokaždé získala vysoký počet hlasů pohybující se nad 200 hlasů a v posledních volbách činil její volební zisk 197 hlasů, to ji však stále řadí mezi nejúspěšnějšího kandidáta těchto voleb. Naproti tomu při bližším zkoumání volebního zisku pana Košťála je vidět úbytek hlasů pro něj ve prospěch nových mladších kandidátů, kdy pan Košťál v minulých volbách zpravidla také obdržel vždy kolem 200 hlasů, v posledních volbách se počet hlasů pro něj snížil na 117.

Z nové kandidátní listiny Sbor dobrovolných hasičů Měník se do zastupitelstva dostal pouze jediný kandidát, pan Vít Vaníček, který ve srovnání s ostatními kandidáty této kandidátky získal výrazně více hlasů.

Kromě pana Vaníčka a další nové zastupitelky ale měli všichni ostatní zvolení kandidáti již zkušenosti jako členové zastupitelstva z předchozích volebních období. Z toho lze usuzovat, že voliči stále dávají na zkušené kandidáty, které dobře znají a důvěřují jim.

Významné události v obci

V tomto období se chystají investiční akce v podobě stavebních úprav a zateplení kulturního zařízení, budovy patřící obci v části Bydžovská Lhotka, ve které se nachází obecní prodejna a společenský sál, a dále zlepšení tepelně-technických parametrů obvodových konstrukcí na budově základní školy v Měníku.

Dále je plánována výstavba vodovodu v části Libeň a vybudování sociálního zařízení v rámci sportovního hřiště Barchůvek. Rovněž je připravována tvorba nového územního plánu. V závislosti na finančních možnostech je uvažována také oprava chodníků.

¹⁸⁷ Pan Košťál byl při volbách v roce 2014 v Měníku ve věku 78 let nejstarším kandidátem.

4.3 Výsledky voleb podle jednotlivých okrsků

Analýza volebních výsledků za jednotlivé okrsky

Vzhledem k tomu, že se obec Měník skládá ze 4 částí, z nichž 3 tvoří samostatné volební okrsky, lze analyzovat volební výsledky také na úrovni okrsků.

Analýza za jednotlivé okrsky byla soustředěna na volební roky 2002, 2006, 2010 a 2014. Data za předcházející volební roky 1998 a 1994 bohužel nejsou pro tuto analýzu dostupná.

Podrobnější rozbor volebních výsledků je předveden jenom v rámci voleb v roce 2014, neboť v předchozích sledovaných letech byly výsledky obdobné. Poznatky a principy popsané na příkladě komunálních voleb v roce 2014 lze obdobně nalézt i v ostatních volebních letech – jak o tom vypovídají zpracované přehledy volebních výsledků na úrovni okrsků za volební roky 2002, 2006 a 2010 – viz příloha 4 až 6.

Následující tabulka 31 zobrazuje volební výsledky seříděné podle volebních okrsků ve volbách konaných v roce 2014. Tabulka 32 zobrazuje tytéž údaje uvedené pro větší přehlednost v procentech. V těchto komunálních volbách byly v Měníku sestaveny celkem 4 kandidátky – 1 za Barchůvek, 1 za Bydžovskou Lhotku a 2 za Měník.

Tabulka 31: Volební výsledky podle jednotlivých okrsků v roce 2014

Kandidátní listina	Kandidát (příjmení, jméno, titul)	Pořadové číslo	Volební zisk (počet hlasů)			
			Okrsek1 (Barchůvek)	Okrsek2 (B. Lhotka)	Okrsek 3 (Měník)	Celkem
Sbor dobrovolných hasičů Měník	Vaniček Vít	1	13	24	83	120
	Bendák David Ing.	2	3	3	38	44
	Kamínský Vladimír Ing.	3	2	5	50	57
	Všetečka Daniel	4	2	0	28	30
	Vejr Radim	5	0	0	30	30
	Bendáková Lucie Ing.	6	1	4	39	44
	Vejr Aleš	7	0	0	24	24
	Korel Ondřej	8	0	1	33	34
	Gottwald Jakub	9	1	4	12	17
Sdružení hasičů a nezávislých kandidátů - Barchůvek	Dvořáková Alena	1	38	46	47	131
	Hynková Jana	2	40	25	31	96
	Hejčí František	3	36	10	3	49
	Hron Jaroslav	4	25	27	19	71
	Smutková Františka	5	25	0	1	26
	Karásková Renata	6	36	9	4	49
	Dvořák Vlastimil	7	25	2	5	32
	Šolínová Petra	8	32	1	1	34
	Šebelová Iva	9	29	4	10	43
Za zdravý rozvoj obce Měník	Dymešová Jana	1	16	57	124	197
	Košťál Zdeněk	2	9	23	85	117
	Maturová Květa	3	13	12	95	120
	Obešlo Libor	4	20	42	125	187
	Semerád Petr Ing.	5	11	31	101	143
	Hanuš Marcel	6	3	3	81	87
	Hušková Eva	7	7	14	103	124
	Nosek Jiří Ing.	8	3	10	99	112
	Nývltová Renata	9	1	4	47	52
Za Bydžovskou Lhotku	Hladík Jiří	1	1	48	10	59
	Hladík Hynek Ing.	2	8	62	35	105
	Rijk Jeroen	3	4	51	15	70
	Gottwald Lukáš	4	3	41	2	46
	Šurinčíková Renata	5	2	42	6	50
	Česák Miloslav	6	14	60	37	111
	Jiroutek Petr	7	5	71	9	85
	Plachetka Josef DiS.	8	0	22	2	24

Vysvětlivky

modře

3 kandidáti dané kandidátky s nejvyšším počtem hlasů

tučně

Mandát

oranžově

Větší množství hlasů pro kandidáta z „domovského“ okrsku, ale nezískal mandát

červeně

Kandidát, který získal mandát, ale v „domovské“ kandidátce nebyl mezi 3 nejméně úspěšnějšími

Zdroj: volby.cz., vlastní zpracování

Tabulka 32: Volební výsledky podle jednotlivých okrsků v roce 2014 – vyjádření v %

Kandidátní listina	Kandidát (příjmení, jméno, titul)	Pořadové číslo	Volební zisk (počet hlasů v %)			
			Okrsek1 (Barchůvek)	Okrsek2 (B. Lhotka)	Okrsek 3 (Měník)	Celkem
Sbor dobrovolných hasičů Měník	Vaníček Vít	1	3,25%	6,00%	20,75%	30,00%
	Bendák David, Ing.	2	0,75%	0,75%	9,50%	11,00%
	Kamínský Vladimír, Ing.	3	0,50%	1,25%	12,50%	14,25%
	Všetečka Daniel	4	0,50%	0,00%	7,00%	7,50%
	Vejr Radim	5	0,00%	0,00%	7,50%	7,50%
	Bendáková Lucie, Ing.	6	0,25%	1,00%	9,75%	11,00%
	Vejr Aleš	7	0,00%	0,00%	6,00%	6,00%
	Korel Ondřej	8	0,00%	0,25%	8,25%	8,50%
	Gottwald Jakub	9	0,25%	1,00%	3,00%	4,25%
Celkem			5,50%	10,25%	84,25%	100,00%
Sdružení hasičů a nezávislých kandidátů - Barchůvek	Dvořáková Alena	1	7,16%	8,66%	8,85%	24,67%
	Hynková Jana	2	7,53%	4,71%	5,84%	18,08%
	Hejčl František	3	6,78%	1,88%	0,56%	9,23%
	Hron Jaroslav	4	4,71%	5,08%	3,58%	13,37%
	Smutková Františka	5	4,71%	0,00%	0,19%	4,90%
	Karásková Renata	6	6,78%	1,69%	0,75%	9,23%
	Dvořák Vlastimil	7	4,71%	0,38%	0,94%	6,03%
	Šolínová Petra	8	6,03%	0,19%	0,19%	6,40%
	Šebelová Iva	9	5,46%	0,75%	1,88%	8,10%
Celkem			53,86%	23,35%	22,79%	100,00%
Za zdravý rozvoj obce Měník	Dymešová Jana	1	1,40%	5,00%	10,89%	17,30%
	Koštál Zdeněk	2	0,79%	2,02%	7,46%	10,27%
	Maturová Květa	3	1,14%	1,05%	8,34%	10,54%
	Obešlo Libor	4	1,76%	3,69%	10,97%	16,42%
	Semerád Petr, Ing.	5	0,97%	2,72%	8,87%	12,55%
	Hanuš Marcel	6	0,26%	0,26%	7,11%	7,64%
	Hušková Eva	7	0,61%	1,23%	9,04%	10,89%
	Nosek Jiří, Ing.	8	0,26%	0,88%	8,69%	9,83%
	Nývltová Renata	9	0,09%	0,35%	4,13%	4,57%
Celkem			7,29%	17,21%	75,50%	100,00%
Za Bydžovskou Lhotku	Hladík Jiří	1	0,18%	8,73%	1,82%	10,73%
	Hladík Hynek, Ing.	2	1,45%	11,27%	6,36%	19,09%
	Rijk Jeroen	3	0,73%	9,27%	2,73%	12,73%
	Gottwald Lukáš	4	0,55%	7,45%	0,36%	8,36%
	Šurinčíková Renata	5	0,36%	7,64%	1,09%	9,09%
	Česák Miloslav	6	2,55%	10,91%	6,73%	20,18%
	Jiroutek Petr	7	0,91%	12,91%	1,64%	15,45%
	Plachetka Josef, DiS.	8	0,00%	4,00%	0,36%	4,36%
Celkem			6,73%	72,18%	21,09%	100,00%

Vysvětlivky	modře	3 kandidáti dané kandidátky s nejvyšším počtem hlasů
	tučně	Mandát
	oranžově	Větší množství hlasů pro kandidáta z „domovského“ okrsku, ale nezískal mandát
	červeně	Kandidát, který získal mandát, ale v „domovské“ kandidátce nebyl mezi 3 nejúspěšnějšími

Zdroj: volby.cz., vlastní zpracování

Tabulka 31 obsahuje seznam kandidátů všech 4 kandidátních listin a u každého kandidáta zachycuje volební zisk v každém jednotlivém volebním okrsku. V posledním sloupci tabulky je pak uveden celkový počet získaných hlasů každého kandidáta. V rámci každého okrsku jsou pak modrým podbarvením pole označeni vždy právě 3 kandidáti dané kandidátky, kteří v daném okrsku získali nejvyšší počet hlasů. Kandidáti, jejichž jména jsou zvýrazněna tučně, byli zvoleni zastupiteli. U každé kandidátní listiny je tučným orámováním zvýrazněn sloupec okrsku, který odpovídá části obce, ve které byla daná kandidátní listina sestavena.

Vzhledem k tomu, že okrsky odpovídají částem obce, které sestavily svou kandidátku, lze zjistit, zda kandidát získává více hlasů v okrsku, odkud pochází. V případě první kandidátní listiny **SNK Sbor dobrovolných hasičů Měník** získali všichni kandidáti nejvíce hlasů od voličů v okrsku Měník, v ostatních okrscích je volilo jen málo občanů. To je pravděpodobně ovlivněno tím, že kandidáti této kandidátní listiny kandidovali v komunálních volbách poprvé, a tedy jde pro voliče (zvláště z okrsků Bydžovská Lhotka a Barchůvek) o méně známé kandidáty. Mandát získal pan Vít Vaníček, který byl také nejúspěšnějším kandidátem v rámci dané kandidátky, a to ve všech okrscích.

Druhá kandidátní listina **SNK Sdružení hasičů a nezávislých kandidátů – Barchůvek** získala 2 mandáty. Obě zvolené zastupitelky, paní Alena Dvořáková a paní Jana Hynková, získaly v rámci dané kandidátní listiny nejvíce hlasů ve všech okrscích. Paní Dvořáková úspěšně kandidovala i v předchozích volbách v roce 2010. Paní Jana Hynková kandidovala sice poprvé, avšak v předchozích volebních obdobích zastávala post zastupitele její matka (Lidmila Hynková), lze usuzovat, že pro voliče tedy nešlo o „neznámé“ jméno. V okrsku Barchůvek pak třetím nejúspěšnějším kandidátem byla paní Renata Karásková (v tabulce 31 podbarveno oranžově), která kandidovala poprvé. V ostatních okrscích byl jako třetí nejúspěšnější kandidát v rámci této kandidátky pan Jaroslav Hron, který kandidoval i v předcházejících volebních obdobích a byl třikrát zvolen zastupitelem (v roce 1994, 1998 a 2002). Je patrné, že voliči z jiných okrsků než z okrsku Barchůvek, dávají v tomto případě přednost kandidátům, které znají z předchozích voleb či jako bývalé zastupitele.

Třetí kandidátní listina **SNK Za zdravý rozvoj obce Měník** získala 4 mandáty. Dva zvolení zastupitelé, současná starostka paní Jana Dymešová a pan Libor Obešlo, získali nejvíce hlasů v rámci dané kandidátní listiny ve všech okrscích. Oba byli zvoleni

zastupiteli i v předchozím volebním období. Bývalý starosta a současný místostarosta pan Zdeněk Košťál sice získal vysoký podíl hlasů, ale ani v jednom okrsku nebyl v rámci dané kandidátní listiny mezi 3 nejúspěšnějšími kandidáty. Čtvrtý zastupitel z této kandidátky, pan Ing. Petr Semerád, se mezi 3 nejúspěšnější kandidáty zařadil pouze v okrsku Bydžovská Lhotka. I pan Semerád byl zvolen zastupitelem v předchozích volebních obdobích (v roce 2006, 2010).

Naproti tomu paní Květa Maturová, která byla v předchozích volebních obdobích zvolena zastupitelkou (v roce 2006, 2010), mandát ve volbách v roce 2014 nezískala. Vzhledem k tomu, že v okrsku Barchůvek byla mezi 3 kandidáty, kteří získali v rámci kandidátky nejvíce hlasů, je patrné, že i zde je patrný vliv účasti kandidáta v předchozích volbách.

Paní Eva Hrušková získala vysoký počet hlasů v rámci okrsku Měník, kde se zařadila ziskem hlasů mezi 3 nejúspěšnější kandidáty, avšak ve zbývajících okrscích takového úspěchu nedosáhla. Paní Hrušková kandidovala i v předchozích volbách (v roce 2006, 2010), ale mandát zatím nezískala.

Čtvrtá kandidátní listina **SNK Za Bydžovskou Lhotku** získala 2 mandáty. Pan Ing. Hynek Hladík a pan Miloslav Česák, kteří byli zvoleni zastupiteli, patřili mezi 3 nejúspěšnější kandidáty dané kandidátky ve všech okrscích. Avšak nejvíce hlasů z této kandidátky v „domovském“ okrsku Bydžovská Lhotka získal pan Petr Jiroutek, a mezi 3 v ostatních okrscích však získal podstatně méně hlasů.

Shrnutí

Z tabulky 31 je patrné, že voliči dávají přednost kandidátům z kandidátní listiny, která byla sestavena za část obce, kde voliči bydlí, neboť pravděpodobně voliči tyto kandidáty znají více (v mnoha případech i osobně) než voliči z jiných okrsků (jiných částí obce). Zřejmě se tak při výběru kandidátů ohlížejí i na osobní zkušenosti a sympatie a ne pouze znalost kandidáta z předchozího volebního období.

Avšak voliči nevolí výhradně jen kandidáty jediné (tj. „domácí“) kandidátní listiny, ale označují kandidáty i z jiných částí obce – vybírají převážně ty kandidáty, které znají z předchozích volebních období jako zastupitele. Může tak dojít k situaci, kdy kandidát neobdrží tolik hlasů z části obce (okrsku), odkud pochází a za jejíž kandidátní listinu kandiduje, avšak nakonec mandát přece získá, protože ho volí řada voličů z ostatních částí

obce, neboť ho dobře znají jako zastupitele z předchozích volebních období – to je i případ bývalého starosty Zdeňka Košťála při volbách v roce 2014.

Obecně lze konstatovat, že voliči v obci Měník zřejmě dávají přednost voličům, které dobře znají – ať už osobně nebo jako zastupitele z předchozích volebních období.

4.4 Hlavní aktéři místního veřejného života

V obci působí několik spolků, a to Sbor dobrovolných hasičů Měník, dále Sokol Měník a Myslivecké sdružení Cidlina Měník a také spolek Občanské sdružení pro hipporehabilitaci Bydžovská Lhotka. Politického procesu se však účastní pouze Sbor dobrovolných hasičů Měník, který se podílí na sestavení kandidátních listin. Zbylé tři jmenované spolky se angažují především v oblasti kulturního a sportovního dění (například plesy a soutěže, aktivity pro děti) či v oblasti sociálních služeb (hiporehabilitace).

Sbor dobrovolných hasičů

V každé části obce působí jedna jednotka – SDH Měník, SDH Bydžovská Lhotka a SDH Barchůvek.

Sbor dobrovolných hasičů zasahuje při likvidaci požárů a mimořádných událostí na území obce Měníka a na území sousední obce Vysočany. Vedle této primární činnosti se také podílí na kulturním životě v obci – například každoročním pořádáním hasičských plesů v zimní sezóně. Dále i jiných kulturních akcí, tanečních zábav. Kromě toho se sbor angažuje také výcvikem mladých hasičů, kteří pak při hasičských soutěžích úspěšně reprezentují Měník a v této oblasti již získali řadu ocenění.

Sbor dobrovolných hasičů se však účastní i politického dění v obci, a to zejména v období komunálních voleb, kdy se podílí na sestavování kandidátních listin. Jako jediný z uvedených spolků reaguje na výzvy zastupitelstva k podílení se na této činnosti.

Tělovýchovná jednota Sokol Měník

TJ Sokol Měník působí v obci více než 60 let. Tato organizace má v současné době 124 aktivních členů. Angažuje se především v kulturním dění v obci – pořádá sportovní a kulturní akce (např. maškarní karneval, cyklistické závody, lyžařské zájezdy, turistické výlety aj.). Ačkoli bývá před komunálními volbami zastupitelstvem opakovaně vyzván k podílení se na sestavování kandidátní listiny, politického dění v obci se nijak neúčastní.

Myslivecký spolek

MS Cidlina Měnik se věnuje činnostem souvisejícím s myslivostí (krmení zvěře, budování krmelců, výsadba stromků, pořádání honů aj.) Zvykem sdružení je vedle mysliveckých prací se zapojovat i do kulturní činnosti v obci, a to například pořádáním mysliveckých plesů či společných sešlostí spojených s opékáním selete. Spolek také dohlíží nad Mysliveckým kroužkem mladých ochránců přírody, který má 30 členů, mimo jiné pořádá také různé přírodovědné soutěže pro děti a mládež (např. tradiční přírodovědná soutěž Poznej a chraň, která je určena pro žáky základních škol na Novobyžovsku).¹⁸⁸ Politického života v obci se však tento spolek rovněž nijak neúčastní.

Občanské sdružení pro hiporehabilitaci Bydžovská Lhotka

Spolek Občanské sdružení pro hiporehabilitaci Bydžovská Lhotka vznikl v lednu 2004 a je zaměřen na sociální služby. Jeho cílem je pomáhat dětem a lidem s handicapem pomocí hiporehabilitace, a to po stránce fyzické i psychické.¹⁸⁹ Na politickém dění v obci se nijak nepodílí.

4.5 Občanská participace

Politické dění v obci se týká všech obyvatel. Míra zapojení je však různá – záleží na přístupu každého jednotlivce. Základním ukazatelem občanské participace je samotná účast na volebním procesu.

4.5.1 Volební účast

Účast v komunálních volbách v Měniku se pohybuje nad celorepublikovým průměrem. Nejvyšší byla při volbách v roce 1994, kdy v Měniku k volebním urnám přišlo 83,5 % voličů (viz tabulka 33). Od té doby zájem obyvatel obce o komunální volby pomalu klesá – jde o tendenci, která se celkově projevuje i na národní úrovni. V posledních dosud konaných volbách v roce 2014 přišlo v Měniku k volbám 66,19 % voličů, a to je zatím nejnižší volební účast za sledované období.

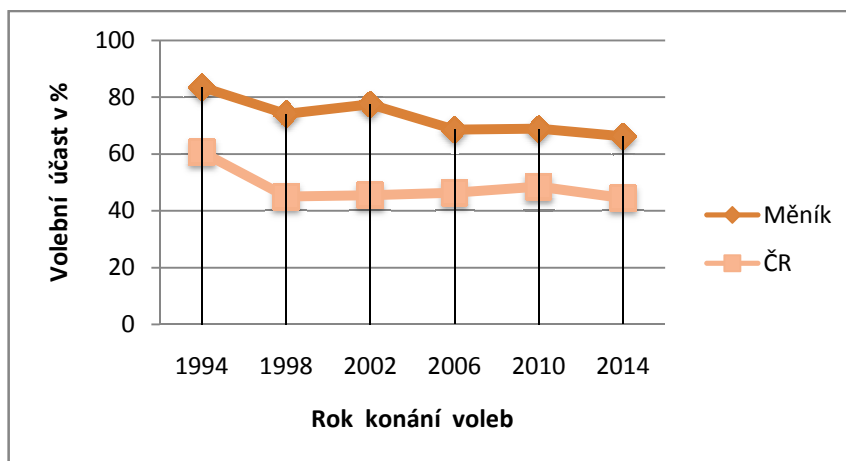
Zájem občanů o volby do obecního zastupitelstva v Měniku je ve srovnání s průměrnou volební účastí za celou Českou republiku vysoký. Volební účast v Měniku (tj. 66,19 %) převyšuje v roce 2014 průměrnou hodnotu na celonárodní úrovni, která činí

¹⁸⁸ Novobydžovský zpravodaj, ročník XXXVIII. číslo 6 – prosinec 2011

¹⁸⁹ Oficiální stránky Občanského sdružení pro hiporehabilitaci

44,46 %. To představuje rozdíl přibližně 22 %. Jak je patrné z grafu 3, rozdíl mezi hodnotou za Měník a průměrnou hodnotou na národní úrovni se celkově za sledované období od roku 1994 až do roku 2014 pohybuje v rozmezí 20 až 30 %.

Graf 3: Porovnání volební účasti v komunálních volbách v Měniku s celorepublikovým průměrem

Zdroj: volby.cz vlastní zpracování

4.5.1.1 Měník a různé druhy voleb

V případě srovnání volební účasti v Měniku s celorepublikovým průměrem ve volbách do Poslanecké sněmovny je rovněž patrný rozdíl mezi oběma úrovněmi – míra volební účasti v Měniku převyšuje průměrnou účast za celou republiku, jak ukazuje tabulka 33. Rozdíl v jednotlivých hodnotách však není tak výrazný jako v případě komunálních voleb. S výjimkou voleb v roce 1996 nepřesahuje odchylka mezi oběma hodnotami 11 %.

Tabulka 33: Volební účast při různých volbách v Měniku v porovnání s celorepublikovým průměrem (v %)

Volby	Úroveň	1994	1996	1998	2000	2002	2004	2006	2008	2009	2010	2012	2013	2014
Zastupitelstvo obce	Měník	83,50		74,10		77,48		68,60			68,84			66,19
	ČR	60,68		45,00		45,51		46,38			48,50			44,46
Krajské zastupitelstvo	Měník				44,10		39,78		47,23			45,01		
	ČR				33,64		29,62		40,30			36,89		
Poslanecká sněmovna	Měník		90,19	79,86		68,81		67,10			69,72		69,35	
	ČR		76,41	74,03		58,00		64,47			62,60		59,48	
Senát	Měník (1. kolo)		34,60			24,32			44,04					51,84
	Měník (2. kolo)		24,64			28,15			34,68					17,86
	ČR (1. kolo)		35,03			24,10			39,52					38,62
	ČR (2. kolo)		30,63			32,55			29,85					16,69
Evropský parlament	Měník						31,98			27,01				19,79
	ČR						28,32			28,22				18,20

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Podobně jako v předchozím případě je tomu i při srovnávání volební účasti ve volbách do krajských zastupitelstev. Volební účast v Měníku v průběhu sledovaného období opět převyšuje průměrnou volební účast na národní úrovni a rozdíl mezi hodnotami se pohybuje zpravidla kolem 10 %.

Při volbách do Evropského parlamentu se však volební účast v Měníku přibližuje té na celorepublikové úrovni. Tyto volby se obecně vyznačují nízkou volební účastí a rozdíl mezi Měníkem a průměrnou národní hodnotou je těsný a pohybuje se v rozmezí jen několika procent.

Volební účast ve volbách do Senátu ČR se rovněž v Měníku velmi přibližuje celonárodnímu průměru, jak ukazuje tabulka 33. Tyto volby probíhají ve dvou kolech a mezi jednotlivými koly lze pozorovat značné rozdíly ve volební účasti. Výkyvy hodnot mohou být částečně objasněny, pokud se zohlední současné konání voleb do Senátu s komunálními volbami.

Současné konání voleb do zastupitelstva obce a do Senátu ČR

V období 10. 10. – 11. 10. 2014 proběhly v Měníku současně komunální volby a 1. kolo do Senátu ČR (v tabulce 33 vyznačeno tučně). Volební účast byla v Měníku v 1. kole voleb do Senátu výrazně vyšší než účast v předcházejících letech a jako jediná překročila hranici 50 % (viz tabulka 33). Tuto vyšší volební účast lze patrně vysvětlit společným termínem voleb do zastupitelstva obce a do Senátu ČR. Vzhledem k porovnání účasti v komunálních volbách (66,19 %) a účasti v 1. kole voleb do Senátu (51,84 %) lze konstatovat, že někteří občané projevují menší zájem o volby do Senátu, ačkoli komunálních voleb se účastní. Přestože přijdou do volební místnosti, kde se zároveň konají oboje volby, rozhodnou se volit pouze do zastupitelstva obce (do Senátu už ne).

Volební účast ve 2. kole pak byla vůbec nejnižší (tj. 17,86 %) za sledované období od roku 1996 až 2014. Tato nízká hodnota však odpovídá celorepublikovému průměru. Podle dat zobrazených v tabulce 33 lze konstatovat, že druhé kolo voleb do Senátu celkově vykazuje ze strany občanů nižší zájem. Rozdíl ve volební účasti mezi jednotlivými koly se pohybuje kolem 10 %. Vysoký rozdíl mezi jednotlivými koly v Měníku, který představoval přibližně 34 %, ukazuje na pravděpodobný vliv současného konání 1. kola voleb do Senátu s volbami do zastupitelstva obce.

K podobnému poznatku lze dospět i při volbách konaných v roce 2002, kdy současně proběhly řádné komunální volby (1. 11. – 2. 11. 2002) a 2. kolo volby do Senátu. Tyto

volby do Senátu vykazovaly velmi nízkou volební účast i na celonárodní úrovni a Měník nebyl výjimkou. Přesto však přišlo v Měníku volit ve 2. kole přibližně o 4 % více voličů než v kole prvním, což je vzhledem k porovnání dat v tabulce 33 výjimečné. Vyšší volební účast ve druhém kole je možné vysvětlit právě současným konáním s volbami do zastupitelstva. Velký rozdíl mezi volební účastí ve volbách do zastupitelstva (77,48 %) a ve 2. kole voleb do Senátu (28,15 %) však odráží nezáměr o volby do Senátu, který se projevil v 1. kole, a ani současné konání více druhů voleb najednou výrazně nemotivovalo občany volit do Senátu ve 2. kole.

Podle výsledků lze usuzovat, že malý zájem občanů Měníka o volby do Senátu plyne u místních obyvatel převážně z nezájmu o Senát jako takový. Podle slov jedné členky volební komise se dokonce několik voličů nechalo slyšet, že volit do Senátu nechtějí a že by Senát nejraději zrušili, protože je prý stejně k ničemu.

Volební účast v Měníku se značně liší podle druhu voleb. Nejvyšších hodnot dosahuje účast v komunálních volbách a ve volbách do Poslanecké sněmovny. Ve volbách do zastupitelstva kraje, do Senátu ČR či do Evropského parlamentu je zájem občanů menší a zpravidla nepřesahuje 50 % – zdá se proto, že občané Měníka nepřikládají těmto volbám takovou důležitost, čemuž odpovídá i nízká volební účast.

4.5.1.2 Volební účast v Měníku v jednotlivých okrscích

Míra volební účasti se liší i v jednotlivých okrscích obce Měník, které nejsou co do počtu obyvatel stejně velké. Mezi okrsky je poměrně velký rozdíl v počtu obyvatel, resp. voličů. Barchůvek je z okrsků nejmenší a v porovnání s největším Měníkem představuje počet jeho voličů méně jak třetinu oproti počtu voličů v Měníku.

Tabulka 34: Volební účast v jednotlivých okrscích v komunálních volbách (v %) ¹⁹⁰

Okrsek/Rok voleb	2002	2006	2010	2014
1 Barchůvek	78,57	71,6	79,75	74,36
Počet voličů	84	81	79	78
2 Bydžovská Lhotka	78,46	67,46	67,18	70,68
Počet voličů	130	126	131	133
3 Měník	76,52	68,22	66,55	61,73
Počet voličů	230	258	281	277

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ

¹⁹⁰ Za rok 1994 a 1998 nejsou dostupná data pro rozdělení volebních výsledků za okrsky.

Na základě dat uvedených v tabulce 34 lze konstatovat, že největší volební účast ve všech zkoumaných komunálních volbách má pravidelně první okrsek, který odpovídá části Barchůvek.

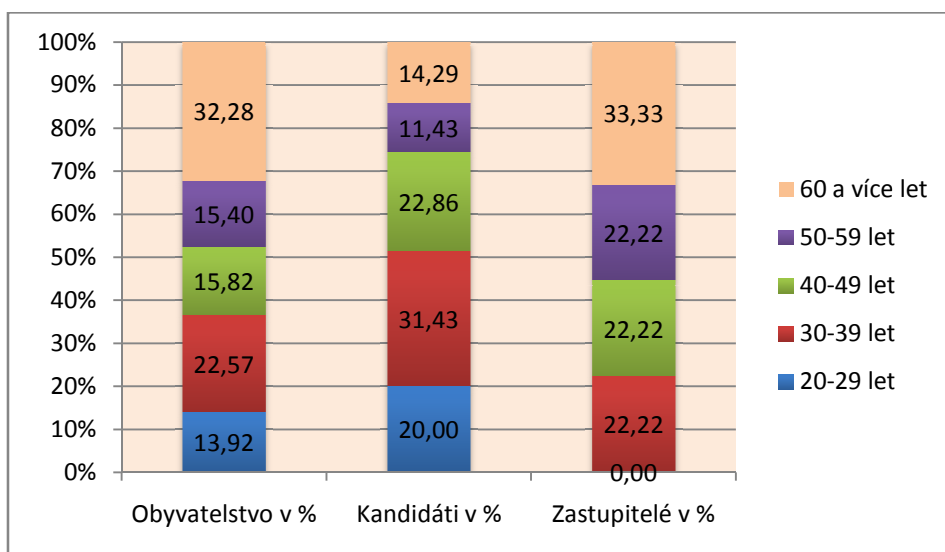
Nárůst počtu obyvatel v Měníku mezi lety 2006 a 2010 (převážně v části Měník) však není na volební účasti poznat. V tomto období došlo k mírnému snížení volební účasti, to však odpovídá obecné tendenci i na národní úrovni.

4.5.1.3 Generační hledisko občanské participace

Jiný náhled na občanskou participaci a zapojení do politického procesu nabízí rozbor z hlediska věkového složení obyvatelstva, kandidátů a zastupitelů.

Graf 4 zobrazuje věkové složení podle desetiletých věkových skupin obyvatelstva, kandidátů a zvolených zastupitelů za rok 2014, kdy se konaly doposud poslední komunální volby.

Graf 4: Věkové složení obyvatelstva, kandidátů a zastupitelů zvolených do obecního zastupitelstva v obci Měník v roce 2014

Zdroj: volby.cz, vlastní zpracování

Jak je patrné z grafu 4, více než polovina (56 %) zvolených zastupitelů spadá do věkové skupiny 50 let a více. Podíl obyvatel v této věkové skupině tvoří 48 %. Na druhou stranu při srovnání podílu počtu zastupitelů s podílem počtu kandidátů téže věkové skupiny lze zaznamenat výrazný rozdíl – zatímco zastupitelé ve věku 50 a více let představují podíl 56 %, kandidáti tvoří podíl 26 %. Rozdíl činí 30 %.

Naproti tomu ve věkové skupině 40–49 let nenalezneme mezi zastoupením kandidátů a zvolených zastupitelů téměř žádný rozdíl, podíl kandidátů této věkové skupiny činí 22,86 %, a podíl zvolených zastupitelů 22,22 %. Zastoupení obyvatelstva v této věkové skupině je o něco nižší a představuje podíl 15,82 %.

Podíl kandidátů ve věku od 20 let do 39 let tvoří 51,43 % a podíl zastupitelů této věkové skupiny činí pouze 22,22 %. Při podrobnějším rozdělení na věkovou skupinu ve věku 20–29 let dojdeme ke zjištění, že tato věková skupina není v zastupitelstvu zastoupena vůbec, přitom z hlediska věkového složení obyvatelstva obce zaujímá tato skupina téměř 14 %. Podíl kandidátů v této věkové skupině, který tvoří 20 %, také není zanedbatelný.

Graf 4 naznačuje, že ve volbách v roce 2014 voliči upřednostňovali spíše starší kandidáty, přestože se na kandidátních listinách objevoval dostatek mladších kandidátů. Je však pravděpodobné, že tento jev souvisí spíše s preferencí kandidátů, které voliči znají z předchozích voleb. Přehled kontinuity kandidatury zastupitelů zvolených v roce 2014, který zobrazuje tabulka 35, spíše napovídá, že voliči při výběru dávají přednost kandidátům, kteří již úspěšně kandidovali v předchozích volbách.

Tabulka 35: Kontinuita kandidatury zastupitelů zvolených v roce 2014

Zastupitel	Volební strana	1994	1998	2002	2006	2010	2014
Košťál Zdeněk	SNK Měník	*	*	*	*	*	*
Dymešová Jana	SNK Měník	*	*	*	*	*	*
Hladík Hynek Ing.	SNK Bydžovská Lhotka		*	* (zvolen jako náhradník)	*	*	*
Semerád Petr Ing.	SNK Měník				*	*	*
Dvořáková Alena	SNK Barchůvek					*	*
Obešlo Libor	SNK Měník					*	*
Česák Miloslav	SNK Bydžovská Lhotka					*	*
Vaníček Vít	SNK Měník - hasiči						*
Hynková Jana	SNK Barchůvek						*

Vysvětlivky:

*	mandát
	kandidatura

Zdroj: volby.cz, vlastní zpracování

Při volbách v roce 2014 pouze dva zvolení zastupitelé z devítičlenného zastupitelstva předtím nekandidovali v žádných předchozích volbách. Všichni ostatní zastupitelé byli zvoleni alespoň podruhé a 4 z nich byli dokonce zvoleni již nejméně potřetí. Mladí lidé

na kandidátních listinách v Měníku nechybí, ale voliči pravděpodobně dávají přednost spíše zkušeným kandidátům, které znají z předcházejících voleb.

4.5.2 Podněty k občanské participaci

Zastupitelstvo obce v Měníku dbá na pravidelné informování občanů, a to prostřednictvím obecního rozhlasu, letáků a také přes internetové stránky obce. Paní starostka přiznává, že ne všechny informace, které jsou na těchto stránkách zveřejněny, jsou vždy zcela aktuální, ale základní novinky zde občané vždy najdou. Podle sledování návštěvnosti internetových stránek lze konstatovat, že je občané poměrně často využívají, a to je pro zastupitele – podle jejich vlastních slov – příjemné překvapení. Obec také každoročně na konci roku vydává ročenku a každý dům v obci obdrží po jednom kuse. Na jedné straně ročenky se nachází kalendář a na druhé straně jsou uvedeny informace shrnující činnosti obce za uplynulý rok – např. přehled realizovaných investičních akcí, údaje z demografické ročenky obce aj. Každá domácnost také na konci roku pravidelně obdrží od obce drobný dárek, který je vždy výrobkem jednoho z místních podnikatelů (např. vánočka z místního pekařství).

Zájem občanů o činnost zastupitelstva

Účast na zasedání zastupitelstva obce je rovněž projevem občanské participace. Zasedání zastupitelstva se koná jednou měsíčně – dnem konání je pravidelně druhý čtvrtek v měsíci. Vlastní zasedání zastupitelstva běžně probíhá v zasedací místnosti v Měníku, zastupitelstvo však dbá na to, aby se jednou ročně konalo v Bydžovské Lhotce (podle zkušeností paní starostky zde obvykle bývá zaznamenána největší účast občanů) a jednou ročně také v Barchůvku. Občané se mohou účastnit zasedání zastupitelstva, ale podle slov současné paní starostky, příliš mnoho občanů této možnosti nevyužívá.

Malá účast na zasedání zastupitelstva naznačuje menší zájem ze strany občanů o politické dění v obci. Vysvětlením však může být i to, že občané chovají v zastupitelstvo takovou důvěru, že nemají potřebu se zasedání účastnit. Dále je také možné, že jde jen o pouhé zdání nezájmu – občané dění v obci sledují, ale na zasedání zastupitelstva přijdou pouze v případě, kdy se objeví problém či nastane výjimečná situace.

Podle míry účasti občanů na zasedání zastupitelstva se jeví, že občany nejvíce zajímá územní plán obce. Podle zkušeností oslovených zastupitelů se projednávání územního

plánu obce vyznačuje obecně vyšší účastí na zasedání než v případě jiných projednávaných záležitostí.

Občané samozřejmě mezi sebou o místní politické situaci diskutují i neformálně a výjimkou není ani probírání obecních záležitostí v místním restauračním zařízení (které se nachází v části Měník). Tímto způsobem však může dojít ke zkreslení informací. Tyto mylné informace se pak mezi lidmi dále šíří a mnohdy zbytečně podnítlí nespokojenost občanů. Zastupitelstvo se proto všemi prostředky snaží občany Měníka co nejlépe informovat o své činnosti.

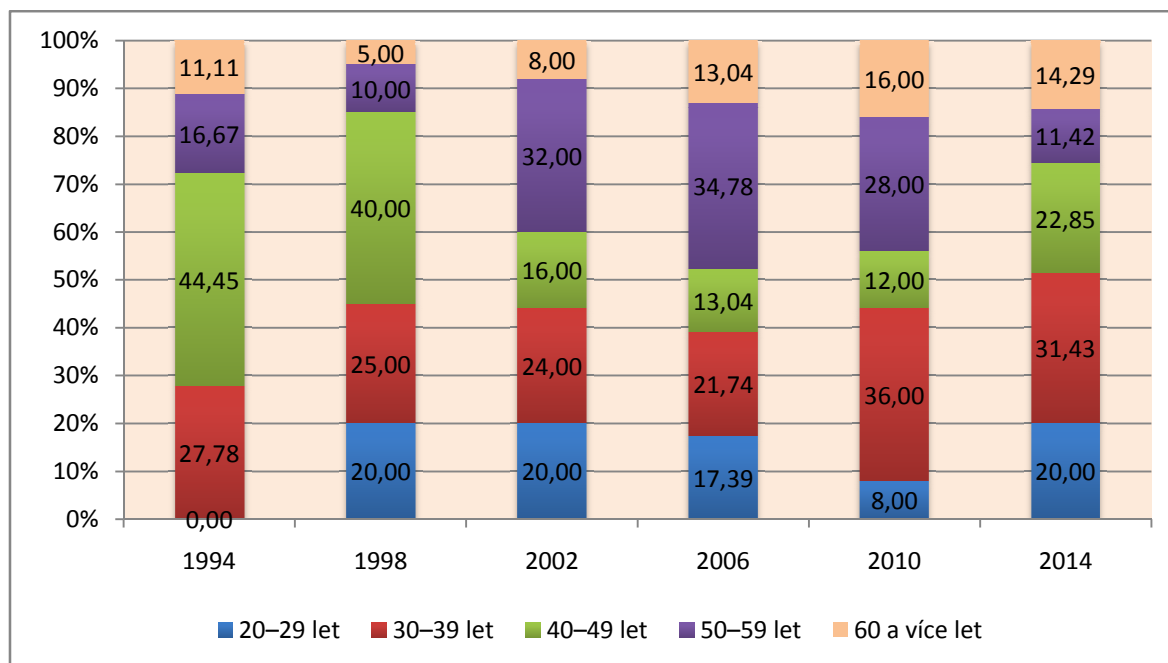
Vzhledem k tomu, že se lidé v obci znají, dochází k tomu, že pokud občané něco potřebují, tak se často obracejí přímo na zastupitele, který žije v jejich sousedství. Jeden z oslovených zastupitelů popsal situaci tak, že v menších částech obce Barchůvek a Bydžovská Lhotka funguje jeden ze zastupitelů pocházejících z těchto částí obce jako „starosta“ dané části ve smyslu zprostředkování informací a dalších činností (např. v případě placení nějakého poplatku obci se daný zastupitel s občany domluví, že částku zaplatí obci jeho prostřednictvím, aby nemuseli příslušnou věc vyřizovat každý zvlášť v úředních hodinách na obecním úřadě).

Mladí lidé v zastupitelstvu

V doposud posledních volbách v roce 2014 byly v Měníku sestaveny 4 kandidátní listiny. V předchozích volebních letech byly pravidelně sestavovány vždy 3 kandidátky, a to jedna za každou část obce. Jedním z důvodů pro vznik čtvrté kandidátní listiny v roce 2014 byl také požadavek „omladit“ zastupitelstvo a zapojit nové mladé lidi do vedení obce.

Z grafu 5 lze vyčíst, že zastoupení z mladších věkových skupin nechybělo na kandidátních listinách ani v předchozích volbách, ale mezi jednotlivými volebními roky různě kolísá. V roce 1998 a 2002 zastoupení kandidátů ve věku 20 až 29 let činilo 20 % a v roce 2006 došlo k poklesu na 17 %. Pokles pokračoval i v roce 2010, ve kterém zastoupení nejmladší věkové skupiny kandidátů činilo 8 %, tedy nejnižší od roku 1998. Naproti tomu v roce 2014 počet kandidátů této věkové skupiny opět vzrostl na 20 %. Mezi roky je patrný výrazný nárůst, který je pravděpodobně zapříčiněn úsilím „omladit“ zastupitelstvo, a tedy snahou umožnit voličům výběr i z řad mladších kandidátů.

Graf 5: Kandidáti v obci Měník v jednotlivých volebních letech dle věkových skupin

Zdroj: volby.cz, vlastní zpracování

Při rozšíření věkové skupiny na rozpětí 20-39 let lze z grafu 5 vyčíst, že zastoupení této skupiny na podílu všech kandidátů činilo více než 50 % pouze v roce 2014. S přihlédnutím k výsledkům voleb zobrazených v grafu 4 (viz kapitola 4.5.1.3) je patrné, že při volbách voliči mladé kandidáty příliš nevybírali a zřejmě se více řídili jinými faktory.

Zastupitelstvo by podle paní starostky mladé lidi ve svých řadách uvítalo. Podle svých zkušeností paní starostka uvádí, že je vhodnější, aby se zastupitelstvo obměňovalo spíše postupně a nedocházelo k celkové výměně všech členů najednou. Je potřeba dát prostor pro předání zkušeností novým zastupitelům, protože tak lze udržet kontinuitu práce zastupitelstva. Zastupitelé proto podporují snahu, aby na kandidátkách byli i mladí lidé. Podle slov paní starostky je také v celém Měniku dbáno na to, aby do zastupitelstva obce kandidovaly i ženy, a to z důvodu rovnoměrného zastoupení obou pohlaví.

4.6 Charakter lokální politiky

4.6.1 Vývoj lokálního stranického systému v obci Měník

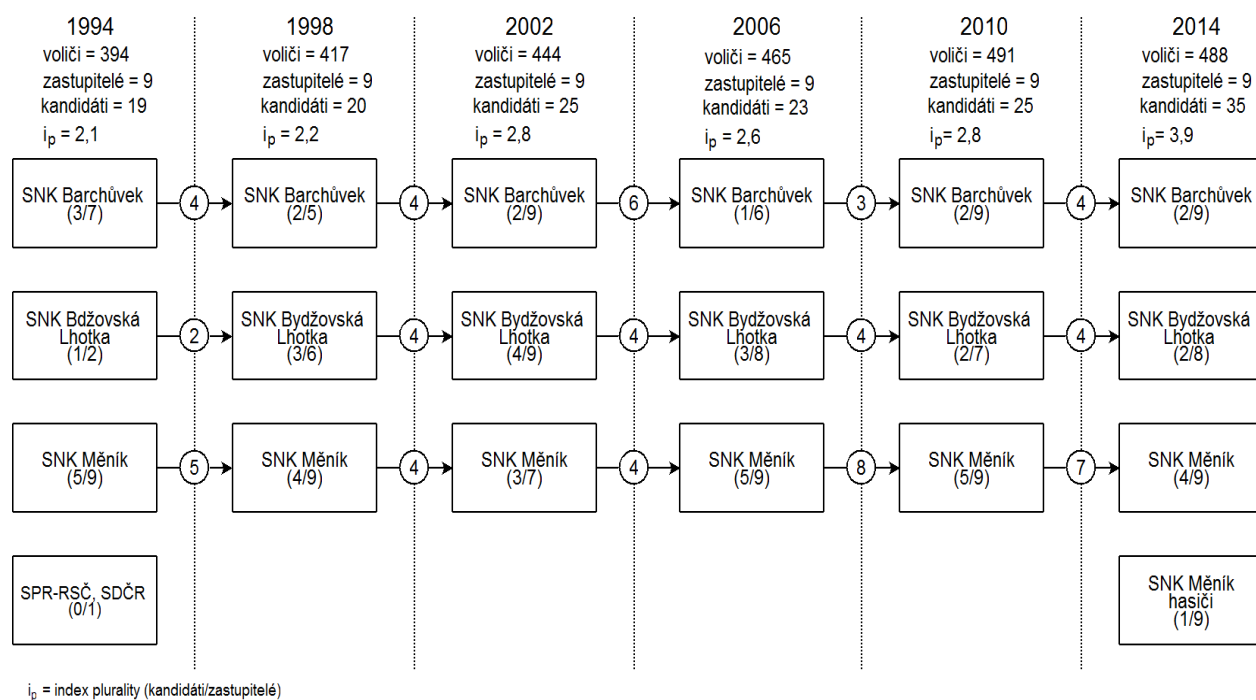
Schéma 1 zachycuje vývoj stranického systému v obci Měník. V sloupcích jsou zobrazeny jednotlivé volební roky a v rámci nich pak sestavené kandidátní listiny.

U každého roku je dále uveden počet voličů v obci, počet volených zastupitelů a celkový počet kandidátů. Tato data ještě doplňuje index plurality pro určení plurality stranického systému.

U každé kandidátní listiny je v závorce uveden počet získaných mandátů z celkového počtu kandidátů dané kandidátky. Dále je graficky zachycena kontinuita kandidatury pomocí šipek, které znázorňují přesuny kandidátů mezi jednotlivými kandidátními listinami v průběhu jednotlivých volebních let. Počet kandidátů, kteří pokračují v kandidatuře v následujících volbách, je uveden v kroužku umístěném na šipce udávající směr přesunu. Takto lze identifikovat spojitost mezi kandidátkami a tvorbu tzv. „jader“.

Ze schématu 1 je patrné, že počet voličů se neustále zvyšuje a od roku 1994 do roku 2014 vzrostl téměř o 100 voličů. Počet zastupitelů se za sledovanou dobu nezměnil a v obci se volí 9 zastupitelů. Počet kandidátů se v jednotlivých volebních letech liší a nejméně kandidátů kandidovalo v roce 1994 a nejvyššího počtu kandidátů bylo dosaženo v posledních volbách v roce 2014, kdy byly sestaveny 4 kandidátky, přičemž 3 byly plně obsazené a té poslední k tomu chyběl pouze jeden kandidát (v předchozích letech s výjimkou roku 1994 to byly kandidátky vždy pouze 3).

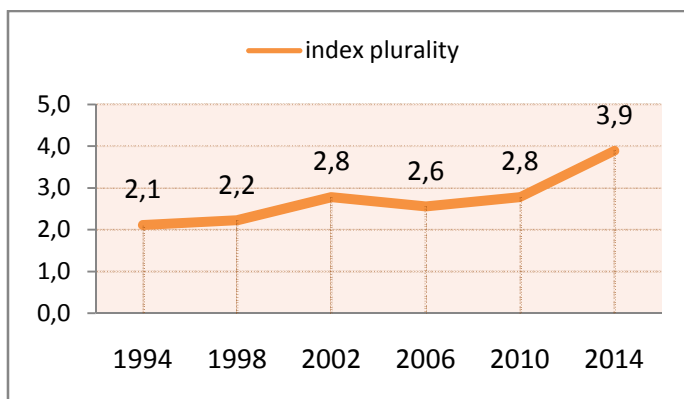
Schéma 1: Vývoj lokálního stranického systému v obci Měnik

Zdroj: volby.cz – vlastní zpracování

Hodnota indexu plurality nikdy nebyla nižší než 2 (tj. počet kandidátů byl vždy nejméně dvakrát větší než počet volených zastupitelů), a tedy lze ve všech volebních obdobích označit stranický systém jako pluralitní. Vývoj indexu plurality zachycuje graf 6.

Graf 6: Vývoj indexu plurality

Zdroj: volby.cz, vlastní výpočet

Za sledované období 1994 až 2014 byly v Měníku sestaveny vždy nejméně 3 kandidátní listiny a ve většině případů se jednalo o sdružení nezávislých kandidátů. Výjimku tvoří první volby v roce 1994, kde vedle 3 kandidátek SNK kandidovala i jedna politická strana, která však nominovala pouze jednoho kandidáta.

Z hlediska kontinuity kandidatury lze vysledovat **tři zavedené volební strany**. Jedná se vždy o sdružení nezávislých kandidátů a každé je svým názvem vztaženo vždy k jedné části obce, a proto byly pro účely schématu 1 označeny jako SNK Barchůvek, SNK Bydžovská Lhotka a SNK Měník. Tyto volební strany lze identifikovat ve všech komunálních volbách v obci. Ze schématu 1 je patrné, že jejich kandidátní listiny jsou personálně provázané s těmi v následujících volebních letech. Z hlediska přesunů kandidátů se totiž podle graficky naznačené kontinuity kandidatury vždy jedná o přesun pouze v rámci dané volební strany, a tedy nedochází k žádným přesunům kandidátů mezi různými kandidátními listinami. Všechna SNK si z personálního hlediska udržují samostatnost a nejsou tímto způsobem provázaná. Lze tedy konstatovat, že utváření tzv. „jader“ se váže k příslušným geograficky odděleným částem obce, tj. k částem Barchůvek, Bydžovská Lhotka a Měník.

SNK Barchůvek se váže z hlediska počtu obyvatel k nejmenší části obce, tj. Barchůvku. Zastoupení v zastupitelstvu SNK Barchůvek obvykle představují 2 mandáty. Plně obsazenou kandidátní listinu se podařilo sestavit pouze ve 3 případech, a to ve volbách v roce 2002, 2010 a 2014. Několik kandidátů tohoto SNK obvykle pokračuje

i v kandidatuře v následujících volbách – většinou jde o počet kolem 4 kandidátů. Ve volbách v roce 2006 kandidovalo za SNK Barchůvek pouze 6 kandidátů a všichni kandidovali i v předcházejících volbách v roce 2002.

SNK Bydžovská Lhotka se vztahuje ke stejnojmenné části obce. Plně obsazená kandidátka tohoto SNK byla sestavena pouze jednou, a to při volbách v roce 2002. Tehdy také SNK Bydžovská Lhotka bylo nejúspěšnější z hlediska obsazených křesel v zastupitelstvu, kdy získalo celkem 4 mandáty. Obvykle jeho zastoupení v zastupitelstvu činí zisk 2 až 3 mandátů.

SNK Měník bývá nejúspěšnějším subjektem co do počtu mandátů – to bývá kolem 4 až 5 mandátů. Až na jednu výjimku v roce 2002 byla sestavená kandidátka SNK Měník vždy plně obsazená. Kolem poloviny kandidátů v rámci tohoto SNK pokračuje obvykle v kandidatuře i v následujících volbách. Celkem 8 kandidátů z celkového počtu 9, kteří kandidovali v roce 2006, pokračovalo v kandidatuře i v následujícím volebním roce 2010. Při volbách v roce 2014 se opakovalo celkem 7 jmen kandidátů z předcházejících voleb v roce 2010.

V posledních volbách konaných v roce 2014 byly sestaveny 4 kandidátní listiny a ve všech případech se jednalo o sdružení nezávislých kandidátů. Nově utvořený subjekt ve schématu 1 označený jako **SNK Měník hasiči** nemá žádné personální vazby ani na jednu ze 3 zavedených SNK – ani v tomto případě nedošlo k přesunu kandidátů z kandidátních listin sestavených v předešlých volbách. To znamená, že se nijak nevztahuje k SNK Měník, přestože jeho vznik se váže ke stejné části obce, tj. Měníku.

4.6.2 Komunální koalice v Měníku

Vzhledem k počtu 9 zastupitelů se v Měníku nevolí rada obce. Funkce starosty je neuvolněná. V Měníku tak není po ustanovení zastupitelstva potřeba se spolčovat pro vytvoření exekutivní koalice. Uzavírání koalic je tak možné zúžit na volbu starosty. Osazování funkce starosty v Měníku neprochází výraznými změnami. Na postu starosty a místostarosty se za sledované období 1994 až 2014 vystřídali pouze dva lidé, jak je patrné z tabulky 36. Od volebního období 1994–1998 zastával funkci starosty pan Zdeněk Košťál a funkci místostarostky paní Jana Dymešová. Ke změně došlo v roce 2014 (současné volební období 2014–2018), kdy se starostkou stala paní Dymešová a pan Košťál místostarostou. Volba starosty nebyla v roce 2014 předvídatelná – pan Košťál si již nepřál

tuto funkci zastávat. Na ustavujícím zasedání nejdříve padlo více návrhů na obsazení postu starosty, ale nakonec po vzájemné diskusi zastupitelé jednohlasně zvolili paní Dymešovou.

V zastupitelstvu je podle oslovených členů upřednostňována spolupráce a diskuse všech zastupitelů. Uzavírané koalice by se v Měníku daly charakterizovat jako všeobecní koalice.

Tabulka 36: Přehled starostů a místostarostů v Měníku

	1994	1998	2002	2006	2010	2014
starosta	Košťál Zdeněk	Košťál Zdeněk	Košťál Zdeněk	Košťál Zdeněk	Košťál Zdeněk	Dymešová Jana
místostarosta	Dymešová Jana	Dymešová Jana	Dymešová Jana	Dymešová Jana	Dymešová Jana	Košťál Zdeněk

zdroj: vlastní zpracování

Zpravidla se voleb účastní tři politické subjekty (SNK Barchůvek, SNK Bydžovská Lhotka a SNK Měník), které také získají zastoupení v zastupitelstvu. Nepanuje ale mezi nimi výrazná soutěživost, neboť jejich kandidátní listiny se navzájem podporují. Každá z nich je sestavena za určitou část obce a zastupitelé podporují, aby každá z částí měla v zastupitelstvu své zastoupení.

4.6.3 Konfliktní linie v Měníku

V Měníku nebyla v současnosti identifikována žádná konfliktní linie. Při dotázání na aktuální problémy v obci (vztahené k současnému volebnímu období od roku 2014), jejichž řešení bylo obtížné nebo by názorově dlouhodobě rozdělovalo občany, žádný konflikt starostka ani místostarosta nevedli. Podle nich se sice konfliktní situace sem tam objeví, ale vesměs se jedná o drobné problémy spíše s jednotlivci.

Paní starostka a ani pan místostarosta, kteří byli členy zastupitelstva ve všech volebních obdobích od roku 1994, si rovněž nevzpomněli na žádný významný spor v předešlých volebních obdobích. Zatím také nikdy nedošlo k žádnému konfliktu, který by rozděloval celou obec, tj. občany ze všech částí obce. O tom ostatně svědčí i to, že v Měníku zatím nedošlo k žádné radikální změně na postu starosty. Funkci starosty zastával po několik volebních období za sebou tentýž člověk, tj. pan Zdeněk Košťál. Ke změně přispělo jeho vlastní rozhodnutí, neboť funkci starosty si již výslovně nepřál zastávat s ohledem na svůj vysoký věk.

Navýšení počtu obyvatelstva mezi roky 2001 a 2015 o cca 80 občanů (viz kapitola 4.1.) může v Měníku znamenat prostor pro vznik potenciálního konfliktu. Nově přistěhovalí občané mohou mít odlišné požadavky než stávajících obyvatel Měníka. Zda dojde k postupnému začleňování či k případnému štěpení mezi těmito skupinami obyvatel je otázka budoucího vývoje. Zatím podobný rozpor v obci nenastal. Podle rozhovorů se zastupitelé se nově přistěhovalí občané politického dění zatím v obci příliš neúčastní. Dále však uvádějí, že na druhou stranu tito občané projevují zájem o kulturní život v obci, zvláště pak pokud jde o akce věnované dětem.

Otázka začlenění nových obyvatel se ale týká i budoucnosti, neboť v obci se počítá s dalším rozšiřováním obce, které je zaneseno v obecním územním plánu. Nová výstavba, a tedy i rozšíření obce, je připravována ve všech částech obce.

4.6.4 Zařazení obce Měník do modelů lokální politiky

4.6.4.1 Zařazení obce Měník do modelů politických systémů komunální politiky dle P. Jüptnera

Velikostní kritérium řadí Měník do kategorie nejmenší obce, tj. obce s počtem obyvatel do 1 700. V obcích patřících do této skupiny je charakteristické menší zastoupení politických stran. V samotném Měníku trvale nepůsobí žádná politická strana a jen jednou byla v Měníku sestavena kandidátní listina politické strany Koalice SPR-RSČ, SDČR¹⁹¹, a to v roce 1994. Na této kandidátní listině byl nominován pouze jeden kandidát, mandát však nezískal. Všichni kandidáti v Měníku byli doposud kromě zmíněné výjimky bez politické příslušnosti. Jeden z oslovených zastupitelů se vyjádřil, že pokud by v Měníku někdo kandidoval za politickou stranu, tak by ho místní občané právě proto nevolili. Tato nedůvěra k politickým stranám odpovídá charakteristice této velikostní kategorie obcí. Podle výzkumu P. Jüptnera jsou politické strany v malých obcích viděny jako „zdroj nesvárů a politikaření“.

Pro kategorii nejmenší obce je typické zastoupení nezávislých kandidátů – samostatně kandidující jednotlivci či sdružení nezávislých kandidátů nebo nezávislí kandidáti na kandidátce politické strany. V Měníku kandidují nezávislí kandidáti především ve formě sdružení, jako samostatný jedinec nebo na kandidátce politické strany nekandidoval zatím

¹⁹¹ složení koalice: *Sdružení pro republiku – Republikánská strana Československa a Sdružení důchodců ČR*

nikdo. Nezávislí kandidáti hrají v Měníku důležitou roli, protože představují hlavní způsob formování místních politických subjektů.

Z hlediska tvorby koalic bývá v nejmenších obcích charakteristické vytváření tzv. superkoalic, tj. koalic se zastoupením všech stran. Je zdůrazňována spíše spolupráce a příslušnosti k jednotlivým stranám není připisována taková důležitost. I tato charakteristika je v Měníku aktuální. V Měníku se nevolí rada a funkce starosty je neuvolněná. Oslovení zastupitelé popsali způsob jednání v zastupitelstvu jako formu diskuse, kde každý může říct svůj názor a která směřuje k nejlepšímu řešení pro obec. Paní starostka to shrnula slovy, že v obci nejde o „politikaření“, to že patří k větším obcím a městům jako je nedaleký Nový Bydžov. Podle paní starostky by v zastupitelstvu měl být především někdo se zájmem o obec, tedy ten, kdo chce v první řadě něco pro obec udělat.

4.6.4.2 Zařazení obce Měnik do modelů lokální demokracie

Z hlediska modelů lokální demokracie podle V. Bubeníčka lze Měnik zařadit do modelu C, tj. konsenzuálního modelu.

Hodnota indexu plurality během sledovaného období od roku 1994 až 2014 ani v jednom případě neklesla pod hodnotu 2. Stranický systém v Měníku tak lze označit za pluralitní ve všech volebních obdobích. Z hlediska tohoto kritéria je možné Měnik řadit ve všech sledovaných obdobích do modelu C.

Sestavování kandidátních listin ovlivňuje to, že se Měnik skládá z několika částí. Je totiž dbáno na to, aby měly všechny části zastoupení v zastupitelstvu. To se v Měníku projevuje sestavením kandidátky tradičně za každou část obce (výjimku tvoří volby 2014, kdy za jednu část vznikly kandidátky dvě) a samo zastupitelstvo tuto činnost podporuje. V Měníku tak vždy kandiduje více politických subjektů – jde převážně o sdružení nezávislých kandidátů (s jedinou výjimkou v roce 1994). Mezi subjekty ale nepanuje nijak zvlášť velká soutěživost. Ve volbách jde především o obsazení zastupitelských křesel, aby byla dále zachována samostatnost obce. Ačkoli je dbáno, aby v zastupitelstvu měla zastoupení každá část obce, není důležité, kolik mandátů získala, aby mohly být hájeny zájmy dané části obce. Podle slov paní starostky se totiž vedení obce vždy snaží rozdělovat prostředky spravedlivě mezi všechny části obce. Rovněž obsazování postů starosty a místostarosty není otázkou vlivu mezi jednotlivými částmi obce a probíhá bez výrazných změn (v rámci těchto funkcí se doposud týká výměny pouze dvou lidí). Nižší míra soutěživosti odpovídá charakteristice v rámci modelu C.

Z hlediska tvorby kandidátních listin je pro Měník charakteristický způsob kandidatury ve formě sdružení nezávislých kandidátů – samostatně kandidující nezávislí kandidáti se v obci neobjevují. Sdružení nezávislých kandidátů představuje hlavní způsob formování politických subjektů v Měníku. Sestavování kandidátních listin je možno označit za centrálně koordinované, neboť zastupitelstvo vybízí místní spolky, aby se na sestavování kandidátek podíleli (na to zpravidla reaguje jen sdružení dobrovolných hasičů obce). Případně zastupitelé vytipují občany, kteří by mít zájem o podílení se na vedení obce a přesvědčí je, aby se na kandidatuře podíleli. Jeden ze zastupitelů tuto činnost označil za veškerou volební kampaň, která v obci takto zpravidla probíhá. Ne vždy se však v jednotlivých částech podaří najít dostatek kandidátů a kandidátní listiny nebývají vždy plně obsazené. Lze se také setkat i s kandidáty, kteří mají danou kandidátní listinu doplnit „do počtu“. O tom svědčí i případ při volbách 2002, kdy jeden z úspěšných kandidátů z části Bydžovská Lhotka na svůj mandát ihned rezignoval – ve skutečnosti s úspěchem ve volbách vůbec nepočítal a jeho pracovní vytížení mu ani nedovolovalo se činnosti zastupitele věnovat.

Způsob vlády a jednání v obci směřuje vždy ke shodnému stanovisku s ohledem na nejlepší zájmy obce. Podle oslovených zastupitelů jednání v zastupitelstvu probíhá formou diskuse, kde každý může projevit svoje názorová stanoviska. V zastupitelstvu tak prý nevznikají spory ostře dělící zastupitele do více názorových táborů a vedení obce se snaží nalézt takové řešení dané otázky, aby to bylo pro obec jako celek co nejvýhodnější. Podle slov paní starostky nejde v Měníku o žádné „politikaření“. V rámci zastupitelstva je uplatňována kooperativní strategie, a tato snaha o dosažení konsensu rovněž odpovídá charakteristice modelu C.

Zastupitelstvo obce se podílí i na kulturním a společenském životě v Měníku. Kupříkladu pořádá výlety a zájezdy po památkách a dalších zajímavostech. Obec také přispívá určitou částku do výměnného fondu knih, aby obecní knihovna mohla pro čtenáře pořídit i nové knižní tituly. V obci působí několik spolků, které se rovněž podílejí na kulturních aktivitách v Měníku a pořádají řadu kulturních akcí. I přes pobídky od zastupitelstva se na sestavování kandidátních listin angažují pouze dobrovolní hasiči v obci. V posledních volbách vznikla pod hlavičkou SDH Měník netradičně čtvrtá kandidátní listina, která však nebyla personálně nijak provázaná s kandidaturou v předešlých volbách. Jedním z důvodů vzniku byla snaha obměnit složení zastupitelstva,

neboť řada zastupitelů zastává svoji funkci po dobu více volebních období. Je možné, že se jedná o první krůček, který odstartuje pomalý přerod k více soutěživému modelu. Podle volebních výsledků však zatím u voličů tento impulz příliš velký úspěch neměl.

5 Výsledky a diskuse

5.1 Charakteristika místní samosprávy

Obec Měník představuje jeden volební obvod, který se skládá ze tří okrsků, přičemž každý okrsek odpovídá jedné z částí, tj. Barchůvek, Bydžovská Lhotka, Měník. Nejmenší část Libeň pro svou malou velikost v porovnání s ostatními částmi okrsek nemá a je přidružena k okrsku v Měniku.

Počet volených členů zastupitelstva je v obci ustálen na devět členů, což znamená, že obec nevolí radu. Počet zastupitelů se od roku 1994 včetně posledních komunálních voleb nezměnil.

Snahou zastupitelstva je udržet v obci počet obyvatel a vytvořit podmínky pro mladé lidi – například zasíťováním nových parcel určených k zástavbě, podporou chodu místní základní školy a školky apod.

Sestavování kandidátních listin

V obci se neangažují žádné politické strany, v každém volebním období se pravidelně sestavují kandidátní listiny sdružení nezávislých kandidátů. Výjimkou byly první volby v roce 1994, kdy kandidoval jeden kandidát za Koalici SPR-RSČ, SDČR (Koalice Sdružení pro republiku – Republikánská strana Československa a Svaz důchodců České republiky), který však mandát nezískal.

Na základě rozhovorů se zastupiteli lze usoudit, že občané při volbách kladou důraz hlavně na osobnost kandidáta. O tom rovněž svědčí i způsob jejich výběru kandidátů při volbách – většina občanů uplatňuje preferenční hlasy a jen málokdy označí pouze celou kandidátní listinu. Podle názorů oslovených zastupitelů by politická strana ani neměla šanci v Měniku uspět. Jeden zastupitel dokonce vyjádřil názor, že pokud by někdo v obci za některou politickou stranu kandidoval, tak už jen z důvodu tohoto způsobu kandidatury by ho nevolili.

Obdobný názor zastává i vedení obce – současná starostka se vyjádřila v souvislosti s fungováním místního zastupitelského orgánu tak, že v obci nejde o „politikaření“, to že patří k větším obcím a městům.

Zpravidla se před volbami sestavují tři kandidátní listiny. Je totiž zvykem, že každá část obce (kromě části Libeň, která je příliš malá) sestavuje svou kandidátku, název

příslušné části se pak zpravidla objevuje i v názvu kandidátní listiny. Ukázkou toho je např. seznam kandidátních listin z komunálních voleb 2010:

- *Sdružení nezávislých kandidátů Sdružení hasičů a nezávislých kandidátů – Barchůvek*
- *Sdružení nezávislých kandidátů Za zdravý rozvoj obce Měník*
- *Sdružení nezávislých kandidátů Za Bydžovskou Lhotku*

Samotné sestavení kandidátních listin v obci není zcela jednoduchou záležitostí, občané se v tomto ohledu jen málo angažují, neboť funkce zastupitelů přináší s sebou zodpovědnost a časovou náročnost. Současně jsou zastupitelé vystavováni neustálé kritice některých občanů, kteří nejsou s prací zastupitelů spokojeni, ale sami pro obec nic udělat nechtějí a ani nechtějí kandidovat do zastupitelstva.

Samotná volební kampaň neprobíhá „ve velkém stylu“, sestavení kandidátky je v podstatě celou volební kampaní. Určitá část kandidátů na kandidátních listinách se v jednotlivých obdobích obměňuje, ale část kandidátů se pravidelně objevuje opakovaně – jde o kandidáty, kterým občané důvěřují a pravidelně je proto volí.

Obvykle se v rámci zastupitelstva jednotliví členové vyjádří, kdo z nich by měl zájem ve funkci zastupitele pokračovat a ti jsou pak zpravidla psáni na první místa sestavovaných kandidátek. Sestavení jednotlivých kandidátních listin pak probíhá v každé jednotlivé části zvlášť – většinou si to „berou na starosti“ zastupitelé, kteří v dané části obce bydlí a mají k občanům nejbližší.

V Bydžovské Lhotce se zpravidla svolává veřejná schůze, obvykle se jí však účastní jen málo občanů. Proto zpravidla jeden z místních zastupitelů obchází a jednotlivě oslovuje vybrané spoluobčany, kteří by mohli mít zájem podílet se na vedení obce. Současná starostka se v tomto směru vyjádřila, že nejdůležitější je, aby funkci zastupitele vykonávali občané, kteří chtějí pro obec něco udělat a jsou ochotni tomuto úkolu věnovat čas. Jde totiž o práci, která vyžaduje zodpovědnost a je často spojena i s kritikou ze strany spoluobčanů.

Ačkoli se v Měníku tradičně sestavuje více kandidátních listin, nebývají všechny zcela plně obsazené a někteří kandidáti jsou na kandidátkách uváděni spíše „do počtu“ z důvodu zaplnění kandidátní listiny, než že by měli skutečný zájem o zastupitelské křeslo. Např. ve volbách konaných v roce 2002 takto rezignoval jeden člen zastupitelstva na svůj mandát brzy po uveřejnění výsledků voleb (důvodem bylo jeho značné pracovní vytížení). Zmíněný kandidát pan Vladimír Hátle kandidoval vůbec poprvé a své zvolení proto ani neočekával. Jde o místního rodáka, kterého lidé v obci dobře znají a zároveň ho považují

za velmi pracovitého a schopného člověka. To pravděpodobně sehrálo roli při jeho upřednostnění před ostatními kandidáty, neboť podle výsledků voleb lze usuzovat, že občané Měníka preferují především kandidáty, které osobně znají jako sousedy či jako zastupitele z předcházejících volebních období nebo si jich váží na základě jejich pracovních úspěchů (např. místní živnostníci a podnikatelé).

Zastupitelstvo obce při procesu sestavování kandidátních listin vyzývá místní spolky k účasti na tomto procesu. Avšak těchto politických aktivit se zpravidla účastní pouze místní sbor dobrovolných hasičů. O tom svědčí i názvy takto vzniklých kandidátních listin, do kterých se tato skutečnost promítne, např. ve volbách konaných v roce 2006 *SNK Pro lepší budoucnost obce Barchůvek*, které sestavili občané v Barchůvku či v roce 2014 *Sdružení hasičů a nezávislých kandidátů – Barchůvek*. Při doposud posledních konaných volbách v roce 2014 oslovení hasiči (SDH Měník) dokonce sestavili samostatnou kandidátní listinu.

Volební program všech kandidátů do zastupitelstva je v podstatě jednotný, neboť spočívá v tom, aby obec dobře prospívala. To znamená připravit podmínky pro to, co je v obci potřebné vybudovat či zajistit.

Zvolení zastupitelé a jejich kandidatura

V následující tabulce 37 je zachycen přehled všech zastupitelů obce Měník, kteří byli zvoleni v období od roku 1994 do roku 2014. Za toto sledované období se velikost zastupitelstva v Měníku nezměnila a ve všech volbách se volilo 9 zastupitelů. Někteří členové zastupitelstva kandidovali ve volbách opakovaně a řada z nich byla opětovně zvolena. Během daného sledovaného období se tedy v devítičlenném zastupitelstvu vystřídal celkem 22 lidí.

V tabulce 37 je u každého člena zastupitelstva uvedena volební strana, resp. kandidátní listina příslušné části obce, za kterou příslušný zastupitel kandidoval. V Měníku tradičně sestavují kandidátní listinu všechny 3 větší části obce. Ze schématu 1 v kapitole 4.6.1. je patrné, že mezi těmito volebními stranami navzájem nedochází k žádným personálním přesunům. Jestliže zvolení zastupitelé pokračují v kandidatuře i v následujícím volebním období, kandidují opět za volební stranu reprezentující stejnou část obce (tj. zpravidla část obce, kde sami žijí). Zisk mandátu je v tabulce naznačen hvězdičkou v oranžově podbarveném poli. Jestliže daný zastupitel kandidoval i v dalších volbách, avšak mandát již znovu nezískal, je tato kandidatura označena zeleně vybarveným polem.

Tabulka 37: Zvolení zastupitelé a jejich kandidatura za období 1994–2014

Zastupitel	Volební strana	Rok voleb					
		1994	1998	2002	2006	2010	2014
Hron Jaroslav	SNK Barchůvek	*	*	*			
Hynková Lidmila	SNK Barchůvek	*	*	*	*	*	
Hynková Jana	SNK Barchůvek						*
Khorel František	SNK Barchůvek	*					
Dvořáková Alena	SNK Barchůvek					*	*
Synek Josef	SNK Bydžovská Lhotka	*	*	*	*		
Hladík Hynek, Ing.	SNK Bydžovská Lhotka		*	*náhradník	*	*	*
Žďárský st. Jaroslav	SNK Bydžovská Lhotka		*				
Široký Radek	SNK Bydžovská Lhotka			*	*		
Vanc Petr, Ing.	SNK Bydžovská Lhotka			*			
Hátle Vladimír	SNK Bydžovská Lhotka			* odstoupil			
Česák Miloslav	SNK Bydžovská Lhotka					*	*
Kavková Eva	SNK Měník	*					
Koštál Zdeněk	SNK Měník	*	*	*	*	*	*
Dymešová Jana	SNK Měník	*	*	*	*	*	*
Grusman st. Jaroslav	SNK Měník	*					
Hanuš st. Pavel	SNK Měník	*	*				
Pavlíček Petr	SNK Měník		*	*	*		
Semerád Petr, Ing.	SNK Měník				*	*	*
Maturová Květa	SNK Měník				*	*	
Obešlo Libor	SNK Měník					*	*
Vaniček Vít	SNK Měník - hasiči						*

> od 2014
kandiduje dcera

> kandidují i
synové

Vysvětlivky:

*	Zisk mandátu v daném roce
	Kandidatura
červeně	Zisk mandátu 4x a více
tučně	Kandidatura nejméně 3x

Zdroj: volby.cz, vlastní zpracování

Z přehledu v tabulce 37 je patrné, že nemálo zastupitelů kandidovalo opakovaně. Ti, kteří získali mandát nejméně třikrát, jsou v tabulce zvýrazněni tučným písmem. Celkem se jedná o 15 zastupitelů. To činí více jak polovinu z celkového počtu 22 občanů, kteří za sledované období získali mandát aspoň jednou. Z toho je patrné, že i přes větší počet kandidátů často ve volbách vítězí zavedení kandidáti, kteří již mají s činností zastupitelstva obce zkušenosti. Občané tak zřejmě vyjadřují svou spokojenost s vedením obce.

Několik zastupitelů se úspěšně účastnilo voleb dokonce více než třikrát. V tabulce jsou tito zastupitelé, kteří byli zvoleni nejméně čtyřikrát, označeni navíc červeným písmem. To se týká celkem 5 zastupitelů. Jde o Zdeňka Košťála, Janu Dymešovou, Ing. Hynka Hladíka, Lidmilu Hynkovou a Josefa Synka.

Dva poslední jmenovaní zastupitelé z této pětice v posledních volbách v roce 2014 již nekandidovali – vzhledem ke svému věku již o kandidaturu nejevili zájem. Paní Lidmila Hynková byla zvolena zastupitelkou v letech 1994, 1998, 2002, 2006, 2010 (v posledním roce kandidatury 2010 jí bylo 62 let) a dále se jedná o pana Josefa Synka, který se stal zastupitelem v letech 1994, 1998, 2002, 2006 (v době poslední kandidatury 2006 mu bylo 65 let).

Pan Zdeněk Košťál a paní Jana Dymešová kandidovali ve všech komunálních volbách v rámci sledovaného období a ve všech byli zvoleni zastupiteli. Pan Košťál byl starostou Měníka v letech 1994–2014 a v současnosti zastává post místostarosty. Paní Dymešová byla v posledních volbách 2014 zvolena starostkou, do té doby zastávala už od roku 1994 funkci místostarosty.

Posledním zastupitelem, který zastával funkci člena zastupitelstva nejméně čtyřikrát, je pan Ing. Hynek Hladík, který úspěšně kandidoval v letech 1998, 2006, 2010, 2014. V roce 2002 také kandidoval, ale nebyl zvolen – byl prvním náhradníkem. Nakonec však funkci zastupitele přece jen zastával, neboť zvolený pan Hátle na svůj mandát rezignoval kvůli pracovnímu vytížení (v tabulce je daný mandát označen slovy „odstoupil“ a „náhradník“).

V souvislosti s některými zastupiteli, kteří kandidovali do obecního zastupitelstva vícekrát, lze na základě studia kandidátních listin také zaznamenat kandidaturu jejich rodinných příslušníků, předně jejich potomků. Výše zmiňovaná paní Hynková, která byla zvolena zastupitelkou několik volebních období po sobě, již v posledních volbách nekandidovala. V kandidatuře ji však nahradila její dcera, která byla nakonec zvolena.

Rovněž za rodinu Hladíků kromě současného zastupitele kandidují i jeho synové (zatím však neúspěšně). Zmínění kandidáti se v rámci rodiny setkávají s činností zastupitele obce, a tak pro ně není tato oblast zcela neznámá, a proto se snaží na činnost svých rodinných příslušníků navázat.

Volba starosty

Důraz na osobnost se v obci Měník objevuje i v zastupitelstvu při volbě starosty. Tuto funkci zastával po dobu pěti volebních období místní rodák Zdeněk Košťál, neboť jeho znalost místních poměrů a dlouholeté zkušenosti se zúročují v každém volebním období. V současném volebním období již funkci starosty nevykonává pro svůj vysoký věk, avšak v zastupitelstvu i nadále působí jako místostarosta. I v případě zástupce starosty se lze setkat s opakujícím se jménem – tuto funkci pravidelně vykonávala paní Jana Dymešová, která byla v současném zastupitelstvu zvolena starostkou.

Z hlediska postu starosty a místostarosty tedy vedení obce vykazuje stálost a neměnnost.

Způsob jednání v obci

Jeden ze zastupitelů popsal fungování zastupitelstva jako princip demokracie. Každý ze zastupitelů může přednést svůj názor a o něm se diskutuje. V zastupitelstvu prý nenastává situace, že někdo výhradně trvá jen na svém názoru bez ohledu na další možné návrhy (lze připodobnit k rčení „jen přes mou mrtvolu“). Spory při projednávání tedy vyloučeny nejsou, ale řeší se vzájemnou diskusí mezi zastupiteli. Zatím v obci nenastala situace, kdyby nějaká projednávaná věc vyústila v jednoznačné nekompromisní rozštěpení zastupitelstva na dva (popř. více než dva) názorově odlišné tábory.

Při rozhodování o výběru investičních akcí se místní zastupitelé snaží spravedlivě podporovat rozvoj obce tak, aby se obec rozvíjela ve všech svých částech rovnoměrně. Zastupitelé ale sami připouštějí, že zcela spravedlivé rozdělení finančních prostředků není dost dobře možné vzhledem k rozdílné vybavenosti jednotlivých částí.

Zasedání zastupitelstva

Zasedání zastupitelstva probíhá v zasedací místnosti v Měniku, jedenkrát za rok probíhá v Bydžovské Lhotce (zde bývá největší účast občanů) a jednou za rok je také v Barchůvku. Zastupitelstvo dbá na to, aby se zasedání uskutečnilo během roku ve všech částech obce.

6 Závěr

Na základě provedené případové studie v obci Měník v rámci praktické části byly zkoumány faktory, které ovlivňují charakter politického rozhodování orgánů místní samosprávy v obci Měník. S přihlédnutím k výsledkům v praktické části lze mezi rozhodující faktory zařadit zejména tyto:

- **Velikost obce**

Obec Měník lze vzhledem k počtu obyvatel (cca 600) zařadit podle typologie Petra Jüptnera do kategorie nejmenších obcí. Malá velikost obce, resp. menší sociální prostor, má vliv na místní politické prostředí, které je v Měniku ovlivňováno také osobními vztahy. To se pak projevuje tím, že při volbách do obecního zastupitelstva občané Měníka upřednostňují spíše osobnosti kandidátů. Významnou roli zde hrají nezávislí kandidáti, neboť představují hlavní způsob formování politických subjektů v obci. V Měniku trvale nepůsobí žádná politická strana, která by se angažovala na místní politické scéně, kandidáti tady bývají výhradně bez politické příslušnosti. Dokonce podle slov jednoho z místních zastupitelů by prý občané Měníka ani kandidáta kandidujícího za politickou stranu právě pro tento způsob kandidatury vůbec nevolili. K věci se obdobně vyjádřila i současná starostka, neboť uvedla, že zastupitelé se snaží řešit vše s ohledem na zájmy obce a že zde není prostor pro „politikaření“, které je podle ní běžné ve větší obci jako je nedaleký Nový Bydžov.

- **Obec složená z více částí**

Obec Měník se skládá celkem ze 4 částí, které jsou navzájem geograficky oddělené. Pouze jedna z nich je co do počtu obyvatel výrazně menší a její velikost je zanedbatelná. Tento fakt má vliv na formování politických subjektů v obci. Před komunálními volbami je totiž tradičně za každou část obce kromě té nejmenší, tj. Libně, sestavena kandidátní listina. V Měniku tak zpravidla kandiduje více politických subjektů a jde především o sdružení nezávislých kandidátů. Každá část obce tak má možnost získat v zastupitelstvu zastoupení. Z hlediska hájení zájmů konkrétní části obce ale není nijak zvlášť důležité, kolik mandátů která volební strana obsadí, neboť vedení obce se vždy snaží rozdělovat prostředky spravedlivě mezi všechny části obce.

Osobní vztahy vůči zastupitelům se ale projevují i jinak – se svými problémy či žádostmi se totiž občané nejčastěji obracejí právě na toho zastupitele, který žije ve stejné

části obce jako oni. Z analýzy volebních výsledků za jednotlivé okrsky je ale patrné, že voliči nedávají hlasy pouze kandidátům uvedeným na kandidátce vytvořené za tu část, kde volič bydlí, ale volí i kandidáty z ostatních částí obce.

Samotná tvorba kandidátních listin je zpravidla podněcována přímo zastupitelstvem obce. Někteří ze zastupitelů vykonávají tuto funkci opakovaně již po řadu volebních období a v dalším volebním období v kandidatuře opět neúnavně pokračují. Kromě toho ale také právě oni vytipovávají z řad dalších spoluobčanů ty, o kterých si myslí, že by mohli mít zájem podílet se na vedení obce a domlouvají s nimi pak jejich případnou kandidaturu. Vývoj lokálního stranického systému zde v obci probíhá bez personálních přesunů mezi jednotlivými kandidátními listinami ve vztahu k jednotlivým volebním obdobím – několik kandidátů dané strany vždy kandiduje také v následujícím období, a to opět za stejnou stranu (tj. většinou v té části obce, kde sami bydlí).

Členění obce na více částí, ve kterých se formují politické subjekty, ukazuje na určitou oddělenost. Dalo by se říci, že se takto v daných podmínkách může vytvořit potenciální konflikt. Ten se však zde dosud nikdy nerozvinul. Budoucí vývoj však není v současné době dost dobře předvídatelný, a proto také nyní ani nelze odhadnout, zda k tomu nemůže někdy v budoucnu dojít. V současné době však nic nepoukazuje na rozvoj jakéhokoli problému plynoucího z oddělených částí obce.

- **Způsob jednání v zastupitelstvu**

Jednání o místních záležitostech probíhá v zastupitelstvu formou diskuse, která probíhá před hlasováním k jednotlivým bodům jednání. Každý zastupitel zde má prostor pro vyjádření svého stanoviska k projednávané věci. Přes výměnu názorů mezi zastupiteli je však v rámci zastupitelského orgánu patrná snaha o spolupráci, neboť zastupitelé vždy jednají a hlasují s ohledem na zájmy obce. Až doposud v obci zatím nikdy nenastala taková situace, že by se při projednávání nějaké záležitosti zastupitelstvo rozdělilo na více názorově odlišných táborů, které by prosazovaly výhradně svoje stanovisko.

- **Spolkový život v obci**

Místní spolky se podílejí především na společenském životě v obci – pořádají především kulturní a sportovní akce. Na politické scéně se angažují pouze místní dobrovolní hasiči (každá ze 3 větších částí obce má svůj vlastní sbor) a podílejí se na procesu sestavování kandidátních listin. Vedle činnosti spolků se na kulturním životě

v obci podílí také zastupitelstvo obce (např. pořádá výlety či zájezdy apod.) V obci tak dochází k částečnému prolínání veřejného a politického života.

- **Osobnosti místního politického života**

V obci tradičně kandiduje více politických subjektů ve formě sdružení nezávislých kandidátů. Přes dostatek kandidátů (počet kandidátů dosud vždy převyšoval počet zastupitelů nejméně dvakrát) však lze konstatovat, že voliči většinou volí zastupitele opakovaně. Z toho lze usoudit, že občané jsou se stávajícím vedením obce spokojeni. Analýza výsledků voleb ukazuje, že někteří občané zastávají post člena zastupitelstva opakovaně již po několik za sebou jdoucích volebních období. Za sledované období 1994-2014 se na 9 zastupitelských postech vystřídalo celkem 22 občanů. Z toho 15 z nich úspěšně kandidovalo nejméně třikrát. Neznamená to však, že by do zastupitelstva nepřicházeli noví zastupitelé – k obměně složení zastupitelstva ale dochází ale spíše postupně. Zastupitelstvo obce Měník také podporuje kandidaturu mladých občanů, což vyplývá z analýzy kandidátních listin. Během průzkumu bylo ale také zjištěno, že na kandidátních listinách se objevují i rodinní příslušníci zastupitelů – resp. potomci zastupitelů. Protože ti měli možnost již v rodinném prostředí sledovat činnosti zastupitele obce, není tato oblast pro ně neznámá a naopak cítí potřebu v pokračování jejich činnosti.

V rámci složení zastupitelstva se ale také projevuje i generační aspekt, kdy z důvodu vyššího věku někteří zastupitelé zvolení po několik za sebou jdoucích volebních obdobích pak v další kandidatuře již nepokračují. Tento případ částečně nastal při posledních volbách v roce 2014, kdy dosavadní dlouholetý starosta pan Zdeněk Košťál další výkon této funkce již odmítl právě z důvodu vysokého věku, členem zastupitelstva však nadále zůstává. Starostkou se nově tedy stala paní Jana Dymešová, která od roku 1994 kontinuálně zastávala post místostarostky.

- **Nově příchozí občané**

Vedení obce počítá v souladu se zpracovaným územním plánem s dalším rozšiřováním obce. Pro umožnění přistěhování nových občanů do obce jsou zde vytvářeny příhodné podmínky, a to zejména zasíťováním pozemků ve vlastnictví obce, které jsou určeny k zástavbě v souladu s platným územním plánem obce. O tom, že se tento záměr obci skutečně daří, svědčí navýšení počtu obyvatel, ke kterému došlo za posledních 15 let (cca o 80 občanů).

Zvýšení počtu obyvatelstva ale může představovat také možnost potenciálního konfliktu, kdy nově přichozí obyvatelé mohou mít odlišné požadavky na rozvoj obce než stávající občané/starousedlíci. Současně větší míra zvýšení počtu obyvatelstva může vést k proměně místní politické scény, např. zvýšení počtu zastupitelů nebo formování nových politických subjektů. Zatím se však žádný konflikt nerozvinul.

7 Seznam použitých zdrojů

Tištěné dokumenty:

- BALÍK, Stanislav. Typologie exekutivních koalic v českém prostředí. In CABADA, L. (ed.). *Koalice a koaliční vztahy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006. ISBN 80-7380-004-7.
- BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2009, 250 s. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4.
- CABADA, Ladislav a Michal KUBÁT. *Úvod do studia politické vědy*. Praha: Eurolex Bohemia, 2002, 445 s. Politologie (Eurolex Bohemia). ISBN 8086432416.
- ČMEJREK, Jaroslav, Václav BUBENÍČEK a Jan ČOPÍK. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010, 224 s. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-3061-5.
- ČMEJREK, Jaroslav. Lokální a regionální politické stranictví v ČR. In DVOŘÁKOVÁ, V.; HEROUTOVÁ, A. (ed.). *II. Kongres českých politologů*. Praha, 5.-6. září 2003. Praha: Česká společnost pro politické vědy, 2003. ISBN 80-902176-3-X.
- ČMEJREK, Jaroslav. *Obce a regiony*. 1. vyd. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008, 165 s. Politologie (Alfa Nakladatelství). ISBN 978-80-87197-00-4.
- ČMEJREK, Jaroslav. *Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR*. 1. vyd. Davle: Kernberg, 2009, 133 s. Basic. ISBN 978-80-87168-10-3.
- JÜPTNER, Petr. Komunální koalice a politické modely. *Politologická revue*. 2004, **2004**(2): s. 82-101. ISSN 1211-0353.
- JÜPTNER, Petr. Konfrontace teorie koalic s lokální politikou. In CABADA, L. (ed.). *Koalice a koaliční vztahy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006. ISBN 80-7380-004-7.
- OUTLÝ, Jan. Volby do zastupitelstev – vývoj a souvislosti. *Politologická revue*. 2003, **2003**(2): s. 17-44. ISSN 1211-0353.

Elektronické dokumenty:

- CIDLINA, SVAZEK OBCÍ [online]. [cit. 2015-11-18]. Dostupné z WWW: <http://www.mikroregioncidlina.cz/o-nas>

- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [online]. [cit. 2015-11-23]. Dostupné z WWW: <https://www.czso.cz/csu/czso/domov>
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Krajská správa ČSÚ v Hradci Králové* [online]. [cit. 2015-11-23]. Dostupné z WWW: <https://www.czso.cz/csu/xh/>
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Krajská správa ČSÚ v Hradci Králové: Administrativní rozdělení okresu k 1. 1. 2008* [online]. [cit. 2015-11-23]. Dostupné z WWW: https://www.czso.cz/documents/11264/17845318/521_HK.gif/900696cc-5da2-4ccc-8285-0fc2dbc41b4f?version=1.0&t=1413532278909
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Malý lexikon obcí České republiky – 2014* [online]. [cit. 2015-11-23]. Dostupné z WWW: <https://www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-ceske-republiky-2014-n-gdc2kaznu1>
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Scítání lidu, domů bytů 2011* [online]. [cit. 2015-11-23]. Dostupné z WWW: <https://www.czso.cz/csu/slodb/domov>
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Veřejná databáze: Vše o území* [online]. [cit. 2015-11-23]. Dostupné z WWW: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi>
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Volby.cz* [online]. [cit. 2015-11-23]. Dostupné z WWW: <http://www.volby.cz>
- Integrovaná strategie regionu Společná CIDLINA 2007-2013* [online]. 2007 [cit. 2015-11-24]. Dostupné z WWW: <http://www.spolecnacidlina.cz/file.php?nid=6571&oid=4183939>
- KNIHOVNA MĚSTA HRADCE KRÁLOVÉ. *Neprofesionalizované knihovny: Barchůvek* [cit. 2015-11-18]. Dostupné z WWW: <http://www.knihovnahk.cz/pro-knihovniky/adresar-knihoven/neprofesionalizovane-knihovny#barchuvek>
- KNIHOVNA MĚSTA HRADCE KRÁLOVÉ. *Neprofesionalizované knihovny: Měník* [cit. 2015-11-18]. Dostupné z WWW: <http://www.knihovnahk.cz/pro-knihovniky/adresar-knihoven/neprofesionalizovane-knihovny#menik>
- Mapy.cz* [online]. [cit. 2015-11-24]. Dostupné z WWW: www.mapy.cz
- MĚNÍK. *Oficiální stránky obce Měník* [online]. [cit. 2015-11-18]. Dostupné z WWW: <http://www.menik.cz>

Novobydžovský zpravodaj [online]. Nový Bydžov, 2011, 2015-11-24, **38**.(6) [cit. 2015-11-24]. Dostupné z WWW:

http://www.novybydzov.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=10716&id_dokumenty=7682

OBČANSKÉ SDRUŽENÍ PRO HIPOREHABILITACI: *Oficiální stránky OSPH Bydžovská Lhotka* [online]. [cit. 2015-11-23]. Dostupné z WWW: <http://osphbl.webnode.cz>

REGIONÁLNÍ INFORMAČNÍ SERVIS. *Obce: Měník* [online]. [cit. 2015-11-23]. Dostupné z WWW: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/detail?Zuj=570397>

RŮŽKOVÁ, Jiřina a Josef ŠKRABAL. *Historický lexikon obcí České republiky 1869-2005*. [online]. 1. vyd. Praha: Český statistický úřad, 2006, 2 sv. (759, 623 s.). ISBN 80-250-1277-8. [cit. 2015-03-04]. Dostupné z WWW: <https://www.czso.cz/csu/czso/historicky-lexikon-obci-ceske-republiky-2001-877ljn6lu9>

SPOLEČNÁ CIDLINA [online]. [cit. 2015-11-18]. Dostupné z WWW: <http://www.portalcidlina.cz>

SPOLEČNÁ CIDLINA. *Obec Měník* [online]. [cit. 2015-11-18]. Dostupné z WWW: <http://www.portalcidlina.cz>

Statistický lexikon obcí České republiky 2013: podle správního rozdělení k 1.1.2013 a výsledků sčítání lidu, domů a bytů k 26. březnu 2011. [online]. Praha: Český statistický úřad, 2013, 856 s., [42] s. obr. příl. ISBN 978-80-250-2394-5. [cit. 2015-11-24]. Dostupné z WWW: <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticky-lexikon-obci-2013-a8m6eyff20>

VÝCHODOČESKÉ ARCHIVY. *Státní okresní archiv Hradec Králové: Měník digitalizace archiválie* [online]. [cit. 2015-03-04]. Dostupné z WWW: <http://vychodoceskearchivy.cz/hradeckralove/4270-2/menik/>

Další zdroje:

Ústava České republiky (Zákon č. 1/1993 Sb.) [cit. 2014-09-29]. Dostupné z www: <https://portal.gov.cz/app/zakony/zakon.jsp?page=0&nr=1~2F1993&rpp=15#seznam>

Zákon o obcích (Zákon č. 128/2000 Sb.) [online]. [cit. 2014-09-29]. Dostupné z
www:

<https://portal.gov.cz/app/zakony/zakon.jsp?page=0&nr=128~2F2000&rpp=15#seznam>

Zákon o volbách do zastupitelstev obcí (Zákon č. 491/2001 Sb.) [cit. 2014-09-29].

Dostupné z www:

<https://portal.gov.cz/app/zakony/zakon.jsp?page=0&nr=491~2F2001&rpp=15#seznam>

Ústní sdělení:

HLADÍK, Hynek. Ústní sdělení, obec Měník, 10. října 2014

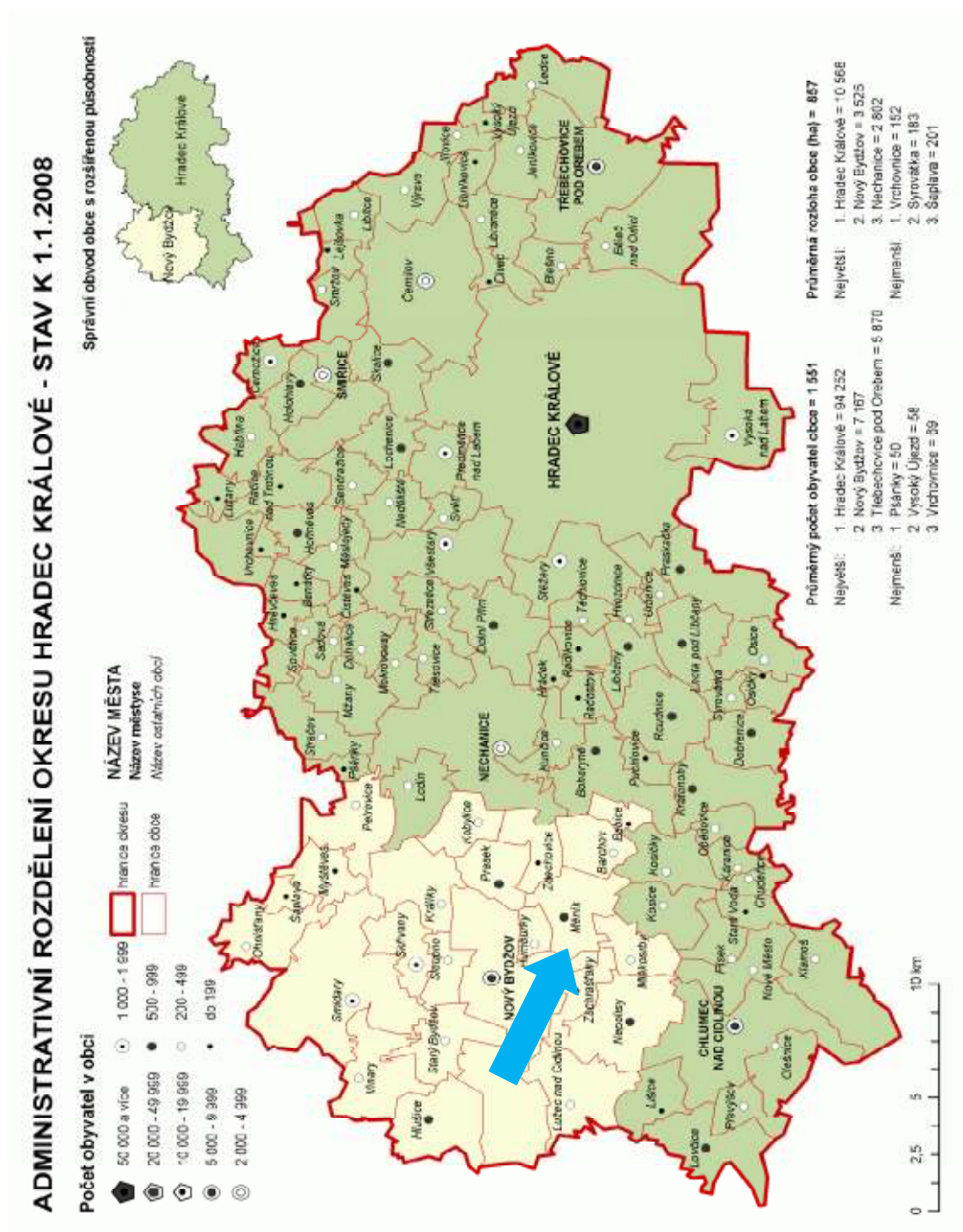
HLADÍK, Hynek. Ústní sdělení, obec Měník, 3. února 2015

KOŠTÁL, Zdeněk. Ústní sdělení, obec Měník, 3. února 2015

DYMEŠOVÁ, Jana. Ústní sdělení, obec Měník, 3. února 2015

8 Přílohy

8.1 Příloha 1 – Administrativní členění okresu Hradec Králové s vyznačením obce Měník

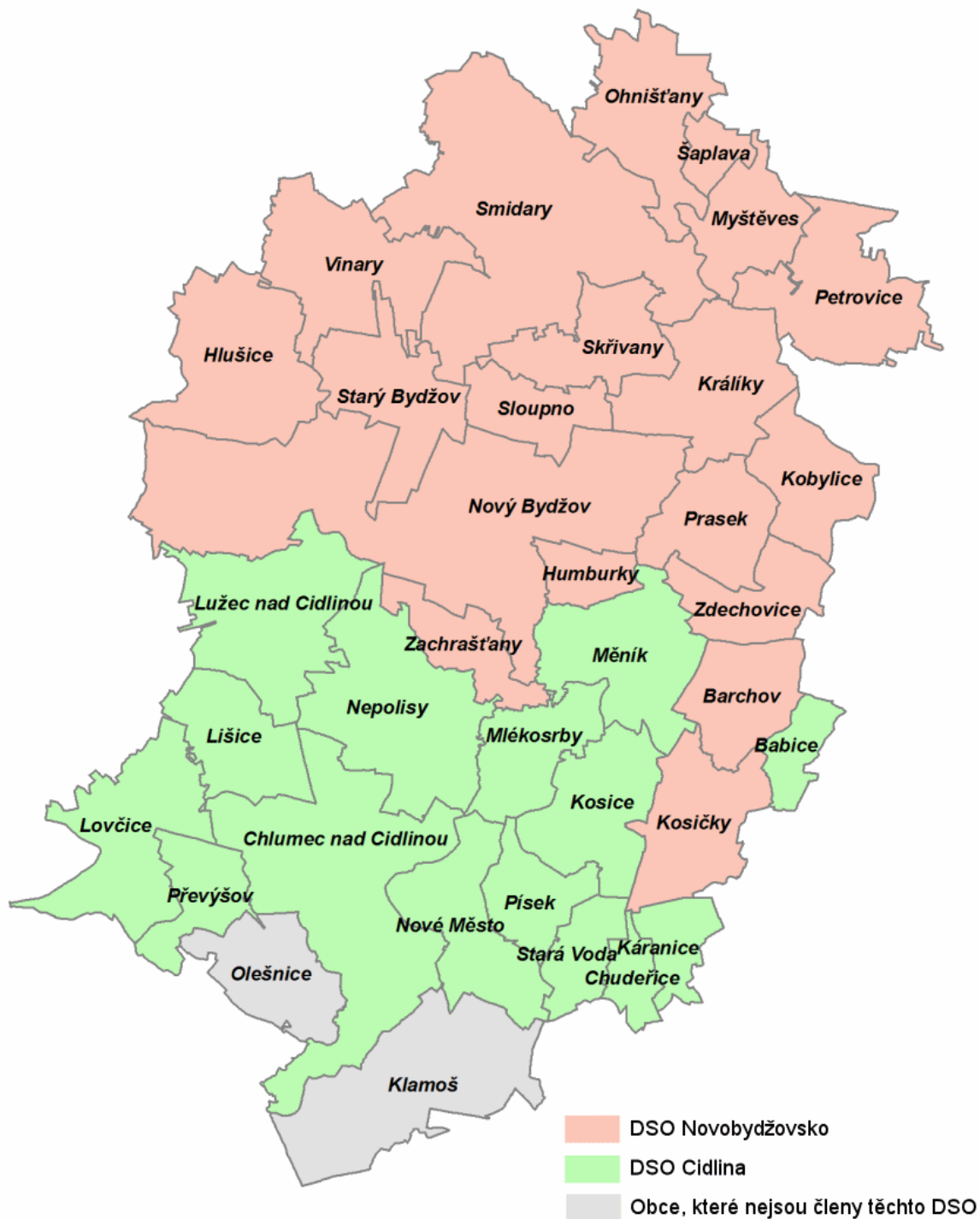
Zdroj: Krajská správa ČSÚ v Hradci Králové, okresy, vlastní zpracování

8.2 Příloha 2 – Mapa mikroregionu Cidlina

Zdroj: Oficiální stránky svazku obcí Cidlina

8.3 Příloha 3 – Mapa regionu Společná Cidlina

Zdroj: Integrovaná strategie regionu Společná CIDLINA 2007-2013

8.4 Příloha 4 – volební výsledky dle okrsku v roce 2002

Kandidátní listina	Kandidát (příjmení, jméno, titul)	Pořadové číslo	Volební zisk (počet hlasů)			
			okrsek1 (Barchůvek)	okrsek2 (B. Lhotka)	okrsek 3 (Měník)	celkem
SNK-Pro lepší bud. Barchůvka	Volejník Martin	1	42	19	30	91
	Kloz Miloš	2	26	1	5	32
	Hejčl František	3	37	9	5	51
	Hynková Lidmila	4	44	40	106	190
	Hron Jaroslav	5	42	49	70	161
	Kurková Naděžda	6	40	13	28	81
	Khorel František	7	28	10	38	76
	Šebelová Iva	8	26	3	7	36
	Haltuf Luboš	9	10	0	1	11
SNK-Za lepší bud. obce Měník	Koštál Zdeněk	1	36	31	127	194
	Dymešová Jana	2	39	50	155	244
	Pavlíček Petr	3	17	22	104	143
	Hanuš Pavel	4	10	9	109	128
	Petr Jiří	5	8	11	123	142
	Všetečka Vladimír	6	7	2	111	120
	Bendák David	7	2	4	108	114
	SNK-Za Bydžov.Lhotk u krásnější	Hladík Hynek, Ing. (jako 1náhradník)	1	19	86	28
Široký Radek		2	18	94	50	162
Danielová Markéta, Mgr.		3	5	64	50	119
Vanc Petr, Ing.		4	16	75	50	141
Žďárský Jaroslav		5	9	64	28	101
Synek Josef		6	17	69	78	164
Hátle Vladimír (odstoupil)		7	17	82	38	137
Jilemický Jaroslav		8	5	54	21	80
Kožíšková Ilona		9	5	46	21	72

Vysvětlivky	modře	3 kandidáti dané kandidátky s nejvyšším počtem hlasů
	tučně	Mandát
	oranžově	Větší množství hlasů pro kandidáta z „domovského“ okrsku, ale nezískal mandát
	červeně	Kandidát, který získal mandát, ale v „domovské“ kandidátce nebyl mezi 3 nejlépešími

Zdroj: volby cz., vlastní zpracování

8.5 Příloha 5 – volební výsledky dle okrsku v roce 2006

Kandidátní listina	Kandidát (příjmení, jméno, titul)	Pořadové číslo	Volební zisk (počet hlasů)			
			Okrsek1 (Barchůvek)	Okrsek2 (B. Lhotka)	Okrsek 3 (Měník)	Celkem
SNK - Za Bydžovskou Lhotku	Bažantová Danuše	1	12	49	15	76
	Synek Josef	2	24	77	49	150
	Hladík Hynek Ing.	3	27	72	26	125
	Široký Radek	4	33	72	46	151
	Česák Miloslav	5	4	66	41	111
	Novotný Oldřich	6	11	38	8	57
	Jiroutek Petr	7	8	46	11	65
	Jilemnický Jaroslav	8	4	54	10	68

Pro lepší budoucnost obce Barchůvek	Volejník Martin	1	41	15	30	86
	Hynková Lidmila	2	33	37	66	136
	Kurková Naděžda	3	42	6	6	54
	Hron Jaroslav	4	39	40	45	124
	Šebelová Iva	5	43	5	11	59
	Kloz Miloš	6	17	1	8	26

Za zdravý rozvoj obce Měník	Koštál Zdeněk	1	20	40	173	233
	Dymešová Jana	2	26	38	153	217
	Pavlíček Petr	3	3	9	96	108
	Semerád Petr Ing.	4	15	29	118	162
	Maturová Květa	5	5	7	132	144
	Obešlo Libor	6	12	9	144	165
	Bendák David	7	2	7	105	114
	Hanuš Marcel	8	3	6	109	118
	Hušková Eva	9	10	12	134	156

Vysvětlivky

modře
tučně
oranžově
červeně

3 kandidáti dané kandidátky s nejvyšším počtem hlasů

Mandát

Větší množství hlasů pro kandidáta z „domovského“ okrsku, ale nezískal mandát

Kandidát, který získal mandát, ale v „domovské“ kandidátce nebyl mezi 3 nejúspěšnějšími

Zdroj: volby cz., vlastní zpracování

8.6 Příloha 6 – volební výsledky dle okrsku v roce 2010

Kandidátní listina	Kandidát (příjmení, jméno, titul)	Pořadové číslo	Volební zisk (počet hlasů)			
			okrsek1 (Barchůvek)	okrsek2 (B. Lhotka)	okrsek 3 (Měník)	Celkem
Sdružení hasičů a nezávislých	Dvořáková Alena	1	45	35	29	109
	Kurka Jiří	2	45	10	11	66
	Volejník Martin	3	52	20	23	95
	Hynková Lidmila	4	41	33	61	135
	Smutková Františka	5	44	0	9	53
	Volejníková Radka	6	35	9	13	57
	Šebelová Iva	7	43	12	21	76
	Hejčl František	8	44	7	5	56
	Vondryška Petr	9	36	5	4	45

SNK Za zdravý rozvoj obce Měník	Košťál Zdeněk	1	16	42	137	195
	Dymešová Jana	2	15	54	153	222
	Semerád Petr Ing.	3	17	31	128	176
	Maturová Květa	4	5	19	126	150
	Obešlo Libor	5	7	19	139	165
	Kadavý Daniel	6	5	6	115	126
	Hanuš Marcel	7	2	12	108	122
	Hušková Eva	8	10	22	128	160
	Pavlíček Petr	9	6	5	92	103

SNK Za Bydžovskou Lhotku	Hladík Hynek Bc.	1	9	32	17	58
	Rijk Jeroen Ing.	2	6	58	23	87
	Novotný Oldřich	3	4	49	24	77
	Jiroutek Petr	4	5	61	9	75
	Hladík Hynek Ing.	5	5	63	30	98
	Česák Miloslav	6	10	74	55	139
	Žďárský Jaroslav	7	5	52	16	73

Vysvětlivky

modře	3 kandidáti dané kandidátky s nejvyšším počtem hlasů
tučně	Mandát
oranžově	Větší množství hlasů pro kandidáta z „domovského“ okrsku, ale nezískal mandát
červeně	Kandidát, který získal mandát, ale v „domovské“ kandidátce nebyl mezi 3 nejúspěšnějšími

Zdroj: volby cz., vlastní zpracování

8.7 Příloha 7 – Kostel sv. Stanislava a Václava v Měníku

Zdroj: Vlastní

8.8 Příloha 8 – Dřevěná zvonice a odpočívadlo pro cyklisty v Měníku

Zdroj: Vlastní

8.9 Příloha 9 – Sušárna čekanky v Bydžovské Lhotce

Zdroj: Vlastní

8.10 Příloha 10 – Kaple Panny Marie v Bydžovské Lhotce

Zdroj: Vlastní

8.11 Příloha 11 – Základní škola v Měníku

Zdroj: Vlastní

8.12 Příloha 12 – Kulturní zařízení a dětské hřiště v Bydžovské Lhotce

Dětské hřiště se nachází za kulturním zařízením.

Zdroj: Vlastní

8.13 Příloha 13 – Obecní úřad a místní restaurační zařízení v Měníku

Zdroj: Vlastní

8.14 Příloha 14 – Nová výstavba v obci (část Měník)

Zdroj: Vlastní